

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

TINA VEHOVEC

**Citatnost v slovenskem dnevnem časopisju med letoma
1950 in 2010**

Magistrsko delo

Mentorica:izr. prof. dr. Mojca Smolej

Univerzitetni študijski program
druge stopnje: Slovenistika – E

Ljubljana, 2016

*Vse pametno je bilo že preišljeno – gre le
za to, da to še enkrat premislimo.*

J. W. Goethe

Zahvaljujem se izr. prof. dr. Mojci Smolej za mentorstvo pri magistrskem delu, strokovno pomoč, nasvete in prijaznost.

Iskrena zahvala gre družini, ki me je v času študija podpirala, spodbujala in verjela vame.

Posebna zahvala gre tudi tebi, Simon, hvala za vse dobre besede.

Izvleček

Citatnost v slovenskem dnevnem časopisju med letoma 1950 in 2010

Magistrsko delo se ukvarja s citatnostjo v časopisu Večer, in sicer med letoma 1950 in 2010. Najprej sta podana zgodovina in razvoj slovenskega poročevalskega stila, opredelila sem teorijo zvrstnosti in predstavila skupni sporočanje krog v poročevalstvu ter poročevalsko sklicevalnost. Poseben poudarek sem namenila tudi opisu dobesednega navedka, premega in odvisnega govora. Empirični del temelji na analizi citatnosti, kjer sem raziskovala, na kakšen način je izražena citatnost in kolikšen je njen delež v posamezni izdaji časopisa.

Ključne besede: poročevalski stil, citatnost, dobesedni navedek, premi govor, odvisni govor

Abstract

Use of references in the Slovenian daily newspapers between 1950 and 2010

This master's thesis is dedicated to use of references in the newspaper Večer between 1950 and 2010. The first part of the thesis includes a presentation of history and development of Slovenian newspaper reporting style, the theory of genre, the communicative circle in reporting and use of references. Special emphasis was dedicated to the description of the literal quote, direct and indirect speech. The empirical part is based on the analysis of the quotation, where I analysed how is the quotation expressed and what is its share in each issue of the newspaper.

Key words: reporting style, use of references, literal quote, direct speech, indirect speech

KAZALO

1. UVOD	11
1.1. HIPOTEZE IN CILJI.....	12
2. RAZVOJ SLOVENSKEGA POROČEVALSKEGA STILA	12
2.1. ZGODOVINA NOVINARSKEGA JEZIKA KOT NASTAJANJE POROČEVALSKEGA STILA V 19. STOLETJU	14
3. SPREMEMBE V STILU POROČEVALSKIH BESEDIL PO LETU 1991	15
3.1. RAZŽALITVE V ČASOPISIH.....	16
3.2. NASLOVI ČASOPISOV	16
3.3. ŽANRSKE NORME POROČEVALSKIH BESEDIL.....	17
3.4. CITATNOST V ČASOPISJU	17
4. TEORIJA ZVRSTNOSTI.....	18
4.1. NOVINARSKO BESEDILO	21
5. PUBLICISTIČNA ZVRST	22
5.1. PUBLICISTIČNA IN POROČEVALSKA BESEDILA.....	24
6. POIMENOVALNA NEENOTNOST	24
6.2. POROČEVALNA IN PRESOJEVALNA POROČEVALSKA BESEDILA	25
6.3. JEZIK V PRESOJEVALNEM BESEDILU	27
7. AVTOMATIZACIJA IN AKTUALIZACIJA.....	28
7.1. O AVTOMATIZMIH.....	29
7.2. O AKTUALIZMIH	29
8. NOVINARSKI ŽANRI	30
8.1. RAZLIKA MED ČASOPISOM IN ČASNIKOM	33
9. KONSTITUTIVNE PRVINE NOVINARSKIH VRST	34
9.1. PREDMET NOVINARSKEGA SPOROČILA.....	34
9.2. FUNKCIJE NOVINARSKEGA SPOROČILA	35
9.3. NASLOVNIKOVO PRIČAKOVANJE.....	36
9.4. KOMUNIKACIJSKA SITUACIJA	36
10. JEZIK MEDIJEV LETA 1972.....	37
10.1. ZGODOVINSKO OZADJE ČASNIKARSKEGA JEZIKA	39
11. PUBLICIZMI.....	40
12. POROČEVALSKO BESEDILO.....	41
12.1. SKUPNI SPOROČANJSKI KROG V POROČEVALSTVU	41

12.1.1.	SSK in 1. oseba množine	42
12.1.2.	SSK in osebnosvojilni zaimki 1. osebe množine.....	43
12.1.3.	SSK in relacijske besede.....	43
12.1.4.	SSK in poročevalska sklicevalnost.....	44
13.	VZORCI POROČEVALSKIH STOPENJ	44
13.1.	VESTIŠKI PRAVZOREC	45
13.2.	POROČEVALSKA SKLICEVALNOST	45
13.2.1.	Vrste sklicevalnosti glede na zanesljivost/nezanesljivost	47
13.2.2.	Navezovalna sklicevalnost	48
13.2.3.	Citatna sklicevalnost.....	49
14.	POROČANJE O GOVORNIH DOGODKIH	50
14.1.	DOBESEDNA OBNOVITEV	51
14.2.	PREMI GOVOR	53
14.3.	ODVISNI GOVOR.....	55
14.4.	POLPREMI GOVOR.....	56
15.	INTERNET IN DIKTAFON.....	56
15.1.	INTERNET V SLOVENIJI	57
15.2.	DIKTAFON	58
16.	EMPIRIČNI DEL.....	60
17.	OPIS ANALIZIRANEGA ČASOPISA VEČER.....	60
18.	ANALIZA ČASOPISA VEČER.....	61
	2. februar 1950.....	61
	2. avgust 1950.....	62
	2. februar 1951.....	62
	2. avgust 1951.....	63
	4. februar 1952.....	64
	4. avgust 1952.....	64
	2. februar 1953.....	65
	3. avgust 1953.....	66
	2. februar 1954.....	66
	2. avgust 1954.....	67
	2. februar 1955.....	67
	2. avgust 1955.....	68

2. februar 1956.....	69
2. avgust 1956.....	69
4. februar 1957.....	70
2. avgust 1957.....	71
3. februar 1958.....	71
4. avgust 1958.....	72
2. februar 1959.....	73
3. avgust 1959.....	73
2. februar 1960.....	74
2. avgust 1960.....	75
2. februar 1961.....	75
2. avgust 1961.....	76
2. februar 1962.....	77
2. avgust 1962.....	77
4. februar 1963.....	78
2. avgust 1963.....	79
3. februar 1964.....	79
3. avgust 1964.....	80
2. februar 1965.....	81
2. avgust 1965.....	81
2. februar 1966.....	82
2. avgust 1966.....	83
2. februar 1967.....	83
2. avgust 1967.....	84
2. februar 1968.....	85
2. avgust 1968.....	85
3. februar 1969.....	86
4. avgust 1969.....	87
2. februar 1970.....	88
3. avgust 1970.....	88
2. februar 1971.....	89
2. avgust 1971.....	90
2. februar 1972.....	90

2. avgust 1972.....	91
2. februar 1973.....	92
2. avgust 1973.....	92
4. februar 1974.....	93
2. avgust 1974.....	94
3. februar 1975.....	95
4. avgust 1975.....	95
2. februar 1976.....	96
2. avgust 1976.....	97
2. februar 1977.....	97
2. avgust 1977.....	98
2. februar 1978.....	99
2. avgust 1978.....	99
2. februar 1979.....	100
2. avgust 1979.....	101
4. februar 1980.....	101
5. avgust 1980.....	102
2. februar 1981.....	103
3. avgust 1981.....	103
2. februar 1982.....	104
2. avgust 1982.....	105
2. februar 1983.....	105
2. avgust 1983.....	106
2. februar 1984.....	107
2. avgust 1984.....	107
2. februar 1985.....	108
2. avgust 1985.....	109
3. februar 1986.....	109
4. avgust 1986.....	110
2. februar 1987.....	111
3. avgust 1987.....	111
2. februar 1988.....	112
2. avgust 1988.....	113

2. februar 1989.....	114
2. avgust 1989.....	115
2. februar 1990.....	115
2. avgust 1990.....	116
4. februar 1991.....	117
2. avgust 1991.....	117
3. februar 1992.....	118
3. avgust 1992.....	119
2. februar 1993.....	119
2. avgust 1993.....	120
2. februar 1994.....	121
2. avgust 1994.....	121
2. februar 1995.....	122
2. avgust 1995.....	123
2. februar 1996.....	124
2. avgust 1996.....	124
3. februar 1997.....	125
4. avgust 1997.....	126
2. februar 1998.....	126
3. avgust 1998.....	127
2. februar 1999.....	128
2. avgust 1999.....	128
2. februar 2000.....	129
2. avgust 2000.....	130
2. februar 2001.....	131
2. avgust 2001.....	132
4. februar 2002.....	132
2. avgust 2002.....	133
3. februar 2003.....	134
4. avgust 2003.....	134
2. februar 2004.....	135
2. avgust 2004.....	136
2. februar 2005.....	137

2. avgust 2005.....	137
2. februar 2006.....	138
2. avgust 2006.....	139
2. februar 2007.....	139
2. avgust 2007.....	140
4. februar 2008.....	141
4. avgust 2008.....	142
2. februar 2009.....	142
3. avgust 2009.....	143
2. februar 2010.....	144
2. avgust 2010.....	145
19. ZAKLJUČEK.....	146
20. POVZETEK.....	151
21. LITERATURA IN VIRI.....	152
a) Literatura.....	152
b) Viri.....	153

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Grafični prikaz deleža citatnosti po desetletjih.....	149
---	-----

1. UVOD

V magistrskem delu se bom ukvarjala s citatnostjo v slovenskem dnevnem časopisju med letoma 1950 in 2010. Pri analizi bom pozorna na premi in odvisni govor ter dobesedno obnovitev v Večeru, ki je eden izmed osrednjih časopisov v slovenskem medijskem prostoru in izhaja vse od leta 1945.

V teoretičnem delu magistrske naloge se bom osredotočila na razvoj slovenskega poročevalskega stila, kjer bom zajela tudi zgodovino novinarskega jezika in spremembe v stilu poročevalskih besedil po letu 1991. Nadaljevala bom s teorijo zvrstnosti in predstavila novinarsko besedilo ter pojasnila razliko med publicističnimi in poročevalskimi besedili ter opozorila na poimenovalno neenotnost pri uporabi terminologije, ki se pojavlja v stroki. V magistrski nalogi bom pozornost namenila tudi avtomatizaciji in aktualizaciji, saj bodo za moje področje raziskovanja pomembni predvsem avtomatizmi. Osredotočila se bom tudi na značilnosti jezika medijev, ki jih je opredelil Janez Dular, in na splošno predstavila publicizme. Zanimali me bodo vzorci poročevalskih stopenj, kjer bom pisala o poročevalski sklicevalnosti, in sicer o vrstah sklicevalnosti glede na zanesljivost/nezanesljivost ter navezovalni in citatni sklicevalnosti. Pisala bom tudi o poročanju o govornih dogodkih, podrobneje bom namreč predstavila dobesedno obnovitev, premi govor, odvisni govor in polpremi govor. Nekaj besed bom namenila tudi razmahu interneta v Sloveniji in razvoju diktafona, saj bom v empiričnem delu ugotavljala, ali njun pojav vpliva na delež citatnosti v časopisu Večer.

Empirični del bo temeljil na analizi časopisa Večer med letoma 1950 in 2010. Zanimalo me bo predvsem, na kakšen način je izražena citatnost in kolikšen je delež citatnosti. Pozorna bom na različne vrste struktur in jezikovnih sredstev, med njimi tudi na sklicevalnost glede na nezanesljivost, podrobneje bom pregledala sklicevalni odvisni govor, skladenjsko vključeni dobesedni navedek, povzemanje citatnih enot itd. Pri deležu citatnosti bom ugotavljala povprečje vseh treh vrst citatnosti (premi, odvisni govor in dobesedna obnovitev) vsake izdaje posebej.

1.1. HIPOTEZE IN CILJI

V empiričnem delu magistrske naloge se bom ukvarjala z dvema vprašanjema:

1. Na kakšen način je izražena citatnost.
2. Kolikšen je delež citatnosti.

Cilji magistrske naloge so pregledati dve izdaji Večera na leto in pokazati na različne tipe citatnosti ter kako so le-ti tvorjeni, prav tako pa dokazati porast deleža citatnosti zaradi pojava interneta in diktafona.

2. RAZVOJ SLOVENSKEGA POROČEVALSKEGA STILA

Jezikoslovje razume Vodnikove *Ljubljanske novice* (1797–1800) kot začetek razvoja publicistične zvrsti, novinarska stroka jih utemeljuje kot prvi slovenski časnik. Kalin Golob (2005a: 78) dvomi v trditev, da je bil Vodnik prvi novinar in da je ustvarjal prvo časnikarsko izrazje, zaradi česar so raziskovalci začetke poročevalstva in poročevalskega stila iskali prav pri njem, ker je pač izdajal prvi slovenski časnik. Povzela je tudi zapise raziskovalcev o jeziku v *Ljubljanskih novicah*. Prijatelj je zapisal, da je Vodnik znal ljubko kramljati z ljudstvom, Kidrič meni, da Vodnik poleg purizma ni imel kakih drugih stilističnih ambicij. Vatovec pa ugotavlja, da je Vodnikov jezik v *Ljubljanskih novicah* ljudski, domač in kramljajoč, njegov stil pa preprost, vesel, neposreden in topel. Dodaja, da se slovenščini v tem časniku pozna, da ni uglajena, opazna je okornost in togost jezika. Prav tako Dular označi Vodnika za tvorca publicističnega jezika kot posebne zvrsti. Kalin Golob (2005a: 79) meni, da lahko Vodnikovo rabo jezika imenujemo časnikarska slovenščina, če s tem mislimo na slovenščino zapisano v časniku, ne strinja pa se, da gre za časnikarsko izrazoslovje, saj to predpostavlja obstoj jezikovnih sredstev, ki so se razvila zaradi delovanja določenega objektivnega stilotvornega dejavnika. »Pojasnila za strokovne ali druge manj znane izraze, ki jih Dular šteje za značilnost časnikarskega jezika, pa so predvsem značilnost strokovnega jezika, in ne poročevalski stil. Dularjevi primeri kažejo, da je Vodnikovo pisanje predvsem jezikovnokulturno prizadevanje, v katerem avtor tvori nove besede, ker jih potrebuje (poimenovalna potreba) ali ker zamenjuje neustrezno, neslovensko za ustrežnejšo, slovensko, torej čisti jezik (flaša ali steklenica)« (Kalin Golob 2005a: 80).

Nadaljnji razvoj publicistične zvrsti so prinesle Bleiweisove *Kmetijske in rokodelske novice* (1843–1902), vendar Kalin Golob (2005a: 81) ocenjuje, da tudi v zvezi z njimi še ne moremo govoriti o posebnih stilnih prvinah časnikarskega stila. Pomembne so predvsem zaradi strokovnega izobraževanja kmetov in obrtnikov, zaradi razvoja strokovnega izrazja, torej zaradi razvoja poljudnoznanstvene publicistike.

Prvi slovenski politični časopis Levstikov *Naprej* je po mnenju Kalin Golob (2005a: 83) pomemben zaradi Breznikove oznake, da je Levstikov jezik edini res pravi slovenski časnikarski jezik. Vendar Kalin Golob navaja, da se Korošec s tem ni strinjal, saj je nove besede tvoril zaradi potrebe in ne zaradi slovanskega navdušenja, kot mu ga je pripisal Breznik. Levstikovo novičarsko ubesedovanje po njegovi oceni ni odraz najpomembnejšega objektivnega stilo tvornega dejavnika (enaka, podobna ali ponavljajoča se okoliščina), ampak je bolj sledil svojemu estetskemu nazoru in uporabljal ljudsko izrazje, s katerim je utrjeval besedišče za poznejši razvoj časopisne frazeologije. »Levstikovo prizadevanje je pomembna faza razvoja publicistične zvrsti, vendar v okviru knjižnega jezika. Na publicistično frazeologijo, časopisni stil je deloval posredno: s kultiviranjem in razvijanjem knjižnega jezika« (prav tam).

Slovensko poročevalstvo je raslo iz tradicije publicistike, kot so jo razvijali Vodnik, Bleiweis in Levstikov *Naprej*, vendar lahko začetke poročevalstva kot posebne dejavnosti znotraj široke publicistične zvrsti iščemo šele v prvih dnevnikih. Na nastajanje novega časopisja in na poročanje o vedno novih dogodkih so vplivale takratne razmere. Kalin Golob (2005a: 85) izpostavi spore med staro- in mladoslovinci, konservativci in liberalci, boje za pravice Slovencev in slovenščine, razgibano društveno in družabno življenje, dostopnejše tuje časopisje in boljše poštno povezave. Prvi dnevnik *Politiški list* je z namenom, da bi vsak dan branilo interese Slovencev kot naroda, začelo izdajati slovensko liberalno meščanstvo, in je veljal za nazorsko protiutež Bleiweisovim *Kmetijskim in rokodelskim novicam*. V drugi polovici 19. stoletja je bila s tem slovenščina postavljena pred novo nalogo. Vsak dan so morali hitro in ažurno (dejavnik: časovna stiska) poročati o vedno pestrejšem družbenem življenju, o pomembnih dogodkih (dejavnik: enaka, podobna, ponavljajoča se okoliščina) v slovenščini. Jezik se je moral tem novim zahtevam prilagoditi in se razviti v skladu z novo poročevalsko funkcijo. Tako se je po letu 1873 ob razvijanju slovenskega strokovnega izrazja izoblikoval tudi slovenski poročevalski stil. Kalin Golob (2003a: 54) trdi, da so se prvi poročevalski stilemi pojavili s *Slovenskim narodom* (1868–1945), ki je leta 1873 postal dnevnik.

2.1. ZGODOVINA NOVINARSKEGA JEZIKA KOT NASTAJANJE POROČEVALSKEGA STILA V 19. STOLETJU

V drugi polovici 19. stoletja se je slovenski knjižni jezik intenzivno razvijal in funkcijsko prilagajal novim področjem, ki so se oblikovala zaradi dveh pomembnih razvojnih značilnosti: rasti množičnih občil (pisne publicistike in znotraj nje pisnega poročevalstva) in velikega napredka ved in strok, ki ga je povzročal tehnološki razvoj in je odpiral pomembna jezikovna vprašanja slovenskih terminologij (Kalin Golob 2006: 282). Slovenski knjižni jezik je bil postavljen pred nove naloge. S prvim slovenskim dnevnikom¹ se je jezik moral prilagoditi novi zahtevni vlogi. Vsak dan je moral obveščati o dogodkih, ki so se urednikom zdeli zanimivi za bralce, dogodkov, o katerih se je poročalo pa je bilo zaradi pestrosti družbenega razvoja, razgibanega političnega življenja in nastajajočih društev v zadnji tretjini 19. stoletja vedno več. Kalin Golob (prav tam: 283–284) trdi, da so se zaradi časovne in tehnične stiske, potrebe po kratkosti besedil ter konkurenčnosti s prvim dnevnikom oblikovale jezikovne posebnosti, značilne za poročevalstvo. Pri tem meni, da je razvitejše nemško poročevalstvo delovalo kot zgled in konkurent. Ko je nemško časopisje v svojih začetkih kopičilo glagole na mestu sklicevalnih avtomatizmov, je to naredilo tudi slovensko, da bi dokazalo izrazne zmogljivosti slovenskega knjižnega jezika. Povečalo se je število abstraktnega besedišča, predvsem glagolov rekanja in oblikovali so se novi (knjižni) skladenjski vzorci. Zunanji, objektivni stilotvorni dejavniki so zaradi dnevnega izhajanja, torej naglice pri nastajanju besedil, časovne stiske, ustalili le nekatere. Kalin Golob izpostavlja, da je imel posebno vlogo pri nastajanju jezikovnih posebnosti poročevalnih besedil tudi telegram, ki je vplival na besedilne, stavčne in besedne posebnosti nemških in slovenskih vesti. Varčevanje z besedami (načelo gospodarnosti) je vplivalo na izbiro najnujnejših besed, ki so se kasneje ustalile v vestiškem vzorcu.

Kalin Golob (prav tam) je ugotovila, da je stanje zvrstnih posebnosti slovenskih poročevalnih besedil konec 19. stoletja povsem primerljivo z nemškimi besedili. Postopoma so se v dnevnem časopisju začela stilno razlikovati poročevalna (kratka vest, razširjena vest, vest v nadaljevanju, naznanilo, poročilo) in presojevalna besedila (komentar, uvodnik, kolumna, članek, portret). Prva so zaradi prevladujoče informativne funkcije začela izgubljati komentatorske prvine, vključevala pa so številne avtomatizme in nevtralno besedje. Druga so

¹ Slovenski narod je sicer začel izhajati leta 1868, vendar je do leta 1873 izhajal trikrat tedensko.

se postopoma osvobajala literarne in pisemske tradicije ter postajala prava časopisna besedila s prevladujočo interpretativno vlogo.

3. SPREMEMBE V STILU POROČEVALSKIH BESEDIL PO LETU 1991

Vsako gibanje v jeziku se sproti in najbolj kaže v publicistiki oz. njenem ožjem delu, poročevalstvu (v novinarskih časopisnih, radijskih in televizijskih besedilih). Razlogi so po Kalin Golob (2004b: 50) ti, da je treba vsak dan znova obveščati o dogodkih, ki so aktualni in zanimivi, s čimer je povezano tudi ubesedovanje novosti predmetnega in pojmovnega sveta, vse to prinese odzivanje na jezikovne spremembe. Novosti se običajno pojavijo v poročevalstvu (poročanje o novem, odzivi na razvojne potrebe jezika), prav tako pa se v njem kakorkoli označeno izrazje tudi najhitreje nevtralizira. Poudari, da na jezik ne vplivajo samo mediji, ampak gre za preplet vplivov, ki se kaže na treh ravneh:

- vpliv knjižnega jezika na neknjižnega in obratno;
- vplivanje med posameznimi funkcijskimi zvrstmi: izrazito med praktičnosporazumevalno in publicistično;
- vplivanje med tipičnimi prvinami obeh prenosnikov v obeh smereh in nenehno.

Obdobje po slovenski osamosvojitvi je zaradi novih družbenih razmer povzročilo spremembe tudi v slovenskih medijih. Resni tisk je zaradi konkurence na trgu nekatera načela nekatera načela kakovostnega novinarstva zamenjal za tržno privlačnejša sredstva, tako da se meje med resnim in tabloidnim² tiskom prekrivajo. Za slovensko novinarstvo je od 90. let 20. stoletja značilno:

- uvajanje novih besedilnih vrst,
- zavračanje tradicije, izhajajoče iz nemških poročevalskih vzorcev, ob katerih je nastajalo prvo slovensko pisano časopisje,
- nejasna meja med resnim in »rumenim« tiskom (Kalin Golob 2004a: 73).

Posvetimo se nekaterim jezikovnostilnim značilnostim slovenskih poročevalskih besedil, kot jih je navedla Kalin Golob v članku *Novinarski jezik in stil* (2004a: 73–81), to so razžalitve v časopisih, naslovi časopisov, žanrske norme poročevalskih besedil in citatnost v časopisju.

² Kalin Golob (2004a: 73) označi za tabloidni tisk *Slovenske novice*.

Zaradi pogostnosti stilnih prvin pri različnih avtorjih in glede na to, da se pred tem niso pojavljale, jih je štela za nove prvine v jeziku in načinu sporočanja slovenskih medijev.

3.1. RAZŽALITVE V ČASOPISIH

Demokracija je med tvorci poročevalskih in publicističnih besedil pogosto napačno razumljena, zdi se, da pod tem pojmom razumejo svobodo brez odgovornosti. Po letu 1991 je število tožb proti novinarjem zaradi kršitve 169. člena Kazenskega zakonika (kazniva dejanja razžalitve) močno naraslo. Kalin Golob (2004a: 74) je ugotovila, da so se dejanja razžalitve uresničevala tudi prek izbire neknjižnih in ekspresivnih jezikovnih sredstev, ki so bila v konkretnih okoliščinah žaljiva. Navaja primere, kot so pek, udbovec, kosovec in porivanje. Stilno zaznamovana sredstva so v poročevalskih besedilih od nekdaj opravljala vlogo vrednotenja in popestritve besedila. Ugotovila je, da je prehajanje neknjižnih ekspresivnih in drugih stilno zaznamovanih prvin v poročevalska besedila po letu 1990 torej dobilo novo vlogo. Z žaljivo konotacijo so bila nekatera med njimi v jezikoslovni stilistiki prepoznana kot sredstva namena zaničevanja.

3.2. NASLOVI ČASOPISOV

Časopisi so v spremenjenih družbenih razmerah tržno blago, zato med konkurenčnimi izdelki pridobivajo kupce s številnimi oglaševalskimi potezami in triki. Pogosta pridobivalna funkcija so naslovi prvih časopisnih strani. Na jezikovni ravni se kaže z vključevanjem izrazito opaznih prvin, ki so se pred 1990 le redko pojavljale v naslovju ali besedilnih poročevalskih besedil, gre za vulgarizme in nižje pogovorne besede (Kalin Golob 2004a: 75). Razlike se pojavljajo tudi v naraščanju števila hiperboličnih naslovov. Poimenovanje je Koroščevo (1998) in se nanaša na zastrte naslove, pri katerih je izbor jezikovnih sredstev tak, da prikrije resničnost vsebine sporočila s tem, da večja dejansko pomembnost sporočila. Kalin Golob (2004a: 75) je zapisala naslednji primer: »Slovenska tiskovna agencija je vest o poškodbi češkega nogometnega reprezentanta Miroslava Fukala naslovila takole: *Fukal na operacijski mizi!*« Dodaja, da je za marsikoga to neokusen naslov, za drugega pa razlog za branje.

3.3. ŽANRSKE NORME POROČEVLSKIH BESEDIL

Pri spremembah poročevalskih besedil moramo omeniti tudi žanrske in jezikovno-stilne konvencije. Kalin Golob (2004a: 77) je izpostavila poročila, katerih glavna funkcija je informirati, in komentarje, za katere je značilna interpretacija. Ugotavlja, da je veliko poročil, v katerih avtor presoja in komentira, uporablja aktualizirana sredstva, tako da se pri nekaterih ohranja le še zunanja oblika poročila. Komentarji pa so po eni strani »izgubili svoj blišč in preprosto postali suhoparna tehtanja stališč. Drugi spet so se vdali zakonitostim trga in okusu povprečnega bralca« (prav tam). Neknjižne in ekspresivne prvine so v poročilih pogoste, pojavljajo se namreč nizko pogovorne besede, ki jih v poročevalskih besedilih prej ni bilo. V komentarjih pa se pojavljajo izrazito govorne prvine, gre za ustvarjanje psevdointimnosti, postavljanje ogorčenih vprašanj in melodramatizacijo. Vse naštetu nekatere komentarje spreminja v polemična pisma bralcev. Prvine, ki so bile del ozko zasebnega kroga, vstopajo v javna knjižna besedila in spreminjajo žanrske norme poročevalskih besedil.

3.4. CITATNOST V ČASOPISJU

Korošec (1998: 209) ugotavlja, da premi govor v pisnem poročevalstvu nastopa razmeroma redko, vendar se je v zadnjih letih to stanje spremenilo. Kalin Golob (2004a: 78) piše, da se je pri jezikovno-stilni analizi poročil pri raziskovalnem projektu Mediji v pluralni družbi³ pokazalo, da se ob poročilih, kjer avtor vrednoti in komentira pogosto pojavlja tip poročila, ki je zlepljenka izjav. Navaja primere Dela, Dnevnika in Večera, kjer so objavljena poročila, ki novinarjevo ubesedovalno kompetenco postavljajo v ozadje. Zgled je dolgo štiristolpično poročilo⁴ z 287 vrsticami, od katerih je le 20 vrstic novinarjevega besedila, pa še to so le spremni stavki k prememu govoru. Kalin Golob meni, da »naloga novinarja ni nizanje citatov in sestavljanje mozaika iz izjav enega ali več politikov, ampak pisanje koherentnega in berljivega besedila, pri čemer drugi načini navajanja virov ali povzemanje ne pomenijo neobjektivnega prenašanja, ampak kažejo na veččnost novinarjevega ubesedovanja in obvladovanje žanru ustrezne stilizacije« (prav tam). Prav tako piše, da so zlepljenke tudi prostor manipulacije, saj so izbrani taki dobesedni navedki, ki izrazito vrednotijo. Z izborom

³ Projekt se je izvajal v letih 2002/2003 na Centru za raziskovanje družbenega komuniciranja na FDV (nosilka dr. Melita Poler Kovačič).

⁴ Zgled: Je Luka Koper diktator slovenske države?, Večer, 10. 4. 2004: 9, Damijan Toplak.

navedkov, ki izjave nekega politika vrednotijo negativno, novinar prikrito kaže svoje mnenje, vendar v informativnem žanru, na videz ustrezno s preimim govorom.

Z množenjem dnevnikov in informacij, ki so vanje vstopale, novimi tehničnimi možnostmi in fotografijo postajajo v 20. stoletju slovenski dnevniki vedno bolj podobni sodobnim. Kalin Golob (2006) na podlagi začetkov poročevalstva in njihovega razvoj do konca 19. stoletja in stanja od konca 60. let 20. stoletja sklepa, da se je v 20. stoletju razčistila ločevalna norma med informativnimi (poročevalnimi) in interpretativnimi (presojevalnimi) besedilnimi vrstami, ki se je nakazovala že v prvih dnevnikih. S stilnega vidika se torej jasno izoblikuje napetost med avtomatiziranostjo in aktualiziranostjo prvin. Navaja, da so avtomatizmi in obrazci pričakovani v informativnih, aktualizmi pa v interpretativnih novinarskih besedilih.

4. TEORIJA ZVRSTNOSTI

Začetki pojmovanja jezikovne zvrstnosti segajo na Slovenskem v 30. leta 20. stoletja, ko so se posamezniki vključili v aktualne jezikoslovne tokove evropskega strukturalizma. Kalin Golob (2005a: 88) izpostavi pomen Voduškove razprave *Za preureditev nazora o jeziku* iz leta 1932, kjer je med drugim obravnaval funkcijsko zvrstnost. Vendar je publicistična zvrst dokončno dobila svoje mesto v funkcijski razčlenjenosti knjižnega jezika šele v 60. letih. Kot časopisni jezik ob znanstvenem in umetnostnem jo je leta 1933 razpoznal že Breznik in jo označil kot najvplivnejšo, vendar najnižjo po vrednosti. Ta hierarhizacija se je kljub nekaterim nasprotovanjem ohranjala vse do 60. let, ko je s sodobnimi raziskavami knjižnega jezika in teorijo zvrstnosti v jezikoslovju prevladala teza o enakovrednem soobstoju funkcijskih zvrsti.

V slovenski jezikoslovni literaturi je razslojenost na funkcijske zvrsti splošno sprejeta. Kalin Golob govori o praktičnosporazumevalni, strokovni, publicistični in znanstveni funkcijski zvrsti. Prav tako poudarja, da sodobne raziskave posameznih stilno-jezikovnih pojavov širokega področja publicistike kažejo, da je smiselno govoriti o posameznih podzvrsteh, med njimi izpostavi tudi poročevalsko (Kalin Golob 2003a: 40).

Publicistika je bila dolgo eno manj raziskanih področij med funkcijskimi zvrstmi tudi zaradi omenjene neenotnosti jezikovnih pojavov v njej. Zato je bilo treba med temi raznovrstnimi besedili zožiti predmet raziskave na sporočila, v katerih je posebna vloga jezikovnih sredstev očitna že brez globlje raziskave. Kalin Golob (2003a: 43) piše, da je do take zožitve prišlo v 70. letih, ko so tudi v obravnavo časopisnega stila prodrli modernejša in poglobljena mnenja,

vrednotenje in raziskovanje tega stila v okviru posebne publicistične zvrsti. Omeni tudi, da je Korošec za najtehtnejše prispevke te vrste označil raziskave Janeza Dularja. Temeljna pomanjkljivost pa je po Korošču Dularjevo poimenovanje publicistični jezik, saj to zajema tako dnevnik kot tudi tednike in mesečnike, torej publikacije, v katerih se publicistika brez ostrih meja stika z umetnostno, poljudnoznanstveno, strokovno ali znanstveno literaturo. Kalin Golob (prav tam) navaja Koroščevo definicijo časopisnega stila, kamor prišteva tista jezikovna sredstva, ki jih najdemo v dnevnikih, tudi radijskih in televizijskih, medtem ko se pri tednikih omeji le na naslove, reportaže in intervjuje. Iz stilno raznovrstne publicistične zvrsti je izločil besedila, ki nastajajo vsak dan znova. Predmet raziskave je tako skrčil na dnevnik in dokazal, da znotraj publicistike obstaja področje, ki se uresničuje s poročevalsko dejavnostjo. Gre za poročevalska besedila, ki so zaradi vpliva objektivnih stilotvornih dejavnikov razvila svoja jezikovna sredstva (Korošec 1998: 10–12). Kalin Golob (2003a) navaja, da je poimenovanje časopisni stil po letu 1981 spremenil v poročevalski stil in s tem zavrnil preohlapna poimenovanja, kot so jezik časopisov, novinarski jezik ali časnikarska slovenščina. Izraz časopisni se mu je zdel neustrezen tudi zaradi možnega enačenja radijskega časopisnega stila (torej govorno-slušnega prenosnika) in tiskane verzije časopisa (torej pisno-vidnega prenosnika).

Znotraj publicistične funkcijske zvrsti so ožja področja, med njimi tudi poročevalstvo, ki je »ožje publicistična dejavnost, praviloma dnevnikovega obveščanja javnosti o dogodkih in dogajanjih iz tistih sfer življenja, ki so našemu spoznanju dostopne in nas zanimajo« (Korošec 1994, 287). Korošec meni, da dnevniško izhajanje oblikuje posebne značilnosti jezika in stila v poročevalstvu. Piše o dveh pomembnih stilotvornih dejavnikih, in sicer podobni ali ponavljajoči se okoliščini, ki jo časopisno besedilo ubeseduje, in časovni stiski.

Teorija novinarskih žanrov besedila imenuje po tvorcih, torej novinarska besedila, in ker obravnava zapisana besedila, jih imenuje časopisna novinarska besedila. Košir (1988: 19) piše, da gre za enopomensko pisno jezikovno in grafično celoto v »množičnokomunikacijskem dejanju, katere funkcija je ažurno sporočanje o aktualnih dogodkih (pojavih) družbeno konstruirane stvarnosti tako, kakor so se ti dogodki zgodili v okviru kolektivnih mehanizmov percepcije, z določitvijo časa, nosilca(cev) dogajanja, ki morajo pripadati skupnemu referencialnemu univerzumu sporočevalca in naslovnika.«

Podobno definicijo sta po McNairu povzeli Erjavec in Poler Kovačič (2007: 117), ki trdita, da je novinarsko besedilo »vsako avtorsko besedilo v pisani, avdio- ali vizualni obliki, ki se

občinstvu predstavlja kot resnično sporočilo ali zapis neke doslej neznanе (nove) značilnosti dejanskega družbenega sveta.« Novinarsko besedilo je proizvod velike raznolikosti kulturnih, tehnoloških, političnih in ekonomskih sil, značilnih za določeno družbo v določenem času (Erjavec in Poler Kovačič 2007: 119).

Košir (1988) prav tako kot Korošec loči med novinarskimi in publicističnimi besedili. Izpostavi, da se jezikovno to kaže v rabi ekspresivnega izrazja v publicistiki, česar po mnenju Koširjeve v novinarskem besedilu ni, vendar se Kalin Golob s tem ne strinja, saj trdi, da lahko tudi v novinarskih besedilih interpretativne zvrsti avtor svoje mnenje izraža tudi z zaznamovanimi oz. ekspresivnimi jezikovnimi sredstvi. En del stilističnih posebnosti poročevalskega stila so ravno ta zaznamovana jezikovna sredstva, ki jih Korošec imenuje aktualizmi, drug del pa so v poročevalstvu nezaznamovana sredstva, narejena za večkratno uporabo, imenovana avtomatizmi. Ti dve vrsti jezikovnih sredstev bom podrobneje opisala v nadaljevanju.

Košir piše (1988: 20), da je razlika med publicističnimi in novinarskimi besedili v dosednji literaturi s tega področja nakazana, a neopredeljena, ali nasprotno opredeljena, tudi zabrisana, oz. mišljena v smislu nad- (publicistika) in podrejenosti (novinarstvo). Publicistika opredeljena kot dejavnost, ki se ukvarja z objavljanjem besedil o aktualnih vprašanjih, je širši pojem, ki vključuje tudi novinarska besedila. Ta opredelitev, ki se je na Slovenskem uveljavila z raziskovanjem jezikovnih funkcijskih zvrsti, je po mnenju Koširjeve (prav tam) preohlapna. Toporišič v Slovenski slovnici (1976: 24) opredeli publicistično zvrst jezika kot tisto, ki »se uporablja v časopisju v uvodnikih in komentarjih k znamenitim političnim, gospodarskim in kulturnim dogodkom, v poročilih, reportažah, potopisih in podobnem ... Publicistično pišejo predvsem novinarji v časopisih, revijah, na radiu, televiziji; tam se z enakim pisanjem od časa do časa oglašajo tudi razni strokovnjaki in dopisniki.« Košir domneva, da so znanstveniki ugotovili, da v izbiri in uporabi jezikovnih sredstev ni razlike med pisanjem novinarjev, strokovnjakov in dopisnikov, kadar so njihovi prispevki namenjeni množičnemu komuniciranju v javnih občilih, se pravi v časopisih in ne v strokovnih publikacijah. V te namene se uporablja skupna jezikovna zvrst in podoben slog. Košir sklepa, da zato del strokovne komunikološke javnosti ne govori o produkciji javnih občil kot o novinarskem delu, ampak kot o publicistiki. Razlika med publicistiko in novinarstvom je po njenem mnenju ta, da se publicist obrača na javnost kot osebnost s svojim individualnim stališčem in je pisano v prvi osebi, v za publicista značilnem stilu, zavzeto, kritično, angažirano. Novinar pa svojo osebnost postavlja v ozadje, v ospredje pa pomene dogodkov.

Naslovnika zanima dogodek, o katerem govori novinarsko besedilo, pri publicističnem sporočanju pa ga zanima mnenje osebnosti oz. publicista in njegova interpretacija, čeprav istega dogodka.

Kljub posameznim nasprotovanjem je danes sprejeto in ustaljeno poimenovanje funkcijska zvrstnost, v njenem okviru pa govorimo o posameznih funkcijskih zvrsteh in podzvrsteh, torej o skupinah besedil, ki jih v določeno zvrst umeščamo zaradi enakega namena, vloge oz. funkcije. V publicistično funkcijsko zvrst tako uvrščamo besedila namenjena javnosti, njenemu obveščanju, vplivanju nanjo, prepričevanju. Znotraj te široke zvrsti pa obstajajo podzvrsti, ki imajo nalogo drugih usmeritev. Ena izmed njih je poročevalska podzvrst, kamor prištevamo besedila z vlogo vsakodnevnega obveščanja javnosti v ustaljenih besedilnih vrstah.

4.1. NOVINARSKO BESEDILO

V časopisih najdemo različne vrste besedil: novinarska, publicistična, umetniška, reklamna, oglasna, politične govore, osmrtnice, križanke, horoskop, kuharske recepte itd. (Košir 1988: 16). Definicijo časopisnega novinarskega besedila, kot ga je določila Koširjeva, sem že zapisala, na tem mestu bi poudarila, da je pri preučevanju pisnih časopisnih besedil pomembno opazovati grafično celoto, upoštevati je treba torej tudi naslove, podnaslove, nadnaslove, mednaslove, vizualne dopolnitve (fotografije, karikature, sheme itd.) in njihova spremna besedila. Košir (prav tam) trdi, da ne moremo npr. naslovov obravnavati kot samostojen del teksta, da bi jih raziskovali kot posebne celote. Zavrača Slavkovićevo trditev, da jih moramo zaradi svojih specifičnih zakonov ustvarjanja in oblikovanja v klasifikaciji novinarskih vrst upoštevati kot samostojne vrste.

Košir (prav tam) za glavnega indica razpoznavne novinarskega besedila označi cilj (smoter, namen) besedila, ki je natisnjeno v časopisu. Pri tem ne misli na namero sporočevalca pri njegovem idejnem načrtu, ker te ne moremo razbrati iz teksta, ampak je mišljena funkcija novinarskega besedila, kot je ta razpoznavna oz. razvidna za naslovnika. Novinarske oz. na splošno neumetniške dejavnosti imajo drugačne cilje od umetniških, imajo druge funkcije, za svoje sporočanje izbirajo različne predmete in za upovedovanja različne načine (oblike in

jezikovna sredstva). Košir (1988: 17) citira Hegla, ki je v tretjem delu *Estetike*⁵ opredelil delo zgodovinarja, oz. v našem primeru novinarja, ki »mora pripovedovati o tem, kar je dano in kakor je dano, ne pa da to pojasnjuje drugače ali da dano pesniško sodopolnjuje. Zaradi tega, /.../ nima te svobode, da najdene razmere, karakterje in dogodke podredi temu svojemu cilju /.../, temveč jih mora pustiti take, kot so.«

Novinarsko besedilo se realizira s pomočjo jezikovnih sredstev, zato bom posvetila pozornost tudi jezikovni ravni. Za razumevanje funkcije jezika v novinarskem besedilu moramo poznati celoten model šestih jezikovnih funkcij Romana Jakobsona (v Košir 1988: 18):

- 1.1 referencialna (usmerjena na predmet, orientirano na kontakt),
- 2.1 emotivna ali »ekspresivna« (usmerjena na pošiljalca),
- 3.1 konativna (usmerjena na poslušalca),
- 4.1 fatična (usmerjena na kontakt),
- 5.1 metajezikovna (preverjanje koda),
- 6.1 poetska (usmerjena na sporočilo zaradi njega samega).

Za novinarska besedila je značilno, da so napisana v jeziku, katerega glavna funkcija je referencialna. Če je referenca skupna sporočevalcu in naslovniku, torej, da jo le-ta lahko prepozna in tako identificira kraj in čas dogajanja ter njegove nosilce, lahko govorimo o novinarskem sporočilu.

Na tem mestu bi omenila še eno pomembno prvino novinarskega diskurza, ki se od umetniškega razlikuje po tem, da pričakuje čimmanj interpretacij. Košir (1988: 19) poudarja, da mu gre za to, da bo enkratno enkodiran in ne večkratno. Novinarsko besedilo mora biti enopomensko, večpomenskost pa je imanentna umetniškemu tekstu.

5. PUBLICISTIČNA ZVRST

Publicistična zvrst zajema po definiciji Kalin Golob (2003a: 40) javna besedila, namenjena javnosti, torej besedila množičnih občil, kot so dnevniki, tedniki, radio, televizija, plakati itd. Gre za veliko različnih besedil, od vesti, člankov, komentarjev, do reportaž, feljtonov, recenzij, oglasov in kritik. Ta besedila imajo značilnosti znanstvenih oz. poljudnoznanstvenih podzvrsti (objektivnost in nezaznamovanost jezikovnih sredstev) in umetnostne zvrsti

⁵ Hegel G.W. F. (1975): *Estetika*, III., Beograd.

(čustvena zaznamovanost, raba tropov in figur), zato jezik publicističnih besedil ni enoten. Temeljne značilnosti publicistike je Kalin Golob (prav tam) določila s pomočjo Dovifatove definicije, te so: »aktualnost, publiciteta, prepričevalnost, ki najdejo svojo pot prek poročil, informacij, posredovanja stvarnih védenj ali vplivajnskega govora.«

Za jezikovno in stilistično analizo velja, da publicistika v svoji pestrosti ne daje uporabnih raziskovalnih rezultatov, saj gradivo s tako različnimi stilnimi pojavi ne omogoča natančne analize in postane neobvladljivo. Prav zato Kalin Golob (2003a: 41) trdi, da je treba od široke publicistike ločiti besedila, ki se pojavljajo v eni vrsti množičnih občil in so namenjena sporočanju o aktualnih dogodkih, tvorijo pa jih novinarji. Navaja, da je to ločnico prvi postavil Tomo Korošec in znotraj publicistične zvrsti ločil posebno področje, ki ga je poimenoval časopisni stil, kot sem že pisala v prejšnjem poglavju, pri čemer je menil, da je to poimenovanje slabo, saj je časopis kot pisni prenosnik stilno preveč raznovrsten. Prav tako je ugotovil, da se je s slovenskim poročevalskim jezikom ukvarjalo veliko jezikoslovcev in nejezikoslovcev. Avtorjev namreč niso zanimala časopisna besedila kot del publicistične funkcijske zvrsti s posebnimi jezikovnimi in stilnimi značilnostmi, ampak so ta besedila presojali le po pravopisnih in slovničnih napakah. Kalin Golob (prav tam) piše, da je Korošec opisal stanje publicističnih raziskav na Slovenskem do leta 1975, in meni, da jih ne moremo šteti k resnim jezikoslovnim prispevkom, saj vrednotenje z merili jezikovne pravilnosti ni raziskovanje in ugotavljanje stila, ampak le jezikovna kritika.

Dular (1974a: 42) ugotavlja, da se pri publicističnih besedilih uveljavlja veliko raznovrstnih in celo nasprotujočih si slogotvornih dejavnikov, ki so jezikovne in nejezikovne narave. Objektivni so: inventar izraznih sredstev vseh socialnih zvrsti slovenskega jezika, snovna neomejenost, naslovnik, čas in prostor, zakonitosti slovstvenih zvrsti (žanrov), prenosnik (tisk, radio, televizija), trenutne okoliščine (naglica, tehnične možnosti tiskarne ipd.), notranja jezikovna in vsebinska kontrola, naloge publicistične dejavnosti (poročanje, vzgajanje in izobraževanje). Subjektivni dejavniki pa so osebna kultura sodelujočih publicistov (njihova izobrazba ter umske, čustvene in hotenjske zmožnosti, načelna stališča glede pomembnosti jezikovne kulture in praktično obvladovanje jezika), njihova socialna pripadnost in nazorska naravnost, osebna zavzetost za zadevo, o kateri se piše, ter morebitna dodatna intenca (izrazita želja učinkovati strokovno, moderno, domačnostno ipd.). Zaradi vseh teh vplivov je publicistični jezik odprt za prvine zelo različne slogovne vrednosti.

5.1. PUBLICISTIČNA IN POROČEVALSKA BESEDILA

Kalin Golob (2003a: 46) meni, da je zaradi stilnih razlik treba postaviti mejo med publicističnim in poročevalskim, kamor prišteva tudi novinarsko, časopisno in žurnalistično besedilo. Poročevalska besedila obravnava kot del publicistične zvrsti, omejena na časopisna (radijska in televizijska) besedila. V publicistično funkcijsko zvrst sodijo besedila množičnih občil, ki informirajo javnost in vplivajo nanjo. Upoštevati moramo prav tako, da se zaradi objektivnih stilotvornih dejavnikov v dnevnem poročevalstvu jezik prilagaja s posebnimi sredstvi, ki so stilotvorna. Zato Kalin Golob meni, da je publicistična zvrst samostojno področje, ki bi ga bilo smiselno poimenovati tudi podzvrst, tako kot Toporišič ločuje znotraj strokovne funkcijske zvrsti praktično strokovno, znanstveno in poljudnoznanstveno podzvrst.

Številne stilne posebnosti so se razvile šele po letu 1873, ko je *Slovenski narod* postal dnevnik. Te posebnosti, ki jih bom opisala v nadaljevanju, je 20. stoletje bogatilo in prilagajalo s tehnološkim razvojem in tvorijo poročevalski stil. Uresničuje se v poročevalskih besedilih, ki tvorijo poročevalsko podzvrst publicistične funkcijske zvrsti.

6. POIMENOVALNA NEENOTNOST

Publicistični stil je po mnenju Korošca (1998: 10) preširoko poimenovanje, prav tako časopisni stil, to poimenovanje pa se mu glede na jezikoslovno stilistično obravnavo zdi boljše tudi od zveze novinarski stil, ki v ospredje postavlja tvorca besedil in njegovo dejavnost, ne pa jezikovnega pojava. Poročevalstvo pa že v sebi nosi pomen, ki se navezuje na dejavnost, povezano z jezikom, saj se poročanje uresničuje z jezikom, je govorno dejanje.

Poročevalstvo ni samo poročanje, katerega rezultat je poročilo, Kalin Golob (2003a: 48) meni, da ga je treba razumeti širše, in sicer kot dnevno obveščanje javnosti o dogodkih in dogajanjih, brez novinarjevega mnenja v besedilih (ta imenujemo poročevalna), torej objektivno, stvarno, nezaznamovano poročanje s prevladujočo informativno funkcijo, ali pa z vidno novinarjevo prisotnostjo z rabo zaznamovanih jezikovnih sredstev, preko katerih vrednoti dogodka (ta imenujemo presojevalna) s prevladujočo interpretativno funkcijo. Presojevalna in poročevalna besedila bom podrobneje opisala v naslednjem poglavju. Korošec (1998: 12) piše, da je za ti dve vrsti besedil značilno stilno nasprotje, ki izhaja iz dveh nasprotujočih si pojavov, in sicer iz razmerja med aktualizacijo in avtomatizacijo. Med

poročevalna umesti vest, poročilo, prikaz, naznanilo in jim pripisuje avtomatizacijo, med presojevalnimi besedili pa najdemo komentar, članek, uvodnik, v tem žanru pa zasledimo aktualizacijo. Poročevalstva torej ne smemo omejevati le na slogovni postopek poročanje in njegov končni rezultat poročilo, pomembna so besedila, ki nastajajo kot rezultat vsakodnevne obveščanja javnosti v posebnih žanrih.

Kalin Golob (1999a: 187) se zdi nenavadno, da nekateri jezikoslovci kljub ustaljenosti in dokazani potrebi po razlikovanju med publicističnimi in poročevalskimi besedili ter posledično jezikovnimi in stilnimi posebnostmi še vedno uporabljajo izraz publicistična besedila tudi takrat, ko je jasno, da gre za besedila, ki so nastala kot rezultat poročevalske dejavnosti. Ocenjuje, da je pri pisanju strokovnih besedil gotovo eno temeljnih pravil, da je treba vedno preveriti, kaj je bilo o določenem predmetu že zapisano, in na osnovi tega upoštevati že uporabljene strokovne izraze. Če določenega ustaljenega strokovnega izraza ne uporabljamo, moramo na to opozoriti in razložiti, zakaj se nam ne zdi ustrezen. Za zgled navaja Križaj Ortar, ki v članku Spremembe v publicističnem poročanju o prvotnih govornih dogodkih v Sloveniji med 1945 in 1996 uporablja poimenovanje publicistično poročanje in pri tem obravnava poročila v dnevnem tisku (*Slovenski poročevalec* 1945 in *Delo* 1996). S tem zoža področje poročevalstva, kot ga definira Korošec od 1976. naprej, kar je razvidno tudi iz njene definicije: »Publicistično poročanje o prvotnem govornem dogodku je govorno dejanje, s katerim poročevalec (novinar) množičnemu/nediferenciranemu naslovniku prikazuje to, da je nekdo nekaj sporočil javnosti in kar je sporočil javnosti oz. nekemu drugemu pred javnostjo« (Križaj Ortar 1996: 157). Jezikoslovno raziskovanje slovenskega jezika se danes odvija po več fakultetah univerz v Ljubljani in Mariboru, še vedno pa je usmerjeno k temu, da se čim natančneje razpozna in opiše delovanje slovenščine v vseh socialnih in funkcijskih razsežnostih. Zato se Kalin Golob (1999a: 187) zdi nesmiselno brez pravih razlogov enake pojave in pojme poimenovati drugače, kot je ustaljeno.

6.2. POROČEVALNA IN PRESOJEVALNA POROČEVALSKA BESEDILA

Kalin Golob (2003a: 47) piše o dveh skupinah poročevalskih besedil, ki so ju potrdile raziskave sodobnega poročevalstva in tudi zgodovinski razvoj v prvih slovenskih dnevnikih, zato ju bom v tem poglavju podrobneje predstavila.

Toporišič (1984: 623–624) deli stalne oblike besedil v štiri skupine glede na funkcijsko zvrstnost: praktičnosporazumevalne, publicistične, strokovne in umetnostne. Osredotočila se bom na publicistična besedila, o katerih zapiše, da so lahko poročevalna, presojevalna in leposlovna. Med poročevalna šteje novico (ki je lahko navadna, drobna, krajevna, razširjena), poročilo (notranje- ali zunanjepolitično, športno, borzno, gospodarsko), plakat, oznanilo, izjavo, javni nagovor, anketo, intervju in spominsko kroniko. Presojevalna so po njegovi oceni uvodnik, komentar, glosa, vrivek, obletnični zapis, ocena, vodič in polemika. Za leposlovna opredeljuje karikaturu, feljton (podlistek), horoskop, reportažo, esej, dnevnik in strip. Kalin Golob (1999a: 189) trdi, da se poročevalstvo kot ožje publicistična dejavnost uresničuje le v delu teh besedil, in sicer v besedilih, ki jih Košir deli v dve zvrsti: informativno in interpretativno. V informativno zvrst sodijo besedila vestičarske, poročevalske, reportažne in pogovorne vrste, v interpretativno pa besedila komentatorske, člankarske in portretne vrste (Košir 1988: 63). To pa so besedila prvih dveh Toporišičevih skupin, z nekaterimi izjemami (plakat, ki je javno neporočevalsko publicistično besedilo, in javni nagovor, čeprav ga lahko dnevnik ponatisne v celoti, je še vedno javno neporočevalsko publicistično besedilo). Glede na definicijo poročevalstva je Kalin Golob (1999a: 190) iz Toporišičeve klasifikacije izločila besedila, ki niso poročevalska in pri katerih so meje med publicističnimi in umetnostnimi oz. publicističnimi in strokovnimi prvinami zabrisane in težko določljive, se pravi posamezna besedila prvih dveh skupin in celotno tretjo skupino, v katero Toporišič uvršča leposlovna publicistična besedila. Tako dobimo poročevalska besedila.

Poročevalstvo kot dejavnost dnevniškega obveščanja javnosti se torej uresničuje v poročevalskih besedilih. Košir (1988: 65) jih razdeli v dve vrsti:

- poročevalna besedila, ki jih opredeli za informativno zvrst, saj gre za besedila, ki informirajo ali naznanjajo. Sem umešča vestičarsko, poročevalno, pogovorno in reportažno vrsto: vest, naznanilo, poročilo, reportažo, potopis itd.;
- presojevalna besedila, ki jih opredeli za interpretativno zvrst, saj ta besedila razlagajo, razčlenjujejo, vrednotijo in prepričujejo. Sem umešča komentatorsko, člankarsko in portretno vrsto: komentar, uvodnik, glosa, kolumen, članek, portret.

Leposlovni žanri so del širše publicistike, zato jih Kalin Golob (1999a: 190) ne šteje k poročevalstvu. Prav tako izpostavi, da ko govorimo o poročevalstvu kot ožji publicistični dejavnosti, moramo ločevati med publicistiko in poročevalstvom, med publicističnimi in

poročevalskimi besedili ter med poročevalskimi (vsa besedila, nastala s poročevalsko dejavnostjo) in poročevalnimi besedili (vrsta poročevalskih besedil, ki temeljijo na objektivnem, stvarnem poročanju o čem in imajo prevladujočo informativno vlogo). V vseh treh primerih gre za razmerje med nadpomenko in podpomenko. Navedena delitev poročevalskih besedil na poročevalna in presojevalna je v skladu z že omenjeno Koroščevo (1998: 12) razdelitvijo poročevalskih besedil na tista, katerih namen je predvsem informirati, in tista, ki vzpostavljajo stik z naslovnikom z vplivajskimi in vrednotilnimi sredstvi. Kalin Golob (1999a: 191) ugotavlja, da Korošec v svojih razpravah piše le o poročevalskih besedilih in jih poimenovalno ne ločuje, čeprav ves čas omenja dve skupini in temeljno stilno nasprotje, ki izhaja iz dveh nasprotujočih si pojavov, in sicer iz razmerja med avtomatizacijo in aktualizacijo, ki se ujema z nastopanjem v obeh vrstah poročevalskih besedil: poročevalnih (avtomatizacija) in presojevalnih (aktualizacija). Poročevalna besedila so torej vrsta poročevalskih besedil, v katerih prevladuje informativna funkcija. Uresničujejo se s poročanjem (ubeseditveni način, slogovni postopek) kot objektivnim, stvarnim podajanjem kakega dogodka. Presojevalna besedila pa so tista poročevalska besedila, v katerih prevladuje interpretativna funkcija. Uresničujejo se s presojanjem in komentiranjem v žanrih.

6.3. JEZIK V PRESOJEVALNEM BESEDILU

Glede na teorije jezikovne zvrstnosti vemo, da se poročevalska besedila uresničujejo v knjižnem jeziku. Izjeme so strogo določene, tako lahko avtor v presojevalnih besedilih uporablja tudi:

- neknjižno besedje, vendar ko gre za funkcionalne stileme, ki jih Korošec imenuje aktualizmi;
- čustveno (ekspresivna) in časovno (arhaizmi, historizmi, neologizmi) zaznamovana jezikovna sredstva, raba pa je enako omejena na stilni učinek in avtorjevo nežaljivo vrednotenje upovedanega;
- stalne besedne zveze (frazologeme) (Kalin Golob 2003b: 231).

S svojo zgradbo, skladnjo in izbiro besed poročevalska besedila omogočajo jasno in hitro razumevanje presojanega dogodka ali stanja, saj je naslovnik takega besedila najširša javnost, ki branju poročevalskih besedil namenja omejeno količino časa.

7. AVTOMATIZACIJA IN AKTUALIZACIJA

Avtomatizacija in aktualizacija sta vsaka posebej značilni za določeno vrsto besedil in jih delita tudi v novinarske žanre. Pomembni sta zaradi stilnega nasprotja, zato ju bom v tem poglavju podrobneje opisala.

Če imajo posamezna jezikovna sredstva določeno stilno vrednost v razmerju do drugih že sama po sebi, lahko to razmerje razumemo kot nasprotje med nevtralnostjo in nenevtralnostjo, ali če to prenesemo v analizo določenega besedila: kar ni nevtralnno, je v določenem smislu stilno zaznamovano. K stilno zaznamovanim jezikovnim sredstvom se pri analizi umetnostnih besedil štejejo najrazličnejši stilemi, npr. metafore, metonimije, sinekdohe, besedne igre, ekspresivnosti, ki nastanejo zaradi prenosa iz zvrsti v zvrst, ironizmi, neologizmi itd. Ko pa analiziramo publicistična, ali še ožje, poročevalska besedila, pa se omenjeno razmerje pokaže v drugačni luči in del stilemov dobi drugačno vrednost. Korošec (1998: 13–14) piše o avtomatiziranih, gre za specializirana, večinoma tehnična sredstva v poročevalstvu. To so nevtralna jezikovna sredstva (predvsem besedne zveze in stavčne konstrukcije) in so nevtralna in aktualizirana šele takrat, ko so prenesene v drugo, predvsem umetnostno zvrst. Tvorijo samostojno skupino in so pravo nasprotje vsem drugim sredstvom, ki jih v teh besedilih štejemo za aktualizme. Prav tako poudarja, da je nasprotje, značilno za stilni status poročevalskih besedil (avtomatizmi : aktualizmi), veliko bolj izrazito od nasprotja stilno nevtralnno : stilno zaznamovano. Izpostavi tudi, da je nasprotje avtomatizacija : aktualizacija možna samo v publicističnih oz. poročevalskih besedilih. Jedlička (v Korošec 1998: 14) meni, da je za »publicistični stilni tip [...] kot celoto značilna izraba stilno nasprotnih sredstev: avtomatiziranih in aktualiziranih, pogovornih in knjižnih, strokovnih in umetnostnih, nevtralnih in čustvenih. In prav napetost med temi plastmi sredstev je važna za končni stilni učinek publicističnih sporočil.«

Avtomatizacija je torej ustaljevanje posameznih jezikovnih sredstev, da postanejo za opravljanje določene naloge običajna in se utrdijo v konvenciji med tvorci in naslovniki. Sem spadajo tudi terminologizirane besedne zveze in ustaljevanje stavčnih vzorcev ne glede na njihovo leksikalno izpolnitev. Aktualizacija pa pomeni novo, posebno, nenavadno uporabo jezikovnih sredstev za doseg posebnega učinka. Bistvo nasprotja je v tem, da je avtomatizem pripravljen za uporabo več kot enkrat, aktualizem pa za enkratno uporabo (Korošec 1998: 15–16).

7.1.0 AVTOMATIZMIH

Korošec (1977: 461) navaja najizrazitejše, in sicer značilno poročevalske avtomatizme, stavčne in nestavčne. Dular (1974: 46–47) jih omenja kot publicizme za sklicevanje na druge vire in navezovanje na konsituacijo in klišejske izraze: *Kot poročajo tuji viri ...; Iz dobro obveščenih krogov se je izvedelo ...* ter avtomatizme, ki so v pomoč pri orientiranju po straneh časopisa: *Več o tem na strani 4 ...; Besedilo zdravljic objavljamo na str. 5 ipd ...*

7.2.0 AKTUALIZMIH

Aktualizacija je »predvsem odmik od neposredne označbe predmeta govora, tako da z njo tvorec dejansko posega v spoznano in na novo poimenovano resničnost, s tem pa je aktualizacija sredstvo, s katerim tvorec išče pot k naslovniku, navezuje stik z njegovim izkustvenim svetom, da bi sprožil njegovo razumsko in čustveno dejavnost« (Korošec 1998:17).

Aktualizmi tvorijo več skupin, med njimi je Korošec (1977: 462–463) izpostavil najbolj tipične. Omeni tiste, ki so nastali s prenosom iz zvrsti v zvrst ali iz žanra v žanr in trdi, da gre pri tem za aktualizacijo. Aktualizmi so izraziti v naslovih, ki zajemajo vse obnovitve vzorcev ali klišejev, npr. *Iz te moke ni kruha – Iz te moke ne bo kruha*. Korošec to področje aktualizmov označi za zelo obsežno. Sem spadajo tudi modificirani frazeologemi tipa *oborožen do zob – motoriziran do zob*. Aktualizacija je tudi odprava ponovitev, ki sicer ni samo časopisni pojav, vendar je tu zelo izrazita, npr. *Danska je odrekla gostoljubje vsem tujim delavcem, začasno zaposlenim v tej nordijski državi* (zvezo nordijska država Korošec šteje za ponovitveni izraz in ta je večinoma aktualizem, npr. *nafta – črno zlato, tekoče zlato*). To pa so že aktualizmi, ki bi jih v prej obravnavanem razmerju nevtrarno – stilno zaznamovano obravnavali kot metafore, posebitve, metonimije, sinekdohe itd. Z njimi se kaže avtorjeva prisotnost v besedilu, njegovo mnenje o vsebini, osebno stališče ali pa pridobivanje bralca za branje sporočila (npr. pri naslovih), velikokrat pa zadovoljstvo nad drugačno ubeseditvijo in želja po pestrosti. Sem Korošec prišteva še razne besedne igre, večinoma v naslovih, npr. *Neobvezna obveznost*, oksimoronski *Bližina daljav* itd.

8. NOVINARSKI ŽANRI

Novinarske žanre sem omenila že v poglavju Teorija zvrstnosti, kjer sem navedla nekaj definicij novinarskega besedila, vendar imam v magistrskem delu opravka z analizo novinarskih žanrov, zato bom namenila še nekaj besed novinarskim žanrom ter pisala o njihovih značilnostih.

Novinarski žanri niso stalna, nespreminjajoča se, od kulturnega konteksta neodvisna tvorba. Razmerja med novinarskimi žanri, vrstami in zvrstmi se spreminjajo v odvisnosti od zgodovinskega, geografskega in ekonomskega okvira, v katerem delujejo množični mediji, v katerih se ubesedovanje novinarskih besedil – oblikovanih v posamezne žanre – odvija. Za razmah vestičarske in poročevalske vrste je ključno obdobje na koncu 19. stoletja, ko pride do razvoja poceni množičnega tiska in s tem povezanega iskanja množičnega občinstva. Obveščati je treba z nepristranskim, racionalnim, distanciranim slogom, utemeljenim na dejstvih ob odsotni eksplicitni interpretaciji, saj bi ta zaradi svojega specifičnega (političnega, kulturnega, nacionalnega) pogleda lahko odvrnila del tega občinstva in ogrozila ekonomske interese lastnikov množičnih medijev (Milosavljevič 2004: 59).

Za časopise velja, da se ponavlja obravnava določene tematike (politike, kulture, športa itd.), da na določenih straneh najdemo določene vsebine in da so te vsebine upovedane v določenih stalnih oblikah. Množična komunikacija namreč teži k shematizaciji, ki je naravnana na množico sprejemnikov. Sprejemniki namreč oblikujejo shematizirana sporočila komunikacijskega ravnanja. Postopki in načini delovanja množičnega komuniciranja na podlagi pojavnosti pogostosti oblikujejo zgled. Shematizirano je množično komuniciranje zaradi njegovih akterjev, sporočevalcev in sprejemnikov. Stalne oblike novinarskega sporočanja ali novinarski žanri hkrati omogočajo medsebojno sporazumevanje in prepoznavo sveta avtorjev in naslovnikov. Košir (1988a: 31–32) definira novinarski žanr kot »tip novinarskega diskurza, za katerega je značilna določena tipična norma, v kateri je upovedana določena snov (predmet), ki je tipsko strukturirana in izražena z zanjo tipičnimi jezikovnimi sredstvi.« Širša kategorija, kot je žanr, je novinarska vrsta. Vrsta je družina žanrov, ki imajo določene skupne lastnosti, ki jih druga družina nima. Žanr je variacija, interpretacija vrste, žanr ima vse lastnosti vrste, a se te lastnosti pri posameznih žanrih določene družine kažejo na različne načine. Zvrst pa predstavlja razširjeno družino, v kateri se družijo posamezne družine – vrste, za katere je značilna skupna prevladujoča funkcija v posamezni vrsti – družini (žanrov).

Obstoj stalnih oblik sporočanja je ena od imanentnih značilnosti novinarskega diskurza. Te stalne oblike, v katerih se udeležujejo konkretni novinarski teksti, lahko torej prepoznamo kot žanre, ki jih po določenih skupnih lastnostih družimo naprej v družine, imenovane vrste, te pa po skupni dominantni v največjo skupino, zvrst. V tem poglavju bom podrobneje pisala o posameznih stalnih oblikah v časopisju, saj so neizogiben sestavni del moje raziskave.

Košir (prav tam: 62–63) je na podlagi konstitutivnih prvinah (po predmetu upovedovanja, funkciji besedila, naslovnikovem pričakovanju in komunikacijski situaciji) pregledala slovenski tisk in naredila klasifikacijo stalnih oblik novinarskega sporočanja. Novinarska sporočila je najprej razdelila na dve veliki skupini. Eno sestavljajo tisti novinarski prispevki, ki se kažejo kot objektivna sporočila, v katerih je avtor s svojimi mnenji od predmeta distanciran in odsoten. Drugo pa tisti prispevki, ki se v tekstih kažejo kot subjektivna sporočila, avtorji pristopajo k obravnavanemu predmetu angažirano in so s svojimi mnenji v tekstu prisotni. Avtorjevo hotenje, kako naj bi bila sporočila razumljena pri naslovníku, se v prvem primeru kaže kot udeležanje informativne funkcije, zato Košir govori o informativni zvrsti, medtem ko v drugem primeru prevladuje interpretativna funkcija, zato jo opredeli kot interpretativno zvrst. Znotraj teh dveh družin so manjše skupine, za katere so spet značilne določene prevladujoče značilnosti. Poleg dominantne funkcije, ki mora biti enaka za vse manjše skupine znotraj zvrsti, je kot združevalni kriterij za novinarske vrste določila še predmet upovedovanja. Pregledala je, v katerih vrstah prevladuje informativna ali interpretativna funkcija in te vrste zvrstila v dve zvrsti:

- v informativno zvrst uvršča: vestičarsko vrsto, poročevalsko vrsto, reportažno vrsto in pogovorno vrsto;
- v interpretativno zvrst uvršča: komentatorsko vrsto, člankarsko vrsto in portretno vrsto.

Glede na predmet in funkcijo novinarskega sporočila, naslovnikovo pričakovanje in komunikacijsko situacijo je določila tudi žanre. Najpogostejši v slovenskem tisku so naslednji novinarski žanri:

- vestičarska vrsta: kratka vest, razširjena vest, vest v nadaljevanju, naznanilo,
- poročevalska vrsta: običajno poročilo, komentatorsko poročilo, reportersko poročilo, nekrolog, prikaz,
- reportažna vrsta: klasična reportaža, reporterska zgodba, potopis,

- pogovorna vrsta: intervju, okrogla miza, anketa, izjava, dialogizirano poročilo,
- komentatorska vrsta: običajni komentar, uvodnik, glosa, kolumnen,
- člankarska vrsta: informativni članek, članek z naslovne strani,
- portretna vrsta: portret.

V nadaljevanju bom po Košir (prav tam: 67–89) povzela opise vsake od zgoraj naštetih vrst.

Vestičarska vrsta obvešča o preteklih po obsegu ožjih dogodkih in »odgovori na vprašanja, kaj se je zgodilo, kje in kdaj ter kdo je nosilec dogajanja, s čimer podeli dogodku iz splošne podatkovne sheme znake individualnosti in enkratnosti. Vest je najbolj avtomatizirana oblika novinarskega sporočanja, enostavno strukturirana in upovedana v enodelni shemi« (prav tam: 72). Jezik je stvaren in jedrnat, avtor pa v tekstu ni prisoten.

Poročevalska vrsta obvešča o poteku dogajanja preteklih, večjih in po obsegu širših dogodkov. »Poveže dejstva iz prve podatkovne sheme v dogajalski lok, ki zbudi pri naslovniku občutek bližine dogajanja in celovite informiranosti o tem, kaj se je zgodilo« (Košir 1988: 77). Struktura poročila je enostavna, shema je sestavljena iz glave in jedra, avtor pa je najpogosteje nevtralen opazovalec dogajanja.

Reportaža uporablja stanje, situacije, ki so posledice dramatičnih dogodkov z več prvinami tako, da »s pomočjo avtentične pripovedi in opisa atmosfere, ljudi in odnosov z literarnimi sredstvi ukine distanco med naslovnikom ter krajem in časom dogajanja. Reportaža je zapleteno strukturirana in upovedana v trodelni shemi, ki ima za glavo uvod z ekspozicijo, jedro z zapletom, vrhom in razpletom in zaključek, v katerem se izkaže poanta« (prav tam: 79–80). Avtor je v tekstu v vrednotnem smislu nevtralen in prisoten s svojim stilom in uporabo zaznamovanih jezikovnih sredstev.

Pogovorna vrsta sporoča o »po novinarju proizvedenem pogovoru z javnosti zanimivo osebnostjo ali o aktualni tematiki tako, da odgovarja na naslovnikova vprašanja, ki so spodbujena s praviloma vnaprejšnjim vedenjem o udeležencih ali o temi pogovora« (prav tam: 82). Struktura pogovorne vrste je večinoma enostavna, shema je dvodelna, poleg glave ima uvod in jedro. Avtorjeva prevladujoča drža v tekstu je nevtralna.

Komentar pojasnjuje »ozadje večjega dogodka z večjim številom prvin, ki se po objavi v vesti naslovniku kaže kot nepredvidljiv in nedoumljiv, tako da dogodek umesti v logiko naravnega reda vzroka in posledic. Je enostavnejše strukturirana vrsta, s klasično shemo: za glavo, ki nikoli nima vodila, sledi uvod s predstavitevijo dogodka, jedro z analizo njegovega ozadja

(vzrokov), in zaključek s poanto ali napovedjo nadaljnjega poteka zadeve« (prav tam: 85). Avtor je v tekstu prisoten s svojim mnenjem do te mere, da v naslovniku zbudi občutek »logične zgoditve prav tega dogodka, ki zdaj postane umljiv« (prav tam).

Članek razloži družbeno pomembne pojave in stanja tako, da »odgovori na vrsto naslovnikovih vprašanj o zadevanem predmetu in ustvari iluzijo, da po prebranem članku naslovnik ve o zadevi dovolj« (prav tam: 87). Z raziskovalno in analitično metodo se članek bliža znanstvenemu preučevanju, prav tako je njegova struktura podobna znanstveni. »Shema ima pod glavo, v kateri so pogosto nadnaslov, naslov in pritegnilo, uvod, jedro in zaključek« (prav tam). Jezik članka je stvaren, brez ekspresivnega izrazja, avtor je v tekstu angažiran, vendar od dogajanja distanciran.

Portret predstavi osebo tako, da jo naslovnik doživi kot »osebnost, za katero zdaj ve, kakšen človek je. Struktura je zapletena, shema trodelna, jezik izbira ekspresivno izrazje, s katerim je avtor v tekstu vidno prisoten« (prav tam: 89).

8.1.RAZLIKA MED ČASOPISOM IN ČASNIKOM

V tradiciji slovenskih ved se pojavljata dva podobna izraza za časopisje, zato bom v nadaljevanju pojasnila razliko med njima, in sicer časnik in časopis. Termina smo dobili iz nemškega prevoda, kjer je die Zeitung časnik in die Zeitschrift časopis. Košir (1988: 15) meni, da je pomembno ohraniti to razlikovanje predvsem v strokovni literaturi, ko se razpravlja o njunih skupnih značilnostih, razlikah, vrstah in funkcijah delovanja. Časniki so dnevno izhajajoči listi, časopisi pa glasila, ki ne izhajajo vsak dan. Košir opozori, da je v bibliotekarski terminologiji časopis v tem smislu imenovan za revijo, vendar pa se pojavi problem pri *Nedeljskem dnevniku*, ki je tiskan v enaki grafični podobi kot dnevni časopisi, hkrati pa moramo ločiti ta tednik od njegovega brata (kot se je izrazila Manca Košir) *Dnevnika*. Kljub temu je *Nedeljski dnevnik* označila za časopis, zaradi zgoraj navedene podobnosti. Prav tako izpostavi, da je izraz časopis danes v živi rabi, medtem ko je časnik vezan na poknjiženo izražanje (prav tam). Če nadaljujem z vsebinskimi opredelitvami časopisa, bi izpostavila, da je njegovo izdajanje družbeno dejstvo, s katerim se uveljavlja aktualnost. Aktualnost Košir (prav tam) označi za eno od štirih prvin vsakega časopisa, ostale so še periodičnost, publiciteta in univerzalnost. Aktualnost je razumljena kot časovna daljica,

katere začetek A je čas dogajanja, B čas poročanja o tem dogajanju, C čas, ko izide časopis, in D čas, ko bralec prebere sporočilo o dogodku. Čim krajša je časovna razdalja med A in D oz. med A in C, tem bolj je časopis aktualen. Naj nadaljujem še s predstavitvijo ostalih značilnosti. Publiciteta časopisa pomeni, da gre za javno zadevo, za razliko od osebnih, kot je npr. pismo. Periodičnost kaže na kontinuiteto izhajanja časopisa, na njegovo redno pojavljanje v javnosti, za razliko do knjige, ki se pojavi enkrat. Univerzalnost pa pokriva širok vsebinski spekter časopisa, ki naj ne bi bil usmerjen na prikazovanje specifičnih vsebin, zanimivih za določen del javnosti, ampak mu gre za to, da je čim bolj raznolik in zadovoljuje številne potrebe širokega bralskega kroga.

9. KONSTITUTIVNE PRVINE NOVINARSKIH VRST

Temeljne konstitutivne prvine novinarskih vrst po Košir (1988: 33) so:

1. predmet, ki ga sporočilo upoveduje,
2. sporočevalčevo hotenje, ki se kaže v funkcijah sporočila,
3. naslovnikovo pričakovanje,
4. komunikacijska situacija (komunikacijske okoliščine) ali govorni položaj sporočevalca in naslovnika.

V nadaljevanju bom podrobneje predstavila vsako od naštetih konstitutivnih prvin, kot jih je v delu *Nastavki za teorijo novinarskih vrst* (1988: 33–51) opredelila Manca Košir.

9.1.PREDMET NOVINARSKEGA SPOROČILA

Nekateri menijo, da je novinarski diskurz težko razpoznaven po svoji formi (ki vključuje tudi vsebino) in ga je zlasti težko ločiti od književnega, umetniškega, predvsem zato, ker naj bi bila predmeta enega in drugega diskurza podobna ali celo enaka. Košir zavrača take trditve, saj ima novinarsko besedilo drugačen predmet upovedovanja kot literarna besedila. Za (časopisno) novinarstvo trdi, da ga je mogoče prepoznati in ločiti od književnosti predvsem po njegovem predmetu.

Pri opredeljevanju novinarskega besedila je treba izpostaviti, da naslovnik od novinarskega sporočanja pričakuje, da:

- ga bo obveščalo o sedanjosti;
- ga bo obveščalo o tem, kar se zdaj dogaja in kakor se dogaja;
- ga bo seznanjalo z dejstvi ali z interpretacijo teh dejstev (Erjavec in Poler Kovačič 2007: 123).

Družbena konvencija, da novinarsko besedilo upoveduje resnične dogodke iz sedanjega časa ter skupnega sporočevalčevega in naslovnikovega prostora, je zelo trdna, zato se lahko zgodi, da je uporabljena v druge namene. Košir (1988: 34) navaja primer radijske igre Orsona Wellesa Marsovci prihajajo, v kateri je avtor uporabil poročilo, intervju in reportažo. Poslušalci, navajeni, da v novinarskih besedilih sprejemajo resničnostne vsebine, so verjeli, da je prihod Marsovcev resničen in so množično bežali. Pogosto gre za zamegljevanje meja med oglaševanjem in novinarskimi vsebinami.

Ko teoretiki opredeljujejo predmet novinarskega sporočanja, najpogosteje govorijo o dogodkih. Ne glede na to ali določeno novinarsko besedilo govori o dogodku ali ne, je ta na nek način vedno vpet v novinarski diskurz. Komentator se, na primer, ukvarja z ozadjem dogodka. Če novinar ne sporoča dogodka, je dogodek izhodišče, povod, kot na primer pri anketah, intervjujih, okroglih mizah.

V skladu s slovarjem znanstvenih pojmov⁶ Košir (1988: 38) opredeli dogodek kot »časovno omejeno spremembo (za razliko od procesa, ki je dogajanje kot potek).« Zgodi se v določenem času in prostoru, zato je neponovljiv, enkraten, čeprav podoben drugim dogodkom. Kar se ponavlja, so dogodkovne prvine, lastnosti, struktura dogodka.

9.2.FUNKCIJE NOVINARSKEGA SPOROČILA

V funkciji sporočila se kaže novinarjevo razmerje do dejanskosti in do naslovnika. Novinar besedilo oblikuje tako, da bi vplivalo na naslovnika. Vsako sporočilo ima namenskost, vplivanjsko funkcijo, ki jo lahko celovito pojasnimo le iz okoliščin sporočila, težko pa iz besedila samega. Novinarska besedila sicer opravljajo različne vloge, na primer zabavno, rekreacijsko in vzgojno, toda te v novinarskem diskurzu niso prevladujoče. Pri oblikovanju novinarskega besedila je odločujoča prevladujoča funkcija, ki jo lahko razberemo iz besedila

⁶ Speck J. (Hrsg.) (1980), *Handbuch wissenschaftstheoretischer Begriffe*, Göttingen.

samega, glede na udeležbo avtorja v besedilu. Poznamo dve taki funkciji, kar pa ne pomeni, da je v vsakem besedilu le ena, lahko sta navzoči obe, toda ena vedno prevladuje:

- informativna (poročevalska, obveščevalna): novinar se v besedilo s svojimi mnenji ne vpleta, od dogodka se distancira;
- interpretativna (mnenjska, analitična): novinar se v besedilu pokaže, udeležen je s svojimi mnenji, subjektivno je naravnani in angažiran.

9.3.NASLOVNIKOVO PRIČAKOVANJE

Ko novinar izbira temo in gradivo in ga obdeluje v določenem žanru, ne more misliti na povprečnega naslovnika, ker ta ne obstaja, temveč komunicira z določenim naslovnikom, ki pa ni realna oseba, ampak fiktivni naslovník. Ta naslovník ima svoje lastnosti in Košir piše o tipu naslovnika, ki je pri *Slovenskih novicah* drugačen kot pri *Dnevniku*. Naslovníkova pričakovanja so zajeta v novinarskem besedilu tako, da lahko rečemo, da je naslovník v tekstu prisoten. V besedilu, ki ga novinar ustvarja, se mora spraševati, kaj naslovník o predmetu sporočila že ve, katere dogodkovne prvine so v njegovi zavesti, kaj bi ga lahko posebej zanimalo ipd. Vedeti mora, kako naj piše, kateri žanr naj izbere in predvsem komu piše.

Novinarstvo je danes predvsem monolog, v katerem naslovník ne sodeluje, ampak je zgolj pasivni zaključni člen sporočanja procesa (Erjavec in Poler Kovačič 2007: 133). Za kakovostno novinarstvo je značilen obrat k občinstvu. Novinarji naj ne bi bili v položaju zasuka od naslovnikov, saj se je novinarska dejavnost razvila prav zaradi njih. Ko novinar išče, izbira in upoveduje, odgovarja na vprašanja naslovnikov, četudi ta večinoma niso izrecno postavljena (Košir 1988: 45).

9.4.KOMUNIKACIJSKA SITUACIJA

Pri okoliščinah ne gre samo za govorne okoliščine v ožjem smislu, ampak tudi širše, za kontekst določenega prostora in časa, za katerega so značilne zgodovinske, kulturne, vrednostne, politične, ekonomske in druge posebnosti. Košir (1988: 47) navaja faktorje Ottota Grotha, ki vplivajo na oblikovanje novinarskih vrst: gospodarske razmere, delitev po spolu in

starosti bralcev, tehnika, ustava in politične razmere na splošno, duhovno-kulturna raven naroda, javno mnenje in veroizpoved. Zelo pomembni so tudi medijski dejavniki, pri tem mislimo na razvitost, razširjenost in priljubljenost posameznih javnih občil v določenem času in prostoru. Prav tako je pomemben faktor tudi delo znotraj posameznih uredništev. Tu imata veliko vlogo žanrovska naravnost glavnega urednika in novinarjev. So novinarji, ki se raje izražajo v informativnih žanrih kot v interpretativnih in obratno.

10. JEZIK MEDIJEV LETA 1972

Dular je v članku O slovenskem časnikarskem jeziku, ki je izšel v reviji *Jezik in slovstvo* leta 1972 pisal o značilnostih časnikarskega jezika. Poudarila bi, da gre za analizo besedil, ki niso sodobna, vendar je članek kljub temu relevanten za magistrsko nalogo, saj sem v empiričnem delu zajela časopise med letoma 1950 in 2010.

Pri razčlenjevanju časnikarskih besedil naletimo na lastnosti ali vsaj sledove, ki so jih povzročili naslednji notranji (jezikovni) in zunanji (organizacijski, tehnični in drugi) dejavniki. Dular (1972: 154) navaja naslednje:

- a) trenutna splošna podoba posameznega knjižnega jezika (današnji časnikarski jezik se močno loči npr. od tistega iz Bleiweisovih časov);
- b) snov (besedišče sporočila z ljubljanskega trga je precej drugačno od besedja sporočila o dubrovniških poletnih prireditvah);
- c) izbira slovstvene zvrsti (v reportaži se piše drugače kot v uvodniku);
- d) znanje, temperament in druge osebne lastnosti poročevalcev;
- e) uredniška politika (urednik lahko besedila usmerja, jih neposredno spreminja in krajša);
- f) časovne in krajevne okoliščine (novinarji pogosto zaidejo v časovno stisko in delajo napake; krajevne okoliščine se v njihovem jeziku lahko pokažejo kot dialektizmi in lokalizmi);
- g) dolžina sporočila (če novinar o isti zadevi napiše dva prispevka, bo v krajšem verjetno uporabljal splošnejše izraze);
- h) izgovorjenost oziroma napisanost sporočil (tisk – radio – televizija; gre za prilagoditve, ki jih je treba opraviti, da npr. izgovorjeno sporočilo kljub svoji neponovljivosti doseže namen; treba je paziti na dolžino stavkov, izgovorjavo ipd.)

Zaradi vseh teh dejavnikov lahko razčlemba besedil pokaže notranjo neenotnost časnikarskega jezika. Kljub temu pa Dular (prav tam: 154–155) piše o skupnih potezah, ki se jim časnikarska besedila bolj ali manj približujejo. Na snovni ravni piše o vseobsežnosti in raznovrstnosti. Zaradi poročanja o vseh področjih javnega pa tudi zasebnega življenja lahko v časnikarskem jeziku kot celoti zberemo obsežno in tematsko razčlenjeno besedišče. Na modalni ravni gre za prevladovanje faktografske objektivnosti oziroma nevtralnosti (vsaj navidezne). Posamezna besedila odstopajo tudi od tega, v ospredju pa je posredovanje imenskih in številčnih podatkov. Število stavkov, ki ne stojijo v povednem naklonu, je veliko manjše kot npr. v umetnostnem jeziku. Pogosti so omejevalni in omiljevalni izrazi, npr.: verjetno, kot poročajo agencije ipd. Če je poročevalčevo razmerje do dogodkov ali ljudi jasno izraženo, je poudarjeno, da gre za njegovo osebno mnenje ali za mnenje uredništva, ali pa se za takšno pisanje uporabljalo posebne zvrsti (npr. uvodnik idr.). Na slovnični ravni bi lahko govorili o pogostem odstopanju od knjižne norme. V časnikarskem jeziku se sicer načelno uporabljajo iste prvine slovnične sestave kot v knjižnem jeziku kot celoti, vendar je odstopanje od norme (od pravopisa do ureditve zloženega stavka) pogosto. Nekatera odstopanja so tako očitna, da jih je težko pripisati neznanju, verjetno gre večkrat za površnost ali spodrseljaje zaradi časovne stiske.

Zdaj pa še o slogovni ravni, kjer se je Dular osredotočil na:

- nagnjenje k izbiranju splošno razumljivih in slogovno nevtralnih izrazov. Publicisti skušajo ustreči raznovrstnemu občinstvu, zato je tudi publicistični jezik tako raznovrsten. Zanj pa je značilno tudi, da visoko strokovne (politične, tehnične, znanstvene ali kulturne) zadeve predstavi na preprostejši način. Vendar pa v njem pogosto najdemo tudi manj razumljive besede, oblike in zveze iz strokovnih ali kako drugače slogovno zaznamovanih plasti (npr.: pulzna tehnika, lesovina, človeček ipd.)
- nemetaforičnost (enopomenskost izrazov). V časnikarskem jeziku razmeroma redko naletimo na izraze v prenesenem pomenu in še za tiste, ki jih najdemo, pogosto ugotavljamo, da so v časnikarski jezik prineseni iz drugih zvrsti. Nekaj več izvirnih je najti v naslovih, torej v tisti skupini besedil, katerih naloga je privabljanje bralcev.
- fraze, ki so še posebej pogoste v poročilih o političnem dogajanju. Skupaj s tujkami in abstraktnimi pojmi se z raznih sestankov in zasedanj prenesejo v časniške stolpce, s citati, prevodi ali povzetki.
- dolge povedi, pri katerih izpostavi, da sta statistična obravnava in primerjanje gradiva pokazala, da so povedi v slovenskih časniških besedilih približno za eno tretjino daljše

od tistih iz umetnostnih besedil (prve imajo povprečno po 26, druge pa po 16 besed). Kljub dolžini povedi pa je število temeljnih stavčnih vzorcev, ki so v njih uporabljeni, razmeroma majhno. Stavčni vzorec je največkrat samo ogrodje za obešanje podatkov, tako da pride celo do preobremenjenosti in snovne prenasičenosti povedi.

Dular (prav tam: 156) navaja še nekatere značilnosti časnikarskega jezika, npr. razmeroma več dovršnih glagolov kot v uradovnih ali strokovnih besedilih, prav tako novinarji večinoma pišejo v tretji osebi (če pa že v prvi, potem predvsem v prvi množine), njihove povedi pa se redkeje začenjajo z veznikom kot povedi v leposlovni prozi.

10.1. ZGODOVINSKO OZADJE ČASNIKARSKEGA JEZIKA

Časnikarski jezik precej neposredno odraža sočasna gospodarska, politična in druga razmerja ter premike v družbi in tudi stanje v slovenskem jeziku, včasih pa je zaradi zunanjih dejavnikov resnično stanje tudi zamegljeval (prav tam: 158). Vprašanje je, kdaj je takšno zamegljevanje preiščeno in res časnikarsko, kdaj pa gre samo za prevzemanje izrazov od funkcionarjev družbenih, gospodarskih in drugih ustanov. Kljub temu pa Dular (prav tam: 158–159) opredeli, kateri pojavi največkrat zmanjšujejo sporočilno vrednost in s tem praktično učinkovitost (odmevnost) časniških prispevkov. Poudarila bi, da gre za prispevek iz leta 1972, torej odraža značilnosti tistega časa in ne sodobnosti.

1. Veliko število potrebnih in nepotrebnih tujk. Velikokrat se zgodi, da pisci uporabljajo tujke, ne da bi jih sami dobro poznali, pri tem gre lahko tudi za razkazovanje svojega nabora modnih besed.
2. Grobe slovnične napake vseh vrst. Največkrat gre za pregibanje in ujemanje tujih lastnih in občnih imen, za razvrščanje besed, urejanje zloženega stavka, rabo ločil itd.
3. Kopičenje samostalnikov in predložnih zvez. Nagnjenje k samostalniškemu izražanju je v sodobnem jeziku sicer očitno splošnejša poteza, v časnikarskih sporočilih pa pripelje do takšne pojmovne zgoščenosti, da ovira hitro in natančno dojetje.
4. Slavizmi. Njihovo vdiranje je opazno predvsem v besedju, besedotvorju in skladnji.
5. Neutemeljena raba slogovno zaznamovanih izrazov. Dular ocenjuje, da je zgledov za nefunkcionalno rabo nekaterih pogovornih in narečnih izrazov veliko.
6. Razne pomenske in skladske ohlapnosti in okornosti. Vzroki teh pojavov so različni, njihov učinek pa je enak: težka razumljivost, dvoumnost ali sploh nelogičnost

in celo smešnost posameznih besednih in stavčnih zvez. Vprašanje normiranja je pri tej zvrsti še posebno občutljivo. Uredniki, namesto da bi pazili na vsebinsko in oblikovno dognanost naslovov, krajšajo ali raztegujejo besede.

11. PUBLICIZMI

Dular (1974: 45) piše o posebni skupini jezikovnih sredstev, ki se (poleg zvrstno nevtralnih in zvrstno drugače zaznamovanih) kot tipična uporabljajo samo v publicističnih besedilih, in sicer v skladu s praktičnimi nameni publicističnega sporočanja. Imenuje jih publicizmi, besedne in druge prvine, ki so v nepublicističnih besedilih slogovno opaznejše kot v publicističnih. V nadaljevanju bom navedla nekaj skupin in dodala primere po Dularju (prav tam: 46–47):

- Sklicevanje na agencijske in druge vire: *New York, 2. Junija (UPI, AFP); Ekskluzivno za »m« piše iz ZDA Dimitrij Rupel; Od našega skandinavskega dopisnika.*
- Navezovanje na konsituacijo: *Kot smo že poročali, so tat ali tatovi prišli v cerkev; Podrobnosti na 5. strani; Ker ob zaključku današnje številke podrobnosti še niso znane, bomo o vsebini in poteku pogovorov poročali prihodnjič.*
- Pojasnjevanje ozko strokovnih in drugih manj znanih izrazov: *Ne glede na točke bo razstavljeno rogovje damjekov (posebna vrsta jelena), pa rogovi kozorogov in muflonov (divjih ovc); Newfoundland – Nova Fundlandija – je najmlajša kanadska provinca.*
- Publicistično besedje: *izjaviti, objaviti, vest, področje, ogorčenje, prekretnica, dilema, državnik, zadovoljiv, zaskrbljiv, gospodarstvenik, svečanost* itd. Večinoma gre za prevzete besede, predvsem slavizme. To je po eni strani posledica zgodovinskega razvoja slovenskega knjižnega jezika in njegove publicistične zvrsti, po drugi pa odsev izrazite odvisnosti od prevajanja iz srbohrvaščine.
- Klišejski izrazi:⁷ *v areni našega notranjepolitičnega življenja, v svetovni areni; slab posluh za zgodovino, ima posluh za publiciteto; širok krog uporabnikov, široko zasnovana prireditve; širša javnost; požeti priznanje, požeti aplavz* itd. Marsikateri izraz je k nam prišel skupaj s poročili tujih tiskovnih agencij in je samo kalkiran.

⁷ Za poimenovanje večbesednih in stavčnih klišejskih izrazov se uporablja tudi termin avtomatizacija, za klišejske stavčne zveze (sestavljene v obliki odgovorov na vprašanje kdo ali kaj, kje, kdaj, kako in zakaj) pa obrazec ali model (Dular 1974: 52).

Imamo jih za evropeizme, čeprav so nekateri po nastanku tudi od drugod. Dular je dodal še naslednje: *okrogla miza, beg možganov, tretji svet, rdeča nit, črna borza* itd.

- Sistem naslovov, podnaslovov in vmesnih naslovov: Naslovi imajo odločilni položaj tipičnih prvin v besedilih. Tak položaj je lepo viden tudi pri drugih publicizmih, npr. pri sklicevanju na agencijske vire (ime agencije in podobni podatki so navadno izpostavljeni, stojijo na začetku besedila), toda pri naslovih je poudarjen še s posebnimi sredstvi pisnega jezika, in sicer s tipom, velikostjo, barvo in drugimi likovnimi lastnostmi alografov. Vloga publicističnih naslovov je bistveno drugačna od tistih v umetnostnih besedilih. Publicistični naslov namreč že sam jasno in na kratko pove vsebino celotnega sporočila, medtem ko se pomen naslova umetnostnega besedila pogosto razkrije šele v sklopu celotnega besedila.

12. POROČEVALSKO BESEDILO

Korošec (1998: 163) skupni sporočanješki krog (v nadaljevanju SSK) pojmuje kot izkustveno predstavo, ki v poročevalskem poteku iz uistosmerjenosti vseh treh spremenljivk (sporočevalca, sporočila, sprejemalca) vzpostavlja tukajšnjost in zdajšnjost sporočanješkega stika. Dobesedna obnovitev, odvisni govor, premi in polpremi govor so posledica načina poročanja v tem sporočanješkem krogu, zato bom v nadaljevanju opisala njegov potek.

12.1. SKUPNI SPOROČANJSKI KROG V POROČEVALSTVU

Vsebina besedil vseh poročevalskih žanrov lahko nekatere izseke iz objektivne stvarnosti zajema tako, da predmeti govora (denotati) niso poimenovani, ampak nanje kažejo nanašanješke besede, tako da so predmeti govora in vsakokratni naslovniki vključeni v komunikacijsko razmerje. »Te besede so zaimki 1. os. mn. in druge besede, ki v besedilu vzpostavljajo referenčno točko, iz katere se izkustveno, po sporočanješkem dogovoru razpozna uistosmerjenost treh sporočanjeških spremenljivk, poročevalskega vira, besedila in naslovnikov, v smislu tukajšnjosti in zdajšnjosti« (Korošec 1998: 161). Te besede so nekateri relacijski pridevniki (sosednji, nasproten), sem pa spadajo še pisna in govorna tehnika ločevanja med avtorskim in neavtorskim (citatnim) besedilom, s čimer je povezano razpoznavanje prvin posamičnih vrednostnih sistemov.

12.1.1. SSK in 1. oseba množine

Vlogo osebnih zaimkov in glagolskih oblik, ki je pomembna za dojetje SSK Korošec (1998: 165) opiše tako: »prvo- in drugoosebne množinske oblike [...] imajo izvenbesedilno vlogo in se, za razliko od tretjeosebne, ki v besedilu tvorijo sovezne pare in nize, tj. razmerja nanašalnica ← naveznik(i), nanašajo na prvine izvenbesedilne predmetnosti; ker je predmet govora nepoimenovan, je lahko različen tudi znotraj istega besedila in čeprav nanj kažejo iste oblike kazalnikov. Zato se nanašajnska istovetnost vzpostavlja prek kazalnikov SSK.« Pri tem poudarja, da SSK ne tvorijo vsi množinski prvoosebni morfološki navezniki osebnih glagolskih oblik, v nekaterih govornih položajih preprosto samo kažejo na govorca, ki ni tvorec sporočila, ampak njegov skupinski posrednik (medij).

Prvoosebne množinske oblike pri glagolih Korošec (prav tam: 166–170) razdeli v dve skupini, ki kažeta na:

1. Neimenovanega množinskega tvorca, govorec je seveda edninski, saj se sliši en glas. Gre za izrazito pragmatičnost, saj glagoli sporočajo o sporočanju, npr. omeniti, spregovoriti, seznaniti, ali pa so sploh performativi, npr. vabiti. V pisnem poročevalstvu so taka pragmatična sredstva omejena na performative in kažejo množinskost uredništva, npr. Bralcem/avtorju se za napako opravičujemo.
2. Prvoosebne množinske oblike glagolov imajo pomensko vsebino tako, da ne kažejo izključno na dejavnost govorca, zato je mogoče k njej pritegniti naslovnike. Prva oseba množine je tako seštevek govorca in naslovnikov, množino pa ustvarja posrednik z rabo teh glagolskih oblik. Korošec izpostavlja, da pragmatičnih sredstev te vrste v pisnem poročevalstvu ni. Vzporednica bi bila omejena na pragmatično vlogo t. i. spremne vezalke, kjer osebnosvojilni *naš* vključuje tvorca besedila oz. lastništvo urednika: »Od prejšnjega četrtka, ko je Adria Airways poravnala vse carinske dajatve za tretji airbus A 320, so tega jeklenega lepotca (ki je na *naši* sliki) vključili v redni letalski promet (prav tam: 167).«

12.1.2. SSK in osebnosvojilni zaimki 1. osebe množine

Poročevalstvu je imanentno, da svojim naslovnikom nadomešča navzočnost ob dogodku. Naslovnik se torej vključuje v sporočanjski stik pri sporočanju o dogodkih ravno zato, ker ob njih ni bil navzoč. Korošec (1998: 171) navaja primere, kako se običajno opisujejo dogodki: *Oče je stopil na prag*, ali pa *Oče pripoveduje zgodbo*. Pri dejanjih, ki so izvršena s tem, da so izrečena, se govorni dogodek ne izraža samo kot preneseni oz. poročani govor (*XY je rekel: želim, prosim, ukazujem, obljubim* in *XY je rekel, da želi, prosi, ukazuje, obljublja*), ampak se s performativnimi glagoli ta govorni dogodek opisuje kot *XY je prosil, želel, ukazal, obljubil*, in sicer brez da-stavka – ene od treh možnosti prenašanja govornega dogodka: premege, odvisnega in polpremege govora.

Poročevalec o govornem dogodku se kot udeleženec tega govornega dogodka kaže v omejenem številu poročevalskih žanrov (poročani intervju, reportaža), naslovnikov pa ne zajema kot udeležence pri tem dogodku, ker v praksi praviloma niso, ampak tako, da se jih ta dogodek dotika ali pa tudi ne. Če se jih tiče, je poročilo o dogodku pravilno zajeto v SSK (prav tam: 171).

12.1.3. SSK in relacijske besede

Med besedami, ki pomenijo razmerje, kot so npr. sosednji, prijateljski, nasproten, je v poročevalskih besedilih po Korošču (1998: 173) najpogostejši pridevnik *sosednji*, npr. v povezavi z *država*, torej *sosednja država*. Za razumevanje vsebine besedila je pomembno razpoznavanje referenčne točke, iz katere se prek relacije *sosednja država* kaže na tukajšnjost, pri tem gre za SSK. Da bi bil smisel besedila jasen, se to doseže s kazanjem na en, v dani okoliščini obstoječi denotat, ki mora biti v besedilu poimenovan: Avstrija – **ta** sosednja država.

12.1.4. SSK in poročevalska sklicevalnost

Tehniko poročevalske sklicevalnosti bom podrobneje opisala v nadaljevanju. Na tem mestu bi navedla zgled, kot ga je zapisal Korošec (1998: 210), kjer se ohranja osebnosvojilni *naš* v neavtorskem navedenem delu besedila, ki kaže na drug SSK:

Verjetno je položaj še bolj nevaren, kot ga je lahko spoznala javnost v pisanju časopisa, sicer najbrž notranji minister Baum ne bi izjavil, da »ležijo korenine desnega terorizma globoko v naši deželi« in da »ne bi smeli dovoliti, da bi podcenjevali nacionalsocialistično nepravno državo.« (Delo, 30. 1. 1982, 4, M. Drčar-Murko)

Korošec (prav tam: 176) doda še, da ohranitev dobesečnega navedka izključuje pritegnitev pretvorbenih pravil iz premege v odvisni govor. Pretvorba namreč pomeni poseg v besedilo, ta poseg pa zajema tudi vključitev v SSK, ki je bil v izvornem delu drugačen:

To je bil povod za vprašanje, ali se je moratorij že začel, saj se v Sloveniji tako govori in tudi piše. Kot je rekel Zoran Mišković, se bo o moratoriju razpravljalo šele tedaj, ko bo podpisan dogovor o delovanju sistema.

»V zvezi z železniškim in ppt prometom si bo ZIS prizadeval, da čez *naše* (poudarila T. V.) ozemlje tudi tranzitni promet ne bo potekal,« je poudaril Mišković, »saj v zadnjih desetih dneh ni bilo mogoče vzpostaviti nadzora.« (Delo, 15. 8. 1991, 2, Biljana Todorović)

»Glasnik ZIS-a je seveda izgovoril *vaše*, tj. slovensko, ne more biti naše, jugoslovansko ozemlje. Pomota pri prevajanju je povzročila kontaminacijo med pretvorbo premege v odvisni govor z vključitvijo v SSK (*vaš* → *naš*) [...], hkrati pa ohranitev znakov za dobesedni navedek premege govora, v katerem te pretvorbe ne more biti« (Korošec 1998: 176–177).

13. VZORCI POROČEVALSKIH STOPENJ

Sodobno razvito govorno in pisno poročevalstvo t. i. sredstev množičnega obveščanja je na začetni stopnji preprosta nejavna govorna sporočanja okolščina, v kateri govorec A sporoči B-ju, da *p*, pri čemer je propozicija *p* smiselna govorna enota, ki se nanaša na izsek iz resničnosti, o katerem A meni, da je kot novost za B-ja zanimiv, B pa A-jev namen sprejme kot tak in se s tem vključuje v sporočanje razmerje, ki je družbeno razmerje (Korošec 1991: 285).

Osnovni poročevalski stopnji sta po Korošču (prav tam: 286) dve in zajemata naslednje prvine:

1.1 Poročevalec (P) poroča, da je bil dogodek (D), da je bilo stanje (S).

2.1 Poročevalec (P) poroča, da je kdo drug sporočil, da je bil dogodek (D), bilo stanje (S).

Prva stopnja zajema oblikovanje vestiškega pravzorca, druga pa njegovo širjenje z različnimi vrstami poročevalske sklicevalnosti. V nadaljevanju bom opisala vsako stopnjo posebej.

13.1. VESTIŠKI PRAVZOREC

V vestiškem pravzorcu se avtomatizirata dve mesti za podatek o kraju in času, ki sta natančno določena za določeno vrsto dogodka, zato vestiški pravzorec ni poved kot odgovor na vprašanje *Kdaj se je kaj zgodilo?* ali *Kdaj je kje kaj bilo?*, ampak *Kaj se je zgodilo?* oz. *Kaj je bilo?*. Sprašuje se torej po dogodku, odgovor *Bil je potres* pa še ni poročevalski, če ni dan v poročevalskem vzorcu, torej da ima ob sebi časovni ali prostorski podatek. Vestiški pravzorec tako združuje vsaj dva poročevalska vzorca: *Včeraj je bil potres + Na Tolminskem je bil potres = Včeraj je bil na Tolminskem potres.* »Poročevalski vzorci (ki so glede na skladenjski naklon pripovedne povedi) so lahko enote širše pripovedovalne tehnike, zlasti v neposrednem stiku med govorcema, kjer vprašanja in drugi (tudi nejezikovni) posegi v besedilo omogočajo njegovo dopolnjevanje, vestiški pravzorec, ki je sicer tudi pripovedna poved, pa je žanrotvorna enota posrednega (pisnega in govornega) stika med poročevalcem in naslovniki« (Korošec 1991: 286).

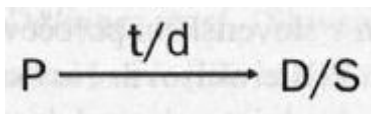
13.2. POROČEVALSKA SKLICEVALNOST

Poročevalska sklicevalnost po Korošču (1991: 289–290) pomeni, da poročevalec (P) daje ob poročanju o dogodku (D) ali stanju (S) še podatek o tem, da je D/S sporočil kdo drug. Prav tako lahko že v nejavni govorni sporočanjejski okoliščini poročevalec pravzorec razširi na: *Sosed mi je povedal, da p* (in druge možnosti navedene v Koroščevi razpravi *Besediloslovna vprašanja slovenščine*).⁸ Tam je naveden tudi seznam glagolov rekanja in zaznavanja, ki so vzeti iz vsakdanje govornice in predstavljajo širok izbor možnosti, iz katerih je poznejši razvoj poročevalstva jemal za oblikovanje sklicevalnih avtomatizmov. Ti glagoli so: praviti,

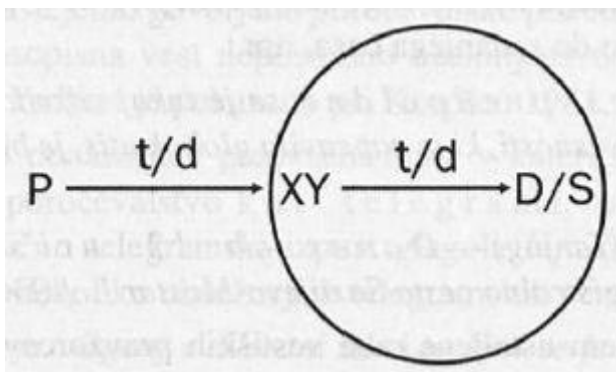
⁸ Razprava *Besediloslovna vprašanja slovenščine* je objavljena v 17. SSJKL, 1981.

pripovedovati, govoriti, povedati, razglasiti, oznanjati, trditi; čuti, slišati; pisati, brati; kazati se; biti (podoba je).

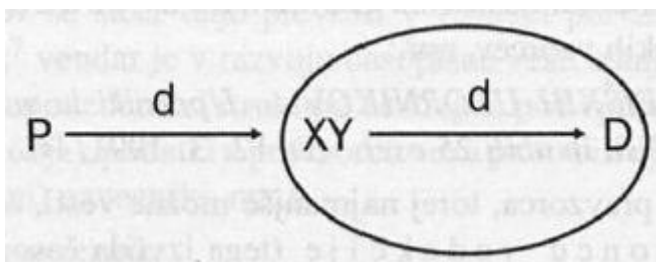
Ker se v javni (govorni ali pisni) sporočanjški okoliščini ve, da reakcije naslovnika niso mogoče, je vestiški pravzorec pri poročanju o določenih prvinah resničnosti, ki zaradi svoje pomembnosti zahtevajo podatek o viru, razširjen s sklicevalnim avtomatizmom. Če torej sporočanjško okoliščino za vestiški pravzorec zajamemo kot *poročevalec P poroča, da p*, kjer *poroča* pomeni, da o čem trdi/domneva, *p* pa dogodek D/stanje S, in to izrazimo s Koroščevim obrazcem

moramo poročevalsko sklicevalnost v obrazcu dopolniti:

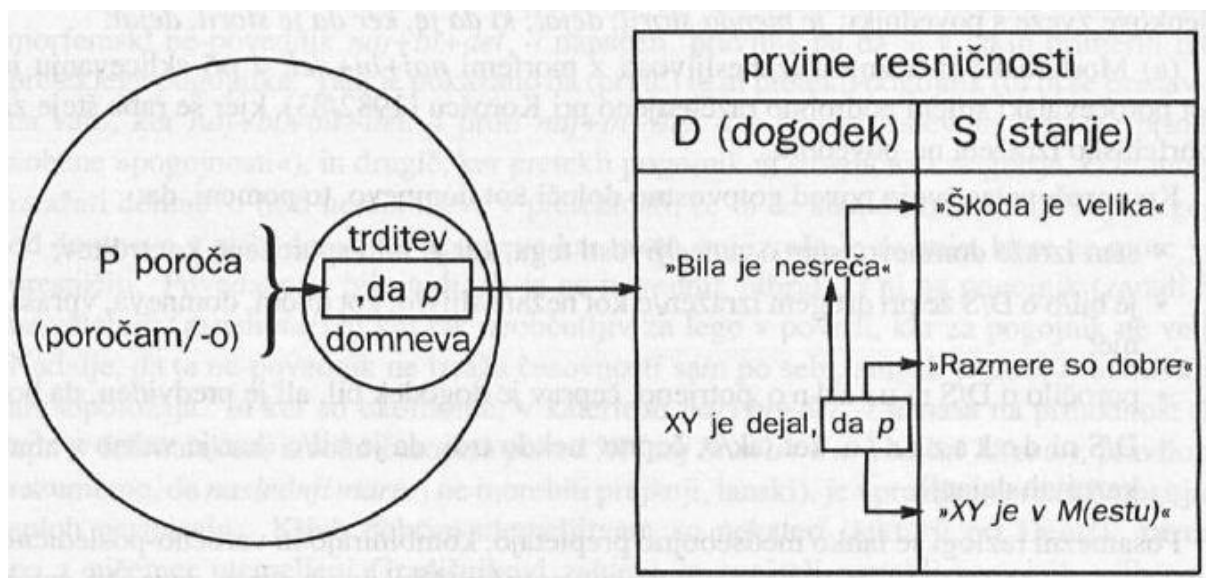

pri čemer vse alternacije seveda niso enako pogoste; ne nastopa npr. okoliščina

kar pomeni *poročevalec P domneva, da XY domneva, da je bil dogodek D*.

Razmerje med poročevalskimi stopnjami in prvinami resničnosti Korošec (prav tam: 291) v modelu zajame tako:

Model ima na jezikovni ravni naslednje vključitve:

- *Poročevalec P poroča* zajema aktanta in predikat, predikat s cirkumstantom, redko samo predikat, na površini pa je kot glavni in odvisni stavek najpogosteje sklicevalni avtomatizem (z glagolom v 3. os. ed./mn.): *Agencija XY poroča; Tuje agencije poročajo; Dobro obveščeni krogi poročajo; Iz dobro obveščenih krogov se je izvedelo; Kot poroča agencija XY* ipd. Avtomatizmi z glagolom v 1. os. mn. pomenijo, da se poročevalec z njimi sklicuje na lastno poročilo, npr. *Poročali smo že; Kot smo poročali včeraj*. Ti avtomatizmi so prva stopnja poročevalske sklicevalnosti in so lahko sestavine strukture vesti ter nadaljnjih žanrov.
- Propozicija *p* zajema prvine resničnosti kot trditve oz. domneve o njih. To je značilen poročevalski vidik zanesljivosti/nezanesljivosti podatkov.

13.2.1. Vrste sklicevalnosti glede na zanesljivost/nezanesljivost

Poročevalski vidik zanesljivosti pri zajemanju prvin resničnosti (D/S) je vidik, iz katerega se na jezikovni ravni kaže okoliščina, ali je poročevalec bil na kraju dogodka oz. ali je preveril stanje ali ne. Če je bil oz. preveril, se zanesljivost ne izraža posebej (da je dogodek res bil, da je bilo res tako; o nesreči, o tem, da je na tiskovni konferenci XY povedal, da *p*, o odprtju razstave itd. se poroča kot o dejstvu). Če poročevalec ni bil na kraju dogodka oz. ni preveril stanja in se torej pri poročanju o tem sklicuje na tuje poročanje, se v skladu z javno odgovornostjo pri poročanju o določenih pomembnih D/S nezanesljivost o D/S izraža posebej

(Korošec 1991: 291). Nezanesljivost pri sklicevanju se izkazuje kot domneva, neuradnost, nedokazanost o D/S. Na jezikovni ravni se to izraža:

- morfemsko: naj bi storil, dejal;
- besedno: členkove zveze s povedniki: je menda storil, dejal; ki da je, ker da je storil, dejal.

13.2.2. Navezovalna sklicevalnost

S to vrsto sklicevalnosti poročevalec določene dele besedila zaznamuje kot neavtorske tako, da jih, skladijsko sicer vključene v svoje besedilo, loči od tega besedila s členkom *da*. To je še zmeraj sklicevalnost na drugi vir, vidik zanesljivosti/nezanesljivosti pa je zožen na tisti del besedila, ki ga poročevalec pripisuje drugemu. Ta vir je kot aktant v besedilu naveden in pripisano mu besedilo se nanj navezuje. Korošec (1991: 294) izpostavi razliko od prve stopnje navezovalnosti, ki je naslednja: Od poročevalskega vzorca *P poroča, da p*, v katerem je P aktant avtomatizma tuje agencije, vsebina propozicije *p* na površini predmetni odvisnik (da-stavek), predikat pa eden od glagolov rekanja, se v širše besedilo vključuje vsebina da-stavka z izpustom predikata (glagola rekanja) in aktanta. Pri tem veznik *da* izgubi svojo podrednovezniško vlogo in postane členek. V sebi strnjuje glagol rekanja in svojo prvotno vezniško vlogo. Korošec (prav tam: 295) navaja primer iz *Dela*, 3. 1. 1990, 3, Miha Lampreht: »Gorbačovu so med drugim očitali /demonstranti, op. T. K./ imperialistične in boljševistične stereotipe, da noče razumeti emancipacijskih zahtev litovskega naroda, ki da so del vzhodnoevropskih procesov.« Enota na desni strani členka *da*, tj. *so del vzhodnoevropskih procesov*, je pripisana *demonstrantom/sklicevanje* na demonstrante, torej: *demonstranti so dejali, da so emancipacijske zahteve litovskega naroda del vzhodnoevropskih procesov*, in ker sta enoti *demonstranti* ter *emancipacijske zahteve litovskega naroda* v sobesedilu že dani, se vidi, da členek *da* zajema možni glagol rekanja *dejati*, tudi *praviti*. Korošec (prav tam) trdi, da ta tehnika poročevalcu omogoča, da v svoje besedilo vključuje dele tujega besedila, kot da bi bili dobresedni navedki premege govora, čeprav to niso, ker je v njih opravil določene prirejevalne posege, vendar jih ne nakazuje kot posege odvisnega govora. Zato mu teh delov besedila ni treba niti zapisati med narekovaje.

13.2.3. Citatna sklicevalnost

Zadnja stopnja poročevalskih sklicevalnih vzorcev je, da se besedilo ali deli besedila drugega v poročevalskem besedilu navedejo. Pri tem stopi v ozadje vidik zanesljivosti/nezanesljivosti. Kot pri sprejemanju vestiških podatkov naslovnik ne preverja, ali so prvotno res taki, sprejme le zagotovilo, da so kot citati zaznamovani deli poročevalčevega besedila res citati, v katerih je zanesljivost vsebine prešla s poročevalca na citiranega avtorja. V ospredje zdaj stopi vidik avtorske/neaavorske poročevalčevega besedila. Pri tem jemlje poročevalstvo besedilne postopke od drugih funkcijskih zvrsti, kjer ima prinašanje citatov, prikazovanje govora drugega, tudi posebne, od poročevalstva celo različne namene. Ko torej poročevalec v svojem besedilu daje podatek o tem, da ni v celoti avtor tega besedila, mora:

- sporočiti, da določeni del besedila ni njegovo avtorstvo;
- sporočiti, da je to, kar navaja kot avtorstvo drugega, resnično tako;
- tuje besedilo vključiti v lastno besedilo in meje med lastnim in tujim zaznamovati (Korošec 1991: 295).

V publicistični funkcijski zvrsti, v ožjem poročevalstvu, se srečujeta tehnika znanstveno-strokovne in umetnostne funkcijske zvrsti.⁹ Nastopajo v poročilih in komentarjih, zlasti v poročilih, ki imajo za podlago krajše ali daljše povzetke intervjujev ter drugih neporočevalskih zvrsti žanrsko zaokroženih besedil, npr. govorov, zdravic.

Toporišič (1976: 526–527) kot vrste navajanja obravnava dobesedno obnovitev govora, premi, odvisni in polpremi govor. Podrobneje jih bom predstavila v poglavju Poročanje o govornih dogodkih, zdaj pa o vrstah navajanja v pisnem poročevalstvu, ki jih bomo spoznali ob primerih po Korošču (1991: 296):

- Prvi primer ponazarja intervjujski dvogovor in ni pravi sklicevalni obrazec, ker pri tej pisni reprodukciji prvotnega govornega dogodka ne gre za uvajanje neavtorskega besedila v poročevalčevo, ampak za besedilno enakovrednost obeh. Sklicevalnost je seveda možna znotraj X-ovega in Y-ovega besedila, vendar je Korošec vzorec 1 vseeno pustil ob strani.

⁹ Korošec (1991: 296) za umetnostno funkcijsko zvrst navaja primer pogovora iz dela *Pišem knjigo* P. Zidarja: *Je rekla: se bomo pa tožili. Sem rekla: se pa bomo. Je rekla: ti boš zgubila. Sem rekla: bomo videli, je rekel ta slepi. Je rekla: boš. Sem rekla: bomo videli, je rekel ta slepi.* V znanstveno-strokovni funkcijski zvrsti pa je tehnika navajanja neavtorskega besedila natančno izdelana. Tuje besedilo se navadno prikazuje kot premi govor, in sicer za glagolom rekanja v spremnem stavku za dvopičjem in v narekovajih kot dobesedni navedek.

X: Abcčd? Y: Efg hijk.

- V naslednjem vzorcu gre za premi govor, tako besedilo je od ostalih večinoma grafično ločeno, začetni in končni narekovaji kot izraziti znak dobesednega navedka v premem govoru lahko tudi odpadejo.

XY je dejal: »Abcčd.«

- Še zadnja možnost, ki se v poročevalstvu kot sklicevalni vzorec po mnenju Korošca kaže v največ različicah. Kot se vidi v modelu, se za dogodek šteje tudi *XY je dejal, da p*. V takih primerih je ob razširjenem vestiškem pravzorcu tudi v strukturi vesti vzorec s sklicevalnim odvisnim govorom. Tako je bilo že v začetkih slovenskega časopisnega poročevalstva.

XY je dejal, da abcčd.

Kot različice Korošec (1991: 297) navaja naslednje možnosti:

- XY je dejal, da »abcčd«.
- ... abcčdef, je dejal/kot je dejal XY, ghijkl ...
- ... abcčdef /.../ tuvžž, je dejal XY.

Korošec (prav tam: 299) trdi, da je polpremi govor v poročevalstvu izjema. V dnevniškem poročevalstvu je zaradi svoje izrazite literarnosti skoraj izključen, pojavi se le v tedniškem, vendar tudi tukaj omejen.

14. POROČANJE O GOVORNIH DOGODKIH

Poročanje je poseben podtip pripovednega besedovanja o dogodkih. V nasprotju s pripovedovanjem je poročanje stvarno (objektivno) podajanje kakega dogodka ali poteka po časovnem zaporedju njegovih faz. Poročanje moramo ločiti tudi od opisa poteka: poročanje namreč ubeseduje enkratni dogodek, opis poteka pa ponovljivega. Razmerje ubesedovalca pa je pri obeh prikazovalnih oblikah enako: v obeh primerih se govoreči ali pišoči drži v ozadju (Toporišič 1996: 185).

Pri poročanju o govornem dogodku Toporišič (prav tam: 192–193) izpostavi poročevalne izraze, ki jih uporabimo v spremnem stavku ali pa v glavnem, narejenem iz spremnega.

Poročevalni glagoli so različni glede na to, o čem konkretno se poroča; o izjavah (v odvisnikih za *da*), vprašanjih, zahtevah, navodilih, obljubah ali ponudbah. Izpostavi tudi oblike poročevalnih izrazov glede na besedne vrste ter oblikotvorne in oblikospreminjevalne oblike, npr. za sklon, predložne zveze, glagolske osebne in neosebne oblike.

Poroča se tudi o govornih dogodkih, ki so se uresničevali z govorom ali z besedovanjem, ki je pred naslovnika stopilo v pisni obliki v časopisu. Toporišič (1976: 525–526) to označi za poročani govor, ki ga lahko naslovniku prenesemo na štiri načine:

- dobesedna obnovitev: nespremenjeno besedilo v črkovnem zapisu;
- premi govor: dobesedno navedeno besedilo, vendar v posebnem, spremnem stavku, po potrebi povemo, kdo je tisti, ki govori ali misli, kdaj, kje, kako, zakaj to dela;
- odvisni govor: besedilo podamo kot odvisni stavek, ki pojasnjuje glagol rekanja ali mišljenja v povedku spremnega stavka;
- polpremi govor: besedilo podamo v 3. osebi, spremni stavek pa večinoma opustimo.

Križaj Ortar (1997: 119) loči dve vrsti poročanja o prvotnem govornem dogodku: premo in nepremo poročanje,¹⁰ in sicer glede na to, ali se v besedilu prvotnega govornega dogodka poroča z besedami poročevalca ali z besedami prvotnega govorca. Pri nepremem poročanju je težišče na tem, kaj je bilo rečeno, pri nepremem pa na tem, kako oz. s katerimi besednimi znamenji je bilo kaj rečeno. Pri premem poročanju se ohranjajo besedna znamenja, s katerimi se je govorec obračal k naslovniku in s katerimi se je govorec razkrival, pri nepremem pa se ta besedna znamenja nevtralizirajo oz. ukinjajo. Zato je premo poročanje stilno zaznamovano, konotativno, nepremo pa nevtralnno, denotativno. Križaj Ortar prav tako meni, da je premo poročanje bolj verodostojno kot nepremo, saj poročevalec besedilo prvotnega govornega dogodka samo ponovi in ne interpretira po svoje.

14.1. DOBESEDNA OBNOVITEV

Leksikon literatura (2009: 48) navaja, da je dobesedna navedba tujega besedila »krajši tekst ali odlomek, poved je natančno prenesen v kontekst novega besedila, od katerega je razvidno

¹⁰ Križaj Ortar (1997: 119) piše, da nepremo poročanje ustreza Toporišičevemu nekoliko dopolnjenemu odvisnemu govoru, premo poročanje pa t. i. prememu govoru.

ločen z narekovaji, ležečim tiskom, spremnim stavkom. Ob citatu je vsaj navadno nakazano avtorstvo vira. [...]«

V *Enciklopediji slovenskega jezika* (1992: 14) pod geslom citat najdemo naslednjo razlago: »Besedilo (ali njegov del), ki se navaja dobesedno, navadno med narekovaji. Pri premem govoru se imenuje dobesedni navedek (tega pa navadno spremlja spremni stavek.)« Medtem ko je pod geslom dobesedni navedek naslednja razlaga: »1. Tisti del premege govora, ki se postavlja med narekovaje, tj. dobesedna navedba ustreznega predhodnega govornega dogodka. 2. Kar je navedeno brez sprememb v prvotnem besedilu.«

Prednost neposrednega navajanja je, da bo bralec izvedel točno tiste besede, ki jih je uporabil vir, saj med virom in novinarjem ni prevajalca, ki bi interpretiral pomen tega, kar je bilo povedano. Navedki veljajo za bolj zanesljive kot novinarjevi opisi, saj so bližje resnici, ko neposredno označujejo tisto, kar je bilo dejansko izrečeno, pri čemer sploh ni pomembno, da so (upoštevajoč kontekst) lahko tudi zavajajoči (Laban in Poler Kovačič 2007: 69).

Zaradi potrebe po čim bolj rutinizirani pripravi in shematiziranosti novinarskega besedila ter upoštevanja kdo je naslovnik in kaj je namen agencijskega sporočanja (torej čim bolj ažurno, enostavno, vsestransko, resnicoljubno in razumljivo podajanje dejstev o dogodkih doma in na tujem), se določene povedi ali celo odstavki agencijskih besedil, ki pojasnjujejo ozadje dogodka, dobesedno ponovijo v nadaljnjih novinarskih besedilih, s tem pa se ponavljajo tudi jezikovna sredstva sklicevalnosti. Delo agencij je namreč zasnovano tako, da ažurno objavijo vsako novo podrobnost, ki dopolnjuje že upovedeni dogodek, v nadaljevanju besedila pa predstavijo že znano ozadje dogodka. Zaradi tovrstnega lepljenja oziroma ponavljanja besedil je med drugim vprašljivo avtorstvo posameznih novinarjev, veliko večja pa je tudi možnost ponavljanja napak, saj posamezni agencijski novinar dela svojega predhodnika večinoma ne preveri (prav tam: 74).

Pri dobesednem navajanju besedila se ohranjajo njegove jezikovne in pomenske sestavine, ne pa tudi izrazne (glasovne ali črkovne). Križaj Ortar (1997: 167) trdi, da poročevalec ohranja vsa jezikovna znamenja, s katerimi je prvotni govorec ubesedil svoje razmerje do stvarnosti, svojo miselno predstavo o stvarnosti ter zunanji in notranji svet svojega govornega dejanja. Zato je v dobesednem navedku ohranjena stavčna zgradba prvotnega govornega dogodka in vse njegove besede in oblike. Pri tem mislim naklonske, polnopomenske, slovnične, stilno zaznamovane ter zunanje kazalnike.

14.2. PREMI GOVOR

V *Leksikonu literatura* (2009: 67) nas geslo premi govor napoti na direktni govor, kjer piše, da je premi govor »dobesedna obnova, citiranje besed govorečega; v dramatikki neprekinjen, v pripovedništvu večidel označen z narekovaji ali drugimi ločili na začetku in koncu.«

Toporišič (1992: 213) pa je v *Enciklopediji slovenskega jezika* zapisal, da gre za vrsto poročanega govora, »pri kateri se besedilo prvotnega govornega dogodka ohranja nedotaknjeno (imenujemo ga dobesedni navedek, v pisavi pa se navaja med narekovaji), dodan pa mu je spremni stavek (včasih je v primernem sobesedilu ta izpuščen), večinoma z glagolom rekanja ali mišljenja kot povedkom.«

V nadaljevanju bom povzela značilnosti premege govora po Toporišiču (1976: 528–529) Za največjo značilnost premege govora je označil spremne stavke. V njih ima osrednji položaj glagol rekanja ali mišljenja, npr. reči, povedati, obljubiti, vprašati, misliti si itd. Tak glagol je lahko tudi izpuščen, tako da se v spremnem stavku navajajo samo druge, pomembnejše okoliščine. Toporišič v nadaljevanju navaja primer: Marjeta jo je slišala in spodbudila, kjer je izpuščeno z *besedami* ali *rekoč*. V spremnem stavku se večinoma podaja to, kar je bilo v prvotnem govoru podano z govornim položajem, povedano s posebnim tonom, poudarkom ipd. Spremni stavek ima lahko vsaka poved prvotnega govornega dogodka, po potrebi tudi njeni posamezni deli, še posebej če se spreminja naklon. Seveda pa to ni nujno, zato se spremni stavek uporablja po potrebi, stoji lahko:

- pred dobesednim navedkom: Barbara je odgovorila: Ti, Marjeta, nikar me ne priganjaj!;
- sredi dobesednega navedka: Ti, Marjeta, je odgovorila Barbara, nikar me ne priganjaj!;
- za dobesednim navedkom: Ti, Marjeta, nikar me ne priganjaj! je odgovorila Barbara.

Naj nadaljujem z drugo značilnostjo premege govora, in sicer poročevalcem, ki je lahko udeleženec tega govornega dogodka ali pa kdo drug. Prav tak je lahko tisti, kateremu se poroča. Glede na to se v spremnem stavku uporabljajo različne osebe. V zgornjem primeru sta tako poročevalec kot naslovnik neudeleženca pogovora.

Tretja značilnost je, da moramo spremni stavek spremeniti glede na udeležence prvotnega govornega dogodka. Če bi bil v zgornjem primeru tisti, ki poročilo poslušala udeležena pogovora, bi bil naslovnik in bi ga naslavljali s *ti*, njegovo lastnino pa s *tvoj*.

Podobno moramo spremni stavek prilagoditi glede na trenutek poročanja, saj je običajno med prvotnim govornim dogodkom in trenutkom poročanja o njem časovna razlika. Če je prvotni govorni dogodek pred poročanjem o njem, se v spremnem stavku uporablja preteklik, če pa je za trenutkom poročanja, se v spremnem stavku rabijo časi, ki izražajo prihodnost. Toporišič zapiše naslednji primer: *Barbara bo nekako rekla sama sebi: K frizerju bom morala. Marjeta, ki bo to slišala, jo bo spodbudila z besedami: Le pojdi, le, Barbara.* Prvotni govorni dogodek se lahko podaja istočasno s poročilom, v obliki komentarja ali za podajanje tistega, česar neudeleženci ne morejo videti (s tem se srečamo v reportaži). V tem primeru se v spremnem stavku lahko uporabljajo vsi časi.

Zadnja značilnost, ki jo zapiše Toporišič, je, da je dobesedni navedek lahko v različnih skladijskih naklonih.

Premi govor v besedilu včasih opravlja še eno nalogo, ko novinar izbere vir, ki izraža tako pristransko mnenje, kakršnega ima sam. Gre za zlorabo virovih besed, s katerimi novinar prikrito izraža svoje mnenje. Mnogi novinarji uporabljajo to tehniko in so pri tem posebej pazljivi, da točno navedejo vire, da je kasneje možno reči, da je zgodba objektivna (Laban in Poler Kovačič 2007: 69–70). Prav tako meni Kalin Golob (2004c), da gre za izrabljanje virovih besed za prikrito podajanje lastnega novinarjevega mnenja. Novinar tako posredno kaže tudi svoje mnenje, vendar to stori v informativnem žanru, na videz ustrezno s premim govorom. Da gre za posredno vrednotenje, kaže tako pretirano navajanje dobesednih navedkov kot tudi njihov izbor. Nizanje citatov je tako lahko tudi manipulacija.

Premi govor ima po mnenju Križaj Ortar (1997: 157) vzporednice s premim poročanjem. Zanj je značilno, da poročevalec poroča le o prvotnem govornem dejanju in njegovih okoliščinah in ne o besedilu prvotnega govornega dogodka, ki ga navaja dobesedno, z besedami njegovega tvorca. Premo poročanje je v umetnostnih besedilih eno od temeljnih sredstev stilizacije književnih oseb in ustvarjanja iluzije resničnosti, v znanstvenih besedilih se z njim pogosto utemeljuje svoje trditve, v publicističnih besedilih pa pogosto olajša poročanje in se izmenjuje z nepremim poročanjem.

14.3. ODVISNI GOVOR

Odvisni govor, ki je v *Leksikonu literatura* (2009: 140) definiran pod geslom indirektni govor je »referativno, ne dobesedno podajanje govora kake osebe; s tem se tak govor pojavlja skozi perspektivo pripovedovalca; učinkuje distancirano, ker se večidel izraža z odvisniki in različnimi nakloni.«

Po *Enciklopediji slovenskega jezika* (1992: 158) pa je odvisni govor »oblika poročanega govora, pri kateri se to, kar je kdo rekel (napisal, izrekel v mislih), poda v odvisniku, njegov glavni stavek pa ima za povedek izraz rekanja ali mišljenja [...], npr.: *Vprašal ga je, kam gre.* [...] Odvisni vprašalni stavki se uvajajo z vprašalnim zaimkom ali členkom *ali* [...]: [...] *Vprašal ga je, ali je res on to storil*; sicer pa se uporablja veznik *da*, tudi pri velelniku: *Rekel je, da ne ve ničesar.* [...]«

Odvisni govor dobimo iz premega tako, da njegov dobesedni navedek na določen način prilagodimo kot odvisnik spremnemu stavku. Če delamo odvisni govor neposredno iz prvotnega govornega dogodka, moramo narediti še spremne stavke. Pri pretvarjanju prvotnega dobesednega navedka v odvisni stavek moramo upoštevati naslednje:

1. skladijski naklon, npr. pripovedni stavek povežemo s spremnim z veznikom *da*: *Rekel sem, da delaš (boš delal, bi delal) ...*; vprašalni stavek pridružimo spremnemu, če nima druge vprašalnice, mu dodamo *ali*: *Vprašal sem te, ali si delal?* itd.
2. zvalnike iz premega govora v odvisnem govoru opuščamo, ali pa take besede uvrščamo v odvisni govor: *Ti, Marjeta, nikar me ne priganjaj.* – *Barbara je Marjeti rekla, naj je nikar ne priganja.*
3. členki in medmeti se prav tako opuščajo: *Da, ničesar ti ne bom ostala dolžna.* – *Rekla je, da ji ničesar ne bo ostala dolžna.*
4. časovne določitve so razumljive le s stališča trenutka govorjenja, ne pa s stališča poročanja, zato jih moramo spremeniti: *Barbara je rekla: Jutri bom morala k frizerju.* – *Barbara je rekla, da bo morala naslednji dan k frizerju* (Toporišič 1976: 530–531).

Nepremo poročanje je, kot sem že omenila, po Križaj Ortar podobno Toporišičevemu odvisnemu govoru, ki sem ga opisala zgoraj. Gre za tisto poročanje o prvotnem govornem dogodku, »pri katerem poročevalec poroča o eni od vlog prvotnega govornega dejanja in o istovetnosti/neistovetnosti prvin zunanjega sotvarja prvotnega govornega dejanja s prvinami

zunanjega sotvarja poročanja ter tolmači besedilo prvotnega govornega dogodka s svojimi besedami, s svojega zornega dogodka in v svojem zunanjem sotvarju» (Križaj Ortar 1997: 121). Zato opušča besedna znamenja, s katerimi se je prvotni govorec obračal k naslovniku in s katerimi je razodeval sebe (npr. svoje čustveno stanje, starost, pokrajinskost itd.) in zamenjuje besede vezane na zunanje okoliščine prvotnega govornega dejanja.

14.4. POLPREMI GOVOR

Polpremi govor je »sredstvo, s katerim posreduje pripovedovalec večidel neizgovorjene misli, vtise, impulze svojih junakov; formalno govori pripovedovalec, npr. v tretji osebi ali v obliki vprašanj, povedano pa pripada liku [...]« (Leksikon literatura 2009: 72).

Po Toporišičevi definiciji (1992: 191) pa je polpremi govor »oblika poročanja o prvotnem govornem dogodku, pri katerem se tudi udeleženca pogovora podajata le v 3. osebi v obliki t. i. toka zavesti. Pri tem je poročevalec eden izmed udeležencev pogovora, če ne gre za samogovor: *Morala bo k frizerju, skrajni čas je že. Tudi Marjeta jo priganja k temu, a sama/ona se ne more odločiti za to.* Prvotni govorni dogodek bi bil lahko enogovorni ali dvogovorni.«

V polpremем govoru se vsebina pogovora podaja neposredno iz zavesti udeleženca pogovora, zato je vse zapisano v 3. osebi. V tem primeru ni mogoče rabiti velelnika in zvalnika. Vprašalni stavki so taki, kot bi spraševali drugič, ker prvič nismo razumeli. Polpremi govor je pogostejši v modernem pripovedništvu, kar je razvidno že iz zgornjih definicij iz različnih priročnikov.

15. INTERNET IN DIKTAFON

V magistrski nalogi predpostavljam, da sta na spremembo zapisovanja citatnosti vplivala pojav interneta in predvsem njegov razmah v 90. letih v Sloveniji ter nastanek diktafona, saj se je govor začel snemati, s tem pa se je povečala možnost za dobesedno navajanje v časopisih. V nadaljevanju bom zato opisala svetovno zgodovino interneta in njegov razmah v Sloveniji ter pojav diktafona.

15.1. INTERNET V SLOVENIJI¹¹

V Jugoslaviji začnejo z izgradnjo akademskega omrežja YUNAC, ki je del evropskega programa EUREKA. Omrežje je zasnovano na protokolih ISO/OSI, projekt pa po organizaciji financira zvezni sklad za razvoj iz Beograda, ki vključuje Fakulteto za elektrotehniko Beograd, Sveučilišni računski center Zagreb, Institut Jožefa Stefana, Kemijski inštitut, Univerzo v Mariboru – Računski center in Računski center Univerze v Ljubljani. Vodja tega projekta je prof. dr. Borka Jerman-Blažič. Na inštitutu vzpostavijo mednarodno vozlišče za elektronsko pošto po protokolu X. 400, ki omogoča komunikacijo z internetom tako, da pošta potuje do Pariza do vozlišča omrežja EARN in od tam do vozlišča na Columbi University v New Yorku. Vozlišče v Parizu opravi pretvorbo protokola X. 400 v internetni standard RFC 822 in tako zagotovi potovanje jugoslovanske pošte po internetu. Vstopno vozlišče za YUNAC je na Inštitutu Jožef Stefan. Leta 1990 YUNAC priskrbi hitro stikalo za povezavo v evropsko infrastrukturo akademskih omrežij po protokolu X. 25 in ga postavi na Inštitut Jožefa Stefana. Leto kasneje laboratorij za odprte sisteme in mreže Inštituta Jožef Stefan poveže Ljubljano z Amsterdamom in vstopi v omrežje internet. To povezavo tudi štejejo za začetek uporabe interneta v Sloveniji. Leto 1992 pa štejejo za začetek obdobja komercializacije interneta, ki se kaže tudi v napovedi, da bo naslovni prostor internet kmalu izčrpan in da internet potrebuje nov protokol in sistem naslavljanja. Obstoječi sistem po protokolu IPv4 lahko zadovolji potrebe po 32-bitnih internetnih naslovih le še nekaj let, zato IETF razvije nov protokol IPv6 in njegov 128-bitni naslovni prostor. Leta 1993 minister za znanost Peter Tancig vzpostavi ARNES (javni zavod), ki ponuja le storitve X. 400 in domuje v stavbi Inštituta Jožef Stefan. Slovenija v drugi polovici leta dobi domeno .SI. Slovenija v letu 1996 ustanovi društvo Internet Slovenija, društvo za razvoj računalniških komunikacij, ki postane član ISOC World. V letu 1999 je pomemben pojav brezžičnih tehnologij, imenovanih IEEE 802.11b, bolj znanih kot Wi-Fi, ki postanejo sestavni del vsakega prenosnega računalnika ali naprave.

Pojav World Wide Web (WWW) je bil eden od najbolj vznemirljivih internetnih razvojnih prebojev. Ideja hiperteksta je obstajala približno več kot desetletje, vendar je šele leta 1989 skupina znanstvenikov na Evropskem centru za raziskave delcev (CERN) v Švici razvila nabor protokolov za prenos hiperteksta (HTTP) preko interneta. V začetku leta 1990 se je ta

¹¹ Začetke interneta v Sloveniji sem povzela po članku na spletni strani Internet Society: <http://www.isoc.si/?p=304> (dostop: 25. 2. 2016).

skupina okrepila z ekipo iz National Center for Supercomputing Applications (NCSA), ki je delovala v sklopu University of Illinois. Rezultat tega sodelovanja je bil NCSA Mosaic, grafični hiperteksten brskalnik, ki je internet, predvsem zaradi eksplozije pojava spletnih strani, odpeljal v neobvladljive razsežnosti in ga približal slehernemu uporabniku. Internet tako ni več raziskovalno omrežje, je svetovna komunikacijska infrastruktura. Poleg tehničnega napredka, ki ga je internet prinesel na področju gospodarstva v 20. stoletju kot najpomembnejša tehnološka inovacija stoletja, je še bolj pomembno dejstvo glede njegove vloge pri napredku družbe in družbenih dejavnosti. Internet je postal del nacionalnih slovarjev.

15.2. DIKTAFON¹²

Zvok lahko posnamete s snemalnikom zvokov in ga shranite kot zvočno datoteko v računalniku. Zvok lahko posnamete iz različnih zvočnih naprav, npr. iz mikrofona, ki je priključen na zvočno kartico računalnika. Diktafon je omogočil snemanje glasu in ponovno predvajanje, s čimer so si novinarji lahko sproti zapisovali slišano. To je vplivalo na različne vrste citiranja v časopisih, zato si v nadaljevanju pogledjmo zgodovino diktafona.

Prvi diktafon je nastal le nekaj let po tem, ko je Thomas Edison leta 1877 izumil svojo prvo snemalno napravo fonograf. Izkazalo se je, da valji v tej napravi ponujajo malo v smislu uporabnosti in kakovosti zvoka, in tako je Edisonov največji tekmelec Alexander Graham Bell ustvaril uporabniku veliko bolj prijazne voščene valje, ki so omogočili veliko boljši zvok in lažjo izdelavo. Kot testni vzorec te nove tehnologije, je Bell s pomočjo Voltovega laboratorija ustanovil Volta Graphophone Company, ki je bil odgovoren za promocijo prvega diktafona širši javnosti. V naslednjih letih sta Bell in Edison med seboj konkurirala s svojima napravama, vendar se je izkazalo, da so se voščeni valji za večkratno uporabo, ki so se pojavili v poznih 80., izkazali za uspeh diktafona. Z letom 1907 je pojem diktafon postal tako uspešen, da je postal sinonim za vse snemalne naprave za podobno uporabo.

V naslednjih 100 letih je Bellovo podjetje zamenjalo lastnika več kot 10-krat, v skladu z razpoložljivo tehnologijo pa so tudi izboljšali svojo snemalno tehnologijo. Med letoma 1900 in 1950 so voščeni valji v diktafonu izgubljali svojo vrednost. Vse več konkurence in potreba

¹² Zgodovino diktafona sem povzela po članku na spletni strani <http://www.soundrecordinghistory.net/history-of-sound-recording/history-of-dictaphone/> (dostop: 25. 2. 2016).

po iskanju novih tehnologij za vojaške namene v 2. svetovni vojni sta povzročila iznajdbo magnetnega traku, ki se je izkazal za veliko cenejši in zanesljivejši način za shranjevanje zanesljivih podatkov. Prihod kaset je skoraj uničil industrijo diktafona, toda preživela tovarna (sedaj v lasti Lanier Business Solutions) je ustvarila svoje kasete za diktafone, ki so bile majhne, prenosne in so imele velike zmogljivosti snemanja govora. Pozna 70. prinesejo nov standard diktafonskih magnetnih trakov, in sicer mini kasete, mikro kasete in pico kasete. Ti manjši pomnilniški mediji so omogočili proizvajalcem ustvariti resnično majhne snemalne naprave, ki so bolj zmogljive za snemanje kot prejšnje neprenosne različice. V poznih 80. je digitalni zapis na trg prinesel najnovejšo generacijo diktafonov, ki ostaja glavno sredstvo za tonsko snemanje vse do danes.

16. EMPIRIČNI DEL

V magistrski nalogi bom analizirala gradivo časopisa Večer, enega izmed osrednjih časopisov, ki izhaja že od leta 1945. Pregledala bom izdaje med letoma 1950 in 2010, vzela bom dve številki na leto med katerima je pol leta razmika, in sicer 2. februar in 2. avgust. Datuma sem izbrala naključno, če pa na ta dan časopis ni izšel, bom vzela naslednjo izdajo. Upoštevala bom samo novinarske žanre (tako informativne kot interpretativne zvrsti), ne pa tudi oglasna in različna (pol)literarna besedila ter pisma bralcev. Na koncu bom izračunala odstotke deleža citatnosti za vsako izdajo posebej.

V empiričnem delu magistrske naloge se bom ukvarjala z dvema vprašanjema:

1. Na kakšen način je izražena citatnost.
2. Kolikšen je delež citatnosti.

Pri prvi točki se bom osredotočila na premi in odvisni govor ter dobesedno obnovitev. Polpremi govor bom izpustila, saj kot sem že navedla, je v poročevalstvu zaradi svoje izrazite literarnosti skoraj izključen, bolj je značilen za moderno pripovedništvo. Analizirala bom različne vrste struktur in jezikovnih sredstev, med njimi tudi sklicevalnost glede na nezanesljivost (lahko je izražena morfemsko ali besedno) in podrobneje pregledala sklicevalni odvisni govor, skladijsko vključeni dobesedni navedek, povzemanje citatnih enot itd.

Pri drugi točki me bo zanimalo skupno povprečje vseh treh vrst citatnosti (premi, odvisni govor in dobesedna obnovitev) vsake izdaje posebej. Do tega bom prišla tako, da bom preštela vrstice, ki vsebujejo citatnost, in jih primerjala z vrsticami analiziranega članka in celotne izdaje.

17. OPIS ANALIZIRANEGA ČASOPISA VEČER

Večer je začel izhajati maja 1945 (sprva pod imenom Vestnik), in sicer kot napovednik osvoboditve mesta Maribor, ki je izšel v nakladi 20.000 izvodov na štirih straneh z veliko sliko Josipa Broza – Tita na naslovnici, kar je bil v tistih časih tehnološki podvig. Leta 1949 Vestnik začne izhajati vsak dan, 1952 pa se preimenuje v Večer.

Večer je vseslovenski časnik in osrednji dnevni časopis severovzhodne Slovenije, ki ga izdaja Časopisno-založniško podjetje Večer, d. d. poroča o aktualnih dogodkih v Sloveniji in po svetu, podaja mnenja, novice, poročila in komentarje z vseh pomembnih področij družbenega življenja, kot so politika, šport, kultura, gospodarstvo, finance, delo in zaposlovanje. Izhaja vse dni v tednu, tudi v nedeljo. (Povzeto po <http://www.vecer.com/>, dostop 13. 4. 2015)

18. ANALIZA ČASOPISA VEČER

2. februar 1950

Premi govor: V obeh navedenih primerih je spremni stavek sredi premi govora. Spremni stavek v teh primerih prekinja pripoved avtorja dobesednega navedka. V drugem primeru je v spremnem stavku uporabljena 1. os. množine (smo ga še vprašali), torej se poročevalec ne istoveti z edninsko obliko, prav tako je kontekst članka zapisan v množinski obliki.

»Za časa stare Jugoslavije,« pripoveduje, »sem zelo težko živel.« (str. 1)

»Kako pa kaj mislite o tem, tovariš Prah,« smo ga še vprašali, »ko nam informburojevci očitajo, da pri nas ne delamo in ne gradimo socializma?« (str. 1)

Odvisni govor: V drugem primeru je v odvisni govor skladenjsko vključen tudi dobesedni navedek.

Radovednost nam pa še ni dala miru, zato smo ga vprašali, kako misli delati, da bo plan za drugo petletko izpolnil v dveh letih. (str. 1)

Na vprašanje, »kaj delate najraje v svojem prostem času,« je večina čitateljev odgovorila, da v svojem prostem času najraje posluša radio, obiskuje prijatelje in znance, igra karte, čita knjige, obiskuje kino-predstave in športna tekmovanja. (str. 2)

Dobesedni navedek:

»Od začetka decembra pa do danes delam že za drugo petletko in sem se ravno tako kot Hota zavezal, da jo bom tudi jaz izpolnil do konca prihodnjega leta.« (str. 1)

Delež citatnosti: Od 384 vrstic zajetih v analizo jih 19 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,95 %.

2. avgust 1950

Premi govor: V drugem primeru je premi govor vzklični, saj je na koncu klicaj, prav tako je premi govor združen z odvisnim.

Med drugim je dejal: »V zvezi s tem, ne samo, da pred našo frontno organizacijo stoje ogromne naloge in odgovornost za dosledno izvajanje reorganizacije in decentralizacije, temveč se poleg tega nastavlja vprašanje, če more Osvobodilna fronta s sedanjo obliko in sistemom dela izpolniti te naloge.« (str. 2)

Če si vprašal tega ali onega, zakaj ne gre v osebne vagone, ti je odvrnil: »So jih že napolnile branjevke!« (str. 3)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor izražen z da-stavkom.

Ob koncu je omenil, da je treba vzgajati množice tako, da bodo znale v novih razmerah iskati nove delovne načine in organizacijske prijeme. (str. 2)

Omenil je, da je v Mariboru dvaindvajset plačanih voditeljev nosilo vse breme dela v OF. (str. 2)

Dobesedni navedek:

»Da bi to dosegli, je treba v čimvečji meri odpraviti profesionalizem, ki je na sedanji stopnji razvoja naše fronte odnosno zrelosti naših ljudi postal že v marsičem ovira. Profesionalce bomo obdržali le za interno poslovanje, dočim bo za aktivno delo potrebno uporabljati voljene forume odnosno člane, ki so od svojih volivcev dobili zaupano nalogo v frontni ali pa kateri koli ostali množični organizaciji.« (str. 2)

»Kakor lani, smo tudi letos organizirali radioamatersko brigado, ki je nedavno odšla na gradilišče novega radioinstituta v Ljubljano.« (str. 4)

Delež citatnosti: Od 531 vrstic zajetih v analizo jih 22 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,14 %.

2. februar 1951

Premi govor: Spretni stavek je v obeh primerih na začetku povedi. V drugem primeru je premi govor vzklični, saj je na koncu povedi klicaj.

V tem smislu je imel naslednji govor: »Jugoslovanska delegacija želi v zvezi s predloženimi resolucijami, o katerih bi naj Komite izrekel svoje mnenje, najprej opozoriti, da je vlada FLRJ zavzela popolnoma negativno stališče do kitajskega poseganja v korejsko vojno in da moja vlada na tem stališču vztraja.« (str. 2)

O njihovem razpoloženju pričajo besede domačina, ki je gostom razkazoval pokrajino: »Poglejte, pri nas povsod zadružni domovi preraščajo cerkve!« (str. 4)

Odvisni govor: Poročevalec v prvem primeru uporabi členkovno zvezo *naj bi* z deležnikom na *-l* v vlogi sklicevalnega avtomatizma za morfemsko izražanje nezanesljivosti (*naj bi bila*).

Dejal je, naj bi bila ta sugestija podlaga za delo komisije za dobre usluge. (str. 2)

Vlado Magniani in Aldo Cucchi sta svoj izstop utemeljila z izjavo, da nočeta služiti partiji, ki so ji interesi Kremlja nad interesi svoje domovine. (str. 1)

Dobesedne obnovitve v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 398 vrstic zajetih v analizo jih 30 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 7,54 %.

2. avgust 1951

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na sredini in ločen od dobosednega navedka s pomišljajem, kar ni običajno, saj je običajno označen z vejico. V drugem primeru je premi govor vzklični, saj na koncu povedi stoji klicaj.

»Rezultati zadnjih volitev, ki so bile te dni in na katerih je Mapai odbila 46 od 120 poslaniških mest, dokazujejo« – pravi Ben Gurion – »nadaljnje približevanje stranke Mapai svojemu cilju.« (str. 1)

Napovedovalec Radia London je pred kratkim po svoji stari navadi zaključil radijski nočni spored, pri tem pa slučajno pogledal skozi okno in pristavil: »Oh, kakšen dež pada, jaz pa sem brez dežnika!« (str. 3)

Odvisni govor: V prvem primeru je poročevalec povzel že povzete besede ministra Marshalla, torej gre za citiranje že citiranega oz. dvojno navezovanje. V drugem primeru v narekovajih ni označen citat, temveč gre ali za besedno zvezo, ki jo je poročevalec želel izpostaviti, ali pa za zvezo v prenesenem pomenu in je na to želel opozoriti tudi pisec besedila.

Na tiskovni konferenci je namreč dejal, da je ameriški obrambni minister Marshall poudaril, da naj razmejitvena črta odgovarja vojaškim potrebam. (str. 1)

Poveljnik kitajskih čet na Koreji, general Peng Teh Huaj, je v govoru, ki ga je prenašal Peking, dejal, da se bodo Združeni narodi znašli pred "usodepolno nevarnostjo", če ne bodo sprejeli severnokorejsko-kitajskih pogojev za pogajanja v Kesongu. (str. 1)

Dobesedne obnovitve v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 304 vrstic zajetih v analizo jih 17 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 5,59 %.

4. februar 1952

Premi govor: V prvem primeru pisec besedila spremni stavek, ki stoji v sredini povedi, loči od dobesednega navedka le s pomišljajem in ga ne loči posebej od ostalega besedila z narekovajem in vejico. Če ne bi bilo tega vstavljenega spremnega stavka med pomišljaji, bi lahko tudi rekli, da gre za dobesedni navedek.

»Vkljub temu smo se odločili za vrnitev, pa čeprav bi nas ustrelili – poudarjajo begunci – ker je to boljše kot trpeti večne muke v tujini.« (str. 1)

James Mc Intosh, tajnik boksarske amaterske zveze, pa je izjavil: »Montgomery bi prvo moral proučiti olimpijske ideale in se šele nato spraviti na odprta pisma.« (str. 2)

Odvisni govor: V drugem primeru je uporabljen sklicevalni avtomatizem (tuje agencije poročajo).

Kitajsko-severnokorejska delegacija je izjavila, da bo proučila ta predlog. (str. 1)

Tuje agencije poročajo, da so v Egiptu znižali cene nekaterim prehrabnim predmetom. (str. 1)

Dobesedna obnovitev:

»Če bi me 5. januarja odpustili, bi si prihranili 200.000 din!« (str. 3)

Delež citatnosti: Od 302 vrstic zajetih v analizo jih 7 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 2,32 %.

4. avgust 1952

Premega govora v tej izdaji ni.

Odvisni govor: V prvem primeru poročevalec v narekovajih uporabi besedo, ki mogoče zaradi tujega izvora ni jasna vsem bralcem, zato jo izpostavi, ali pa je mišljena v prenesenem pomenu in jo je zato poudaril na tak način, vsekakor pa ne gre za dobesedni navedek.

Pripovedoval je, kako je nekaj dni pred partizanskim napadom grozil nemški "bürgermeister", da bo tekla kri, če se kmalu ne vrnejo možje in fantje iz gozdov. (str. 1)

Med drugim je poudaril, da je botrovanje, ki ga je sprejel maršal Tito nad 14 otrokom Belšakove družine velika čast tudi za vse graditelje Hidroelektrarne Vuzenica, kjer je Belšak zaposlen že od začetka. (str. 1)

Dobesedni navedek:

»V boju proti posledicam suše je treba nuditi strokovno znanje kmetom, ki je možno samo v kmetijskih šolah. Toda vse prošnje za ustanovitev takšnih šol so bile doslej neuspešne.« (str. 2)

Delež citatnosti: Od 383 vrstic zajetih v analizo jih 3 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 0,78 %.

2. februar 1953

Premi govor: V obeh primerih je v spremni stavek vključen tudi odvisni govor, saj poročevalec vključi vprašanje, ki mu sledi odgovor v dobesednem navedku premi govora. V drugem primeru dobesedni navedek ni označen z narekovajem in se ne začneja z veliko začetnico. Poročevalec v ta del premi govora, ki je že dobesedni navedek avtorja besedila, v nadaljevanju vključi dobesedno obnovitev, kar je vidno tudi v besednem redu in veliko začetnico sredi stavka (odhajam v Jugoslavijo, kjer »Z resničnim zadovoljstvom bom imel priložnost).

Na vprašanje, kaj meni o pomenu sodelovanja med Grčijo, Jugoslavijo in Turčijo, je g. Stefanopoulos odgovoril: »Jugoslavija, Grčija in Turčija morajo izpolniti v tem delu sveta težko nalogo ne le v njihovem lastnem interesu, pač pa tudi zaradi svojega zemljepisnega položaja in v interesu ostalih držav, ki hočejo živeti v miru in ostati izven vsakega poskusa napadalnosti.« (str. 1)

Na vprašanje, kakšnih uspehov pričakuje od osebnega stika z jugoslovanskimi državniki, je grški minister za zunanje zadeve g. Stefanopoulos odgovoril: odhajam v Jugoslavijo, kjer »Z resničnim zadovoljstvom bom imel priložnost поблиže spoznati državnike vaše države, ki jih vodi vaš veliki voditelj maršal Tito.« (str. 1)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Poudaril je, da se je prijateljstvo med Turčijo in Jugoslavijo v kratkem času zelo okrepilo. (str. 2)

Sindikalni funkcionarji poudarjajo, da bodo stavko ponovili, kolikor ne bodo izpolnili delavskih zahtev. (str. 1)

Dobesednega navedka v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 310 vrstic zajetih v analizo jih 16 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 5,16 %.

3. avgust 1953

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Jasno je, da pomeni ta naloga nove in težke probleme, vendar so ti problemi takšni, da jih je mogoče rešiti z mirnimi ukrepi,« je dejal Dulles. (str. 1)

»Vendar vlada ZDA ne bo odredila svojega stališča, dokler ne pride do širšega posvetovanja,« je poudaril ameriški zunanji minister. (str. 1)

Odvisni govor: V drugem primeru je uporabljen sklicevalni avtomatizem (iz Seula poročajo).

Predsednik zahodnoberlinske občine Reuter je izjavil, da bodo pakete razdeljevali do sredine tega meseca. (str. 1)

Iz Seula poročajo, da je južnokorejski predsednik Sing Man Ri izjavil, da južnokorejska vlada ne more privoliti ne v premirje ne v mir na Koreji vse dotlej, dokler bodo kitajske čete na korejskem ozemlju. (str. 1)

Dobesednega navedka v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 337 vrstic zajetih v analizo jih 12 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,56 %.

2. februar 1954

Premi govor: V prvem primeru gre za citiranje zapisanega besedila, saj poročevalec navaja besedilo iz brzojavke, ki jo je prejel maršal Tito. Za premi govor torej ni obvezno, da navaja samo govorjeno besedilo, kot trdi Toporišič v *Enciklopediji slovenskega jezika*.

Predsednik republike maršal Tito je prejel od jordanskega kralja Huseina naslednjo brzojavko: »Čestitam Vam k izvolitvi za predsednika Jugoslavije in izrabljam to priložnost, da sporočim Vaši ekscelenci svoje najlepše pozdrave in želje Vam osebno in plemenitim narodom Jugoslavije.« (str. 1)

Charlie Chaplin je novinarjem izjavil: »V njem vidim svojega naslednika.« (str. 2)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Minister Bidault je predvsem poudaril, da lahko sedanjo nemško razcepljenost rešijo le štiri velesile. (str. 1)

Britanski minister Eden je znova poudaril, da zahodnoevropska obrambna skupnost ni le poročstvo za zahodne sile, temveč tudi za SZ, da ne bo prišlo do obnove nemškega militarizma. (str. 1)

Dobesednega navedka v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 513 vrstic zajetih v analizo jih 18 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,51 %.

2. avgust 1954

Premi govor: V drugem primeru je spremni stavek na sredini povedi ločen od ostalega besedila z narekovaji, prav tako ni ostalih ločil, ki so značilna za premi govor, umanjkuje narekovaji ob dobesednem navedku ter vejica.

»Blizu štiri leta je že od tega,« je dejal tov. Marinko v svojem kratkem nagovoru, »ko smo slovensko predajali tovarno v roke vašega kolektiva.« (str. 1)

Čang Kaj Šekovi vojaki so zasegli Formozo – je pristavil kitajski general – in na ta način izdali pravice in interese kitajskega ljudstva v prid ZDA. (str. 1)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Poudaril je, da med Grčijo in Etiopijo obstajajo tradicionalne vezi in izrazil željo, da bi se le-te v bodoče okrepile na političnem, gospodarskem in kulturnem področju. (str. 1)

Glede ciprskega vprašanja je Haile Sealssie poudaril, da njegova država stoji na strani tistih narodov, ki se borijo za svojo svobodo in neodvisnost. (str. 1)

Dobesednega navedka v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 358 vrstic zajetih v analizo jih 28 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 7,82 %.

2. februar 1955

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na koncu povedi, v drugem pa na začetku, v obeh primerih pa je premi govor pripovedni.

»Dobro bi bilo, če bi bil Zahod v tem enoten, vendar ne bi bilo na mestu, če bi se Francija pridružila Veliki Britaniji in priznala kitajsko vlado, dokler tega ne store tudi ZDA,« je dejal. (str. 1)

Pred formiranjem pogrebne povorke se je od pokojnika poslovil namestnik šefa orodjarne Pepo Puhar, ki je med drugim dejal: »Z nami si poslušal pesem naših strojev in udarce kladiv ob nakla.« (str. 3)

Odvisni govor: V prvem primeru v narekovajih ni dobesedni navedek, ampak ime časopisa. Opazila sem, da so v starejših časopisih vsa stvarna lastna imena, še posebej naslovi knjig, filmov, prireditev, imena drugih časopisov zapisana v narekovajih. Ta primer vsebuje tudi sklicevalni avtomatizem («Reuter« poročča).

"Reuter" poročča, da krogi OZN z vedrimi očmi gledajo v nadaljnji razvoj dogodkov. (str. 1)

Ridgay je prav tako izjavil, da gre tudi za vprašanje ugleda suhozemne vojske, ker letalstvo na drugi strani številčno širijo. (str. 1)

Dobesednega navedka v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 404 vrstic zajetih v analizo jih 4 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 0,99 %.

2. avgust 1955

Premi govor: V drugem primeru pri premem govoru dobesedni navedek ni grafično ločen, začetni in končni narekovaji kot izraziti znak dobesednega navedka v premem govoru lahko tudi odpadejo.

»Menimo,« je dejal dr. Bakarič, »da je ta obisk prikladen način za odstranitev medsebojnega nezaupanja, za izmenjavo mnenj in za uvedbo boljših medsebojnih odnosov.« (str. 2)

Toda to je bila samo lepa poteza, pravi člankar. (str. 2)

Odvisni govor: V obeh primerih gre za personifikacijo, saj gre za navajanje dveh časnikov (Taily Telegraph in Tanjug), za katera poročevalec napiše, da *meni* in *sporoča*, ne uporabi pa npr. *poročča* ali *piše*. Izpostavila bi še, da ime časopisa Tanjug ni v narekovajih, kot je bilo to običajno v starejših izdajah, da so stvarna lastna imena zapisovali v narekovajih.

Britanski konservativni časnik "Taily Telegraph" meni, da bi ženevska pogajanja utegnila pomeniti začetek novega procesa, ki bi slednjič vprašanje Formoze oprostil ameriškega nadzorstva. (str. 1)

Tanjug sporoča, da je včeraj zjutraj odpotovala z letalom v Sovjetsko zvezo naša parlamentarna delegacija. (str. 1)

Dobesedni navedek:

»Če bomo v razgovorih osvojili pomirljivo stališče, bi ne smelo biti ovir za pametno rešitev repatriacije državljanov obeh dežel. Je pa še več drugih vprašanj, ki tudi terjajo hitro rešitev.« (str. 1)

»Lep pozdrav Večerovim bralcem – in nikar ne pišite kaj slabega o meni!« (str. 3)

Delež citatnosti: Od 467 vrstic zajetih v analizo jih 18 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,85 %.

2. februar 1956

Premi govor: V prvem primeru dobesedni navedek ni grafično ločen od ostalega besedila, začetni in končni narekovaji kot znak dobesednega navedka v premem govoru v tem primeru odpadejo.

Sedanji vladni program in sedanja sestava vlade sta skrajna meja leve usmerjenosti, ki jo socialni demokrati lahko sprejmejo, je izjavil tajnik socialne stranke Mateotti na strankinem kongresu v Milanu. (str. 1)

Ni mi torej preostalo drugo, kot da sem znanca ing. Peštaja potegnil za rokav: »Počakaj, Lojze! Bodi tako prijazen, pa mi vsaj ti nekoliko razloži tole betonsko in železno čudo tu v jami!« (str. 2)

Odvisni govor: Odvisna govora sta tvorjena z da-stavkom.

Mateotti je dejal, da sodelovanje z Nennijevimi socialisti ni mogoče, ker imajo ti stike s Komunistično partijo. (str. 1)

Osrednji statistični urad Poljske je sporočil, da je gospodarski plan za leto 1955 izpolnjen s 10374 odstotki. (str. 1)

Dobesednega navedka v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 483 vrstic zajetih v analizo jih 8 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 1,66 %.

2. avgust 1956

Premi govor: V prvem primeru dobesedni navedek ni grafično ločen od ostalega besedila, začetni in končni narekovaji kot znak dobesednega navedka v premem govoru v tem primeru odpadejo.

Egipt bo do konca branil svojo svobodo, je dejal. (str. 1)

»Tudi v prihodnje hočemo razvijati in krepiti prijateljstvo z Jugoslavijo v duhu popolne enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja tistih ustvarjalnih oblik družbenega reda in metod dela, ki jih zahteva graditev

socializma v sleherni deželi,« je včeraj izjavil predsednik češkoslovaške Ljudske skupščine Zdenek Fierlinger. (str. 1)

Odvisni govor: Dobesedni navedek je v drugem primeru vključen v del odvisnega govora, torej gre za skladenjsko vključeni dobesedni navedek.

Predstavniki Foreign Officea je sinoči izjavil, da Egipt doslej še ni obvestil britanske vlade o nacionaliziranju sueške družbe. (str. 1)

Ko se je dotaknil bivše sueške družbe, je dejal, da so jo ustanovili »francoski grofi in angleški lordi za svoje lastne koristi«. (str. 1)

Dobesedni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 491 vrstic zajetih v analizo jih 11 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 2,24 %.

4. februar 1957

Premi govor: V prvem primeru je uporabljen sklicevalni avtomatizem (piše časnik), sicer v tej povedi ne izvemo točno kateri časnik, vendar je to razvidno iz konteksta v prejšnjem odseku besedila.

»Žalostno je«, piše časnik, »da se dogajajo v ZDA take sovražne demonstracije.« (str. 1)

Odvisni govor: V prvem primeru gre za personifikacijo, saj poročevalec pri citiranju časopisa New York Times uporabi glagol rekanja. Prav tako je v odvisni govor vključen dobesedni navedek, ki je označen z narekovaji.

"New York Times" pravi, da so uradni krogi bili »razočarani toda ne presenečeni« zaradi odložitve obiska. (str. 1)

Italijanski delegat je dejal, da mora OZN ustvariti vzdušje zaupanja in varnosti. (str. 1)

Dobesedni navedek Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 406 vrstic zajetih v analizo jih 18 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,43 %.

2. avgust 1957

Premi govor: V tem primeru gre za navajanje zapisanega besedila, saj poročevalec navaja besedilo iz pisma, ki ga je poslal Tito. Za premi govor torej ni obvezno, da navaja samo govorjeno besedilo, ampak lahko citira tudi zapisano besedo.

Predsednik Tito je poslal CK ZK Hrvatske pozdravno pismo, v katerem med drugim piše: »Komunisti Hrvatske kakor tudi komunisti iz vseh drugih republik imajo za seboj težko in slavno preteklost. Toda pred nami so še mnoge težke naloge, katerih izpolnitev zahteva enotnost in monolitnost Zveze komunistov Jugoslavije.« (str. 1)

Odvisni govor: Oba primera sta tvorjena z da-stavkom.

Dejal je le, da Zahod želi splošen in popoln sporazum o razorožitvi, toda da bi to dosegli, se strinja s tem, naj bi se ožji odbor najprej delno sporazumel. (str. 1)

Severnovietnamski predsednik je v odgovoru izjavil, da upa, da bo Madžarska pod vodstvom predsednika Kadara dosegla uspehe pri nadaljnji graditvi dežele. (str. 1)

Dobesednega navedka v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 229 vrstic zajetih v analizo jih 3 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 1,31 %.

3. februar 1958

Premi govor: V prvem primeru gre za elipso, saj je navedena izjava športnika, pri kateri umanjka glagol rekanja.

Matevž Lukanc: »Lahko bi bilo bolje. Prišli smo v zadnjem trenutku in se na ledu nismo ravno preveč dobro počutili.« (str. 5)

»Izpolnila se mi je želja,« je dejal Rieder. (str. 5)

Odvisni govor: V prvem primeru gre za navezovalno sklicevalnost, kjer poročevalec neavtorske dele besedila zaznamuje tako, da jih loči od besedila s členkom da (člani ekspedicije, *da* o snežnem človeku v teh krajih), ki v sebi strnjuje glagol rekanja in svojo prvotno vezniško vlogo. V drugem primeru najdemo sklicevalni avtomatizem (Radio Moskva je sporočil).

Člani ekspedicije, da o snežnem človeku v teh krajih niso slišali ničesar, niti niso odkrili sledov. (str. 2)

Radio Moskva je sporočil, da je sovjetski znanstvenik Blagonranov dejal, da bodo sovjeti v kratkem izstrelili stalit, ki bo mnogo večji od prvih dveh. (str. 2)

Dobesednega navedka v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 426 vrstic zajetih v analizo jih 10 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 2,35 %.

4. avgust 1958

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na sredini povedi, v drugem pa na koncu, v obeh primerih pa gre za pripovedni premi govor.

»Če se Angleži tako bore proti EOKA,« pravi prebivalstvo, »potem se morajo boriti proti nam vsem, zakaj sedaj smo vsi EOKA.« (str. 1)

»Ne vem, kako vozi Kordigel,« odgovarja Moravec. (str. 2)

Odvisni govor: V obeh primerih gre za personifikacijo, saj je predmetu pripisan glagol rekanja (poročilo pravi in poročilo poudarja). V drugem primeru je v odvisni govor vpet tudi dobessedni navedek, ki je od ostalega besedila ločen z narekovaji.

Poročilo nadalje pravi, da so v boju za popuščanje mednarodne napetosti in obrambo miru dosegali velike uspehe, da pa zahodne države vztrajno nasprotujejo miroljubnemu sožitju in pripravljajo novo vojno. (str. 1)

Poročilo, objavljeno po razgovorih, poudarja, da je prišlo do »popolne enotnosti v glediščih o važnih problemih sedanjega mednarodnega položaja ter o problemih nadaljnje krepitve prijateljskih stikov, enotnosti in medsebojne pomoči med obema deželama«. (str. 1)

Dobesedni navedek: V obeh primerih je dobessedni navedek skladenjsko vključen v poved. Poročevalec v prvem primeru uporabi členkovno zvezo *naj bi* z deležnikom na *-l* v vlogi sklicevalnega avtomatizma za morfemsko izražanje nezanesljivosti (*naj bi* zboljšali).

Z brazilskim predsednikom Kubičkom je v dveh dneh proučil različne ukrepe, s katerimi naj bi »zboljšali odnose med ZDA in Južno Ameriko«. (str. 2)

Milton je odpotoval v Brazilijo na vabilo predsednika Kubička, ki je v svojstvu predsednika največje države južnega področja po množičnih demonstracijah proti Nixonu prevzel pobudo za »resno proučevanje medsebojnih odnosov in ukrepov za njihovo izboljšanje«. (str. 2)

Delež citatnosti: Od 521 vrstic zajetih v analizo jih 15 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 2,88 %.

2. februar 1959

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na koncu povedi, v drugem pa na začetku.

»Ozračje je bilo moreče,« je pisal Masaryk v svojih spominih. (str. 3)

Ko je izvedel češkoslovaški zunanji minister Krofta v Pragi rezultat münchenke konference, je resignirano dejal: »Vsekakor nismo zadnji. Za nami bo podobna usoda doletela še druge.« (str. 3)

Odvisni govor: Poročevalec v drugem primeru uporabi sklicevalni avtomatizem (kakor piše list), prav tako gre za dvojno citiranje, saj se poročevalec najprej sklicuje na list, potem pa povzame izjavo premierja.

Britanski veleposlanik je ob tej priložnosti izjavil, da je za Veliko Britanijo bistvenega pomena sam pakt, ne pa tajni sporazumi, ki so proceduralne narave. (str. 1)

Kakor piše list, je premier Kasem izjavil, da se bo Irak držal Bagdadskega pakta, zahteval pa je odstranitev dodatnih tajnih določil. (str. 1)

Dobesedni navedek:

»Francozom je bilo vidno neprijetno, Chamberlain pa je neprestano zehal. Precej brutalno so nam sporočili, da proti sodbi ni mogoče vložiti nobenega priziva. Poslovili smo se in odšli.« (str. 5)

Delež citatnosti: Od 472 vrstic zajetih v analizo jih 23 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,87 %.

3. avgust 1959

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na koncu povedi, v drugem pa na sredini.

»Drago nam je slišati, da prav nič ne dvomite v miroljubnost sovjetskih ljudi,« je dejal Kozlov. (str. 1)

»Četudi ta obisk iz njega ne bi naredil kapitalista, kakor ni sedanji iz mene naredil komunista,« je dejal Nixon, »bi vsekakor pomagal, da bi spremenil svoje mišljenje o ZDA.« (str. 1)

Odvisni govor: V drugem primeru je v narekovajih naslov časopisa in ne dobesedni navedek, to je bilo značilno za starejše izdaje Večera. Prav tako gre za personifikacijo, saj je časopisu pripisan glagol rekanja.

Ko se je poslavljajal od Nixona na letališču Vnukovo, je sovjetski podpredsednik Kozlov izjavil, da predstavlja ta obisk ameriškega podpredsednika kakor tudi potovanje sovjetskih državnih funkcionarjev v ZDA pomemben pojav v sistemu ukrepov, ki bodo po splošnem prepričanju utrli pot normaliziranju ameriško-sovjetskih odnosov. (str. 1)

"Slovenski vestnik" opozarja, da je Zveza slovenskih zadrug pred nedavnim razpisala posebno nagrado 1000 šilingov za tiste, ki lahko na enem samem primeru dokažejo, da so Slovenci kupili eno samo ped zemlje mimo tistega, kar je bilo že poprej njihovo lastništvo. (str. 1)

Dobesednega navedka v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 445 vrstic zajetih v analizo jih 14 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,17 %.

2. februar 1960

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na začetku povedi, v drugem pa na koncu, v obeh primerih pa je premi govor pripovedni.

V imenu jugoslovanske delegacije na II. vseafriške konference v Tunisu je vodja delegacije Milojko Drušević izjavil dopisniku Tanjuga in radia Beograda: »Na drugi konferenci narodov Afrike, ki je trajala sedem dni, so bile delegacije iz tridesetih dežel. Ker so konferenco podaljšali za dva dni, lahko po tem vidimo zainteresiranost delegatov za tokratno srečanje.« (str. 1)

»Poljske porodnišnice so na najboljši poti, da postanejo mrtvašnice,« je v svoji kontroli rojstev, ki jo je vpeljala vlada, nastopil poljski kardinal Wysziński. (str. 5)

Odvisni govor: V prvem primeru je v odvisni govor skladenjsko vključen tudi dobesedni navedek. V drugem primeru poročevalec uporabi sklicevalni avtomatizem (iz Alžira poročajo).

Odslej bo za prekinitve nosečnosti zadoščala tudi ugotovitev, da »je nosečnica v posebno težavnem materialnem položaju.« (str. 5)

Iz Alžira poročajo, da je predaja francoskih upornikov rezultat pogajanj z vojaškim poveljstvom. (str. 1)

Dobesedni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 520 vrstic zajetih v analizo jih 32 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 6,15 %.

2. avgust 1960

Premi govor: Poročevalec je v drugem primeru poleg vsega slišane ga od avtorja besedila izpostavil zanj pomemben izsek z besedno zvezo *med drugim* in ga v nadaljevanju dobesedno navedel.

»Prijateljstvo med našima deželama,« je dejal Blažo Jovanovič, »je po svojem duhu in moči zelo trdno, saj se naši gospodarski, kulturni in politični odnosi razvijajo brez slehernih zahrbtnih namenov in česarkoli zakulisnega.« (str. 1)

V odgovor na zdravlico svojega gostitelja je prvi minister vlade republike Indonezije Džuanda Kartavidjaja med drugim rekel: »Jaz in moji prijatelji smo lahko srečni, da lahko ponovno obiščemo Jugoslavijo, zlasti pa Črno goro. Jugoslavija, zlasti Črna gora, sta nas vedno zanimali in vaš junaški boj za svobodo in ohranitev neodvisnosti nam je bil zgled.« (str. 1)

Odvisni govor: V drugem primeru je v delu odvisnega govora tudi dobesedni navedek, besedna zveza *zelo gladko* pa je v narekovajih zaradi prenesenega pomena.

Predstavnik OZN je izjavil, da za sedaj še ni načrtov o tem, da bi poslali v kongoško provinco Kasaji nove okrepitve tuniškemu odredu. (str. 1)

Uradno trde, da so razgovori potekali "zelo gladko" in da so bili »posvečeni konkretnim ukrepom za krepitev zahodnoevropskega sodelovanja.« (str. 1)

Dobesedni navedek: V tem primeru gre za skladiščno vključeni dobesedni navedek.

Rezultatov, do katerih sta prišla oba državnik, bi ne smeli razumeti kot »posebno francosko-nemško akcijo, kateri naj bi se pridružile tudi ostale zahodne dežele.« (str. 1)

Delež citatnosti: Od 482 vrstic zajetih v analizo jih 23 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,77 %.

2. februar 1961

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Na ta način so se naša prizadevanja, da najdemo skupno osnovo za sodelovanje, razbila v zadnjem trenutku,« je rekel Čombe. (str. 1)

»Vodili bomo neodvisno politiko,« je dejal v svojem nastopnem govoru Quadros. (str. 2)

Odvisni govor: Poročevalec v obeh primerih uporabi sklicevalni avtomatizem (Reuter poroča, iz Kaira so sporočili).

Reuter poroča iz New Yorka, da bi po mnenju indijskih krogov Kanada preprečila obnovev dela mednarodne komisije za nadzorstvo premirja v Laosu, kar je predlagala Velika Britanija. (str. 1)

Iz Kaira so sporočili, da je prispela prva skupina padalcev pripadnikov bataljona ZAR, ki je bila v sestavi sil OZN v Kongu. (str. 1)

Dobesedni navedek: V obeh primerih gre za skladijsko vključeni dobesedni navedek.

Osebnost bi pozdravil sklep VS o tem, da sme sprejeti »ustrezne ukrepe za pomoč pri reorganiziranju kongoške armade, pri čemer bi onemogočali enotam te armade, da bi se vmešavale v sedanje politične spopade v deželi.« (str. 1)

Glavni tajnik pa je zavrnil vse obtožbe proti OZN, saj je dejavnost njene misije »narekovala želja, da bi preprečili vsakršno vmešavanje v kongoške notranje zadeve.« (str. 1)

Delež citatnosti: Od 414 vrstic zajetih v analizo jih 25 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 6,04 %.

2. avgust 1961

Premi govor: Poročevalec v drugem primeru navaja časopis, torej premi govor ni vezan samo na govorjeno besedilo, lahko citira tudi zapisano besedo.

»Nevezanost tolmačijo na različne načine,« je dejal »vendar je do danes potrdila svoja načela o neopredeljevanju za antagonistične bloke in stališča, ki imajo raje mednarodno napetost in hladno vojno.« (str. 1)

»Prodaja zemljišč tujcem, posebno v turistično najbolj zanimivih krajih, ne more več ostati predmet svobodnega prometa na škodo skupne blaginje,« piše "Arbeiter Zeitung". (str. 2)

Odvisni govor: V prvem primeru najdemo sklicevalni avtomatizem (Agencija TASS je objavila vest).

Agencija TASS, ki se sklicuje na poročila iz Bizerte, je objavila vest, da francosko vojno ladjevje še vedno patroljira v zalivu Bizerte. (str. 2)

Dejal je, da ne bomo mogli zagotoviti miru na svetu, dokler bo obstajal imperializem. (str. 1)

Dobesedni navedek: V drugem primeru je poročevalec uporabil skladijsko vključeni dobesedni navedek.

»Vsak dober Avstrijec sodi, da je sramota, da mora naleteti povsod, kjer išče lep kraj za dopust na tuja zasebna posestva ali pa se sprijazniti z resnico, da so tuji potovalni uradi vzeli v zakup vse razpoložljive sobe.« (str. 2)

V njej odločno zavrača »zaroto in nasilje kot sredstvo političnega boja« in predlaga, da po napotkih glavnega tajnika OZN sestavijo mednarodno komisijo, ki bi proučila dejanski položaj v tej pokrajini. (str. 2)

Delež citatnosti: Od 498 vrstic zajetih v analizo jih 21 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,22 %.

2. februar 1962

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na koncu povedi, v drugem pa na začetku.

»Ne moremo več voditi naše kmetijske politike po štirih tirih,« je 15. novembra na eni najvažnejših sej občinskega ljudskega odbora Ormož dopovedoval kmetijski organizator Franček Novak. (str. 2)

Ob govorih, da so se v nekaterih jugoslovanskih mestih pojavile črne koze, je zvezni sanitarni inšpektor dr. Jovan Bijelič izjavil: »V Jugoslaviji nismo zabeležili niti enega primera črnih koz, pa tudi ne kakšnega sumljivega obolenja.« (str. 2)

Odvisni govor: V drugem primeru je v odvisni govor vpet tudi dobesedni navedek.

Na vprašanje, če bo Kuba po izključitvi iz OAS spremenila svojo politiko in se priključila kakemu drugemu bloku, je Dorticos izjavil, da tega ne bo storila pač pa bo ostala v Ameriki kot socialistična država. (str. 1)

Ko je izrekel priznanje zunanjemu ministru Deanu Rusku, je dejal, da je »globoko prepričan v nadaljnjo krepitev medameriškega sistema« in da so »komunizem na tej polobli zdaj izolirali«. (str. 1)

Dobesedni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 267 vrstic zajetih v analizo jih 9 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,37 %.

2. avgust 1962

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na začetku in gre za pripovedni premi govor.

Mohamed Kider je po razgovoru z Budijafom med drugim dejal: »Po prihodu našega prijatelja Budijafa smo v ozračju razumevanja in resnosti proučili vsa vprašanja. Ponovno se bomo sestali jutri zjutraj, da bi razgovore končali.« (str. 1)

V kolektivu pa so rekli: »Ne, razdelimo vsem enako.« (str. 3)

Odvisni govor: V obeh primerih najdemo sklicevalni avtomatizem (iz Orana poročajo, TAS poroča).

Iz Orana poročajo, da je predstavnik podpredsednika Ben Bele Bumendjel izjavil, da bo odhod političnega biroja FLN iz Tlemeena v Alžir odvisen od rezultatov današnjega sestanka med Kiderjem, Budljafom in Belkasemom. (str. 1)

TAS poroča, da je politbiro alžirske KP objavil sporočilo o perečih problemih Alžirije. (str. 1)

Dobesedni navedek: V obeh primerih gre za skladijsko vključeni dobesedni navedek.

Obtožujejo tudi pomočnika ministra za zdravstvo Kočergina in predsednika Akademije zdravniških ved ZSSR Blohina, da sta samovoljno »zadušila novo metodo zdravljenja malignih tumorjev«. (str. 2)

Skupina leningrajskih književnikov in novinarjev je poslala s tem v zvezi centralnemu komiteju KP SZ posebno pismo, v katerem med drugim zahteva naj posreduje in »reši prezgodnje smrti nekaj deset sovjetskih ljudi«. (str. 7)

Delež citatnosti: Od 701 vrstic zajetih v analizo jih 23 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,28 %.

4. februar 1963

Premi govor: Pri premem govoru ni nujno, da citiramo govorjeno besedo, kar dokazuje prvi primer, saj poročevalec navaja dobesedni citat zapisanega besedila.

Severnorodezijski afriški časnik "Central Afrikan Mail" je Butlerja odkrito imenoval likvidatorja federacije, ko je ob njegovem prihodu v Lusako zapisal: »Najboljša usluga, ki Butler lahko stori narodu Centralne Afrike je ta, da iz svojega polcilindra čimprej in s čimmanj bolečine potegne načrt za ukinitve federacije.« (str. 1)

Odvisni govor: V obeh primerih je poročevalec v odvisnem govoru uporabil tudi dobesedni navedek.

Ko je govoril o krizi, ki je nastopila po polomu bruseljske konference, je Macmillian dejal, da je obnova Evrope po drugi svetovni vojni možna »samo z ljudmi širokih pogledov«. (str. 1)

Očitno je imel v mislih francoskega predsednika de Gaulla, ko je dodal, da danes »spet poskušajo z ozkimi rešitvami« in da so tudi v preteklosti bili časi, »ko je kak narod ali celo en sam človek poskušal dominirati nad Evropo – toda tisti časi so minili«. (str. 1)

Dobesedni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 656 vrstic zajetih v analizo jih 33 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 5,03 %.

2. avgust 1963

Premi govor: Poročevalec v drugem primeru uporabi drugačne grafične znake od običajnih. Dobesedni navedek v premem govoru od ostalega besedila loči s pomišljaji in ne z narekovaji.

»Prvo hišico bomo poslali v Skopje te dni,« nam je davi povedal sekretar "Marelsa" Cveto Krašna. (str. 1)

– Panel plošče, – je povedal šofer. (str. 2)

Odvisni govor: V drugem primeru najdemo sklicevalni avtomatizem ("Hsinhua" poročča).

Britanski premier Macmillian je včeraj izjavil v Spodnjem domu, da se Velika Britanija in ZDA nenehno posvetujejo o nadaljnjem poteku razgovorov s SZ. (str. 1)

"Hsinhua" poročča, da je neko ameriško vojaško letalo včeraj kršilo prostor LR Kitajske. (str. 1)

Dobesednega navedka v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 290 vrstic zajetih v analizo jih 10 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,45 %.

3. februar 1964

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek pred dobesednim navedkom, v drugem primeru pa je poročevalec v narekovajih označil besedne zveze v prenesenem pomenu in jih s tem poudaril. V drugem primeru je premi govor vzklični, saj je na koncu povedi klicaj.

Ob tej priložnosti je med drugim izjavil novinarjem: »Na razgovorih, ki sem jih imel v Jugoslaviji sem dobil zelo dober vtis. Pri jugoslavinskih ustanovah sem čutil željo, da bi se okrepilo sodelovanje njihove industrije z avstrijsko podržavljeno industrijo.« (str. 1)

Šefa opozicije je proglasil za "zvitega trgovca", ki prodaja "sintetično znanje", la buristom pa dejal: »Medtem ko vi govorite, mi delamo!« (str. 2)

Odvisni govor: V obeh primerih gre za obliko odvisnega govora, ki vključuje tudi dobesedni navedek.

Laburistični poslanec William Warbey je obtožil sinoči britansko vlado, da »cilj njenih sedanjih ukrepov v ciprski krizi ni pomiritev, ampak prizadevanje, da bi na otoku ali v srcu vzhodnega Sredozemlja zadržala sile atlantskega pakta«. (str. 1)

Na mitingu je general Nguen Kan vojakom dejal, da se bo »duh revolucije 1. novembra obdržal za vsako ceno«. (str. 1)

Dobesedni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 709 vrstic zajetih v analizo jih 25 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,53 %.

3. avgust 1964

Premi govor: Druga poved se začne s premim govorom, nadaljuje pa se z odvisnim govorom, je torej sestavljena iz dveh vrst citatnosti.

»Osnovno vprašanje je izboljšanje odnosov med Bonom in Moskvo, da bi lahko potem mirneje obravnavali druga vprašanja,« je dejal Adžubej. (str. 1)

»To je doseženo,« je rekel in dodal, da je imel v Moskvi zelo koristne razgovore o mehanizmu za ohranitev miru. (str. 1)

Odvisni govor: V drugem primeru je v odvisni govor vpet tudi dobесedni navedek.

Šef ameriškega State Departmenta Rean Rusk je sinoči ponovil nekatera stališča ameriške vlade o mednarodnih problemih in poudaril, da ZDA želijo zmago miru in svobode na svetu, kar je treba doseči brez vojne ali militarističnega divjanja. (str. 1)

Sinoči je Rusk v nekem intervjuju govoril tudi o sklepih konference sveta organizacije ameriških držav in ob tej priložnosti izrazil mnenje, da bodo »atlantski zavezniki ZDA tesneje sodelovali pri ukrepih proti kubanski vladi«. (str. 1)

Dobesedni navedek:

»To so namreč najugodnejši kreditni pogoji, ki jih je doslej kdorkoli ponudil Pakistanu.« (str. 2)

»Ne morem in nočem odgovoriti na vprašanje o svojem nasledniku. Za vas bo gospod X – general de Gaulle.« (str. 2)

Delež citatnosti: Od 489 vrstic zajetih v analizo jih 12 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 2,45 %.

2. februar 1965

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na začetku povedi, v drugem primeru pa na koncu.

V njej je med drugim dejal: »Predsedniku jugoslovanske vlade se želim najtopleje zahvaliti za ljubeznivo povabilo. Ljudstvu Jugoslavije pošiljam prisrčne pozdrave. Vesel sem, ker se bom sestal z znanim voditeljem maršalom Titom.« (str. 1)

»Različna družbena in politična ureditev kot tudi razlike v reševanju nekaterih mednarodnih problemov niso ovirale vse širšega sodelovanja med našima državama«, je rekel Petar Stambolič. (str. 1)

Odvisni govor: V drugem primeru najdemo sklicevalni avtomatizem (francoski krogi poudarjajo), oba primera odvisnega govora pa sta tvorjena z da-stavkom.

Premier Papandreu je na konferenci dejal, da želi, da bi njegov obisk v Beogradu potrdil prijateljske občutke, ki jih goji grški narod do narodov Jugoslavije. (str. 1)

Francoski krogi poudarjajo, da je generalna skupščina storila napačen korak, ko je sklenila, da bo od mednarodnega sodišča v Haagu zahtevala posvetovalno mnenje o prispevkih za mirovne operacije OZN. (str. 2)

Dobesedni navedek:

»Prepričan sem, da sem istega mnenja z vami, če rečem, da gledajo vladi in narodi naših držav na jugoslovansko-grško prijateljstvo kot na izraz svojih resničnih in trajnih interesov.« (str. 1)

»Jugoslavija je vedno želela prebroditi težave, ki so se pojavljale na poti razvijanja tega sodelovanja.« (str. 1)

Delež citatnosti: Od 819 vrstic zajetih v analizo jih 34 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,15 %.

2. avgust 1965

Premi govor: V drugem primeru je v spremnem stavku uporabljena 1. os. množine (ne bi mogli očitati), torej se poročevalec ne istoveti z edninsko obliko.

»Pravzaprav sploh ne vem v kakšnem motornem čolnu sedim,« je dejala Blaženka Djuknić. (str. 5)

Tega ji vsekakor ne bi mogli očitati, posebno še, ker je ob koncu razgovora tako proseče dejala: »Držite pesti za Beograd, za mojo življenjsko priložnost.« (str. 5)

Odvisni govor: V obeh primerih je dobesedni navedek skladenjsko vključen v poved, in sicer v odvisni govor. V drugem primeru gre za citiranje zapisanega besedila, saj poročevalec navaja besede iz pisma, torej ni obvezno, da v odvisnem govoru povzemamo govornjeno besedilo.

Zaradi ogorčenega protesta latinskoameriške javnosti proti temu tipičnemu vohunskemu podvigu Washingtona je vlada ZDA uradno sporočila, da bo v bodoče »vse raziskovanje ZDA, ki vpliva na odnose z drugimi deželami, predmet posebne revizije«. (str. 2)

Anonimni "morilec" pravi v svojem pismu, da Wilson pomeni »grožnjo za svetovni mir in da ga je treba uničiti«. (str. 2)

Dobesedni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 653 vrstic zajetih v analizo jih 19 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 2,91 %.

2. februar 1966

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na začetku povedi, oba premi govora sta pripovedna.

Spričo odločitve ameriške vlade o obnovitvi bombardiranja DR Vietnam je vlada SFRJ objavila naslednjo izjavo: »Odločitev vlade ZDA o prekinitvi bombardiranja DR Vietnam je povečala upe miroljubnega človeštva, da bodo potrpežljivo poiskali politično rešitev za vprašanje, ki danes ogroža mir na svetu. Obnovitev bombardiranja je globoko razočarala vse miroljubne sile, ki so bile pripravljene prispevati k politični rešitvi tega problema.« (str. 1)

Predsednik zvezne skupščine Edvard Kardelj, ki potuje danes kot vodja jugoslovanske parlamentarne delegacije na obisk v ZAR, je za egiptovsko javnost dal izjavo, v kateri pravi med drugim: »Za dve deželi, ki ju povezujejo tako tesni prijateljski stiki kot ZAR in Jugoslavijo, morejo biti takšni stiki med odgovornimi predstavniškimi organi zelo koristen prispevek k medsebojnemu razumevanju in vsestranskemu sodelovanju.« (str. 6)

Odvisni govor: V obeh primerih poročevalec uporabi sklicevalna avtomatizma (časopisna agencija TASS poroča in časopisna agencija AFP poroča).

Časopisna agencija TASS poroča iz Hanoja, da so ameriška lovska letala – bombniki napadli včeraj Severni Vietnam iz treh smeri. (str. 1)

Časopisna agencija AFP poroča, da v kombinirani operaciji ameriških, šajgonskih in južnokorejskih čet močno sodeluje tudi letalstvo. (str. 1)

Dobesedni navedek: V prvem primeru je dobesedni navedek skladijsko vključen v poved.

Kot je menila senjora Ida, najstarejša uslužbenka festivala, »ni bilo še nikoli toliko neostrženih in razkuštranih ljudi«. (str. 6)

»Če sodimo, da je bombardiranje odgovor na vietnamski problem, tedaj smo na poti, ki pelje v katastrofo.« (str. 6)

Delež citatnosti: Od 588 vrstic zajetih v analizo jih 17 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 2,89 %.

2. avgust 1966

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na začetku, v drugem pa na koncu povedi.

Britanski brigadir Woker je pred dnevi dejal: »Kralj je odlično vozil.« (str. 3)

»To, kar se je zgodil polkovniku Fozu, je povsem njegova stvar,« je dejal Woker. (str. 3)

Odvisni govor: V obeh primerih je v odvisni govor skladijsko vključen dobesedni navedek. Poročevalec v drugem primeru v sredini povedi uporabi tudi sklicevalni avtomatizem (kot poročča AFP).

Ameriški minister za obrambo McNamara je izjavil, da so ZDA bombardirale demilitarizirano območje med Severnim in Južnim Vietnamom zaradi tega, »ker so sovražne sile prodrle v to cono in ker jo uporabljajo za prehod v Južni Vietnam«. (str. 1)

Pred senatskim podkomitejem za finance je McNamara, kot poročča AFP, dejal, da »ZDA verjamejo, da so se vsi trije severnovietnamski polki prebili v Južni Vietnam čez to demilitarizirano cono«. (str. 1)

Dobesedni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 811 vrstic zajetih v analizo jih 50 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 6,17 %.

2. februar 1967

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na začetku, v drugem pa na koncu povedi.

Nekdanji podpredsednik ZDA Richard Nixon obsoja neodločno stališče nekaterih demokratskih prvakov v Vietnamu takole: »Dvolična politika je najhujša politika.« (str. 1)

»Boj za demokracijo in ohranitev miru je danes prav tako pereč kot leta 1933,« pravi predsedstvo zahodnonemškega združenja žrtev fašističnega nasilja. (str. 6)

Odvisni govor: Poročevalec v prvem primeru uporabi sklicevalni avtomatizem (časopisna agencija AP poroča). V drugem primeru je v del odvisnega govora vključen tudi dobesedni navedek.

Časopisna agencija AP poroča, da je Rusk izjavil to v intervjuju, ki ga je sinoči objavila britanska televizija. (str. 1)

Komentator Pearson sodi, da so teroristi dobro znani policiji že zaradi tega, ker so jih »uporabljali za vohunjenje in protikomunistično propagando.« (str. 6)

Dobesedni navedek: V tem primeru je dobesedni navedek skladenjsko vključen v poved.

Po uradnem poročilu so živeli otroci v »nenehnem stanju duševne napetosti in strahu, ki ga je povzročalo skrivnostno maščevanje.« (str. 3)

Delež citatnosti: Od 633 vrstic zajetih v analizo jih 26 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,12 %.

2. avgust 1967

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na koncu povedi, v drugem pa na začetku.

»V soboto bomo podelili 20 zlatih in 30 srebrnih častnih značk najzaslužnejšim. Zlate bodo prejeli tisti, ki so pri društvu okoli 40 let, srebrne pa oni, ki so 30 let naši člani,« je dejal naš sogovornik. (str. 1)

Druga pripomba pa je sodobna in se glasi: »Zasebni svet reda velikih vojvod Zahoda vas brez kakršnih koli groženj vabi, da se vzdržite kajenja, dokler ne postrežejo s siri.« (str. 2)

Odvisni govor: V obeh primerih najdemo sklicevalni avtomatizem (dobro obveščeni diplomatski krogi izjavljajo in iz istih krogov se je izvedelo).

Dobro obveščeni diplomatski krogi izjavljajo, da je alžirski predsednik Bumedien podpisal včeraj dekret o tem, da bodo Moisa Čombeja izročili Kongu Kinšasi. (str. 1)

Iz istih krogov se je izvedelo, da morajo še urediti prevoz Čombeja v Kongo. (str. 1)

Dobesedni navedek:

»Kot moji tovariški poskušam tudi sam posnemati nekatere osebnosti, ki sem jih srečal v knjigah. Na poti v šolo po tistem ponavljam besede Nikoletine Bursaća, hajduka Stanka in drugih.« (str. 9)

»Je bivši pevec, bivši občinski odbornik, bivši mladenič ...« (str. 9)

Delež citatnosti: Od 600 vrstic zajetih v analizo jih 18 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3 %.

2. februar 1968

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Začeti je treba povsem na začetku,« pravijo gostinski strokovnjaki in dajejo priznanje pobudi mariborskega gostinskega šolskega centra. (str. 2)

»Počitnice imamo po 5. februarju,« so dejali vsi v en glas. (str. 12)

Odvisni govor: Oba odvisna govora sta tvorjena z da-stavkom.

Predsednik zveze inženirjev in tehnikov Slovenije Vladimir Čadež je včeraj poudaril, da je kljub obsežnemu gradivu odprtih še veliko vprašanj, med katera sodijo tudi pogoji financiranja in etapnost gradnje nove magistrale. (str. 6)

Opozoril je na to, da v razpravah ne bi smeli prezreti realnih finančnih možnosti, s katerimi je v naši republici mogoče računati. (str. 1)

Dobesedni navedek:

»In ker se zavedamo, da bo počitnic kmalu konec, igramo to igro – človek, ne jezi se.« (str. 12)

»Prosvetno delo me je vedno veselilo, ker sem imel sam hudo mladost in sem dostikrat doživel, da mi v težavah nihče ni hotel pomagati. In ko delam s temi mladoletnimi prestopniki, imam občutek, da je bolje, da sem mlad, ker so mi njihovi problemi bolj blizu in jih lažje razumem.« (str. 11)

Delež citatnosti: Od 1113 vrstic zajetih v analizo jih 67 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 6,02 %.

2. avgust 1968

Premi govor: V prvem primeru gre za personifikacijo, saj časnik New York Times dobi človeške lastnosti, in sicer pripišejo mu glagol rekanja. Prav tako poročevalec uporabi sklicevalni avtomatizem (New York Times komentira). Gre za citiranje zapisanega besedila,

saj je New York Times časnik, torej je lahko dobesedni navedek pri premem govoru tudi citat zapisane besede in ne nujno samo govornjene.

New York Times komentira takole: »Papež Pavel VI. je bil med največjimi poborniki miru in človeškega dostojanstva v sodobnem času. Tragično in ironično je torej, da bo prav ta papež morda ostal v spominu najbolj po encikliki, ki služi samo krepitevi dvojnega zla, vojne in siromaštva.« (str. 6)

O sebi je povedal za naše bralce: »V Hillovo profesionalno skupino sem stopil preteklega oktobra. Sklenil sem, da se bom s tem športom ukvarjal še dve leti in si zaslužil še nekaj dolarjev, nato pa se bom posvetil trgovini.« (str. 3)

Odvisni govor: V prvem primeru najdemo sklicevalni avtomatizem (Vjesnik poroča).

Današnji Vjesnik poroča, da je bila soproga prvega sekretarja CK KP Češkoslovaške Ana Dubček z otroki včeraj na Reki na potovanju skozi Jugoslavijo. (str. 6)

Leopold Krese je povedal, da so sprejeli ugotovitev, da je treba maloobmejno sodelovanje še poživiti z razmahom industrijske kooperacije, tako da ne bo alfa in omega vsega samo trgovina. (str. 4)

Dobesedni navedek: V drugem primeru je dobesedni navedek skladiščno vključen v poved.

»Posebno točno moramo spoštovati roke za tuje tržišče v Švici, Zvezni republiki Nemčiji in Sovjetski zvezi. Od švicarskega naročnika smo dobili naročilo za 250.000 srajc, ker so naši izdelki kakovostni.« (str. 4)

In kot je trdil, »mu še v sanjah ni prišlo na misel, da bi lahko v tistem trenutku pešec prečkal cestišče«. (str. 9)

Delež citatnosti: Od 1018 vrstic zajetih v analizo jih 55 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 5,40 %.

3. februar 1969

Premi govor: V prvem primeru gre za citiranje zapisanega besedila, saj poročevalec navaja besedilo iz londonskega časnika Daily Mail. Za premi govor torej ni obvezno, da navaja samo govornjeno besedilo.

Londonski Daily Mail je takole ocenil konec konference Britanske skupnosti narodov: »Cirkus je končal gostovanje.« (str. 1)

Notranji minister zahodnonemške dežele Baden-Württemberg takole brani policijo pred očitki, da je slabo ravnala z ljudmi med študentskimi demonstracijami: »Resnica je, da je policija vlekla neko časnikarko za lase, vendar je to razumljivo. Časnikarka je še zelo mlada, pa je policija menila, da je študentka.« (str. 6)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Vodja demokratske večine v senatu Mike Mansfield je sinoči izjavil po televiziji, da bi ZDA lahko začele umikati svoje čete iz Južnega Vietnama letos in to še prej, preden bi dosegli kakšne rezultate na pariških pogajanjih. (str. 1)

Na prejšnji tiskovni konferenci pa je izjavil, da je položaj na Bližnjem vzhodu še vedno napet. (str. 2)

Dobesedni navedek:

»Mičkovič se je predstavil za znanega novinarja in publicista, ki so mu ponudili, da ustanovi in vodi podjetje Republiko. Kot je rekel sama zamisel ni bila njegova, temveč je prišla iz višjih krogov. To naj bi bilo podjetje s posebnim statusom, ki bi uživalo vso podporo uradne strani.« (str. 2)

Delež citatnosti: Od 586 vrstic zajetih v analizo jih 21 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,58 %.

4. avgust 1969

Premi govor: V prvem primeru gre za elipso, saj je navedena izjava predsednika Tita, pri kateri umanjka glagol rekanja.

Predsednik Tito v govoru na svečanem zasedanju sobranja: »Z malce dobre volje je mogoče še bolj utrditi mir in sodelovanje na Balkanu. Želeli bi, da s skupnimi naporimi odpravimo posledice lanskoletnih avgustovskih dogodkov.« (str. 1)

Podrobnost, da je srnjak po skoraj peturnem zalezovanju odnesel celo kožo v svoje skrivališče, ni zmotila predsednikovega razpoloženja ob koncu napornega delovnega tedna, sicer pa so domači lovski izvedenci trdili: »V soboto popoldne je bila na Kozjaku taka vročina, da je bilo res težko kaj dobiti.« (str. 2)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Predsednik NASA je izjavil, da bo prva vesoljska ladja s potniki za Mars krenila z Zemlje 12. novembra 1981, če bo predsednik Nixon privolil v načrte za Mars. (str. 8)

Naser je na kongresu arabske socialistične unije samo mimogrede omenil, da so mu sovjetski voditelji sporočili, da sovjetska vlada ne bo pristala na nikakršno rešitev izraelsko-arabskega spora, ki ne bi bila sprejemljiva za Arabce. (str. 2)

Dobesednega navedka v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 621 vrstic zajetih v analizo jih 19 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,06 %.

2. februar 1970

Premi govor: V prvem primeru v premem govoru ni glagola rekanja, glagol na splošno umanjka, gre namreč za navajanje izjave, kjer je navedena samo oseba, ki je citirana.

Topolčnik (Impol): »Smolnikar si je zares zaslužil prvo mesto, toda sodniki bi mu morali prisoditi vsaj opomin v najinem boju. Kot vrečo me je dvignil v zrak in me zatem spustil, to pa je strogo kaznivo.« (str. 4)

Vodja celotnega treninga Janez Gabršek nam je dejal: »Trening teče normalno naprej, čeprav se je vreme od petka nekoliko skazilo. Na splošno lahko ugotovim, da je trening izredno uspel.« (str. 4)

Odvisni govor: V prvem primeru je v odvisni govor vpet tudi dobessedni navedek.

Papež poudarja, da je pravilo o celibatu, po katerem se duhovniki ne smejo ženiti, »bistveni zakon rimskokatoliške cerkve« (str. 1)

Povedal je, da je po njegovi oceni seminar zelo uspel. (str. 2)

Dobessedni navedek:

»Priznavam samo partizansko poveljstvo!« (str. 10)

»Tov. Lolo, iščem resnico o kapetanu Rivi. Mi lahko pri tem pomagate?« (str. 10)

Delež citatnosti: Od 538 vrstic zajetih v analizo jih 22 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,09 %.

3. avgust 1970

Premi govor: V prvem primeru je premi govor vzklični. V drugem primeru se odvisni stavek (ko jo je nekdo po izvolitvi vprašal, kakšni so njeni načrti) nadaljuje v premi govor, kot odgovor na zastavljeno vprašanje.

»Kdo bi si mislil, da so tako hitri!« je včeraj zjutraj menil marsikateri gledalec tekmovanja pionirjev gasilcev iz Trnič, Rač, Frama in Hotinje vasi, ki so zahtevne vaje izvedli v najkrajšem času in resnično imenitno. (str. 4)

Ko jo je nekdo po izvolitvi vprašal, kakšni so njeni načrti, je dejala: »Študirala bom pravo.« (str. 6)

Odvisni stavek: V drugem primeru je v odvisni stavek skladenjsko vključen dobessedni navedek.

Eden je povedal, da je plaval poldrugo uro preden je dosegel obalo, in iz strahu, da ne bi utonil, sploh ni utegnil misliti na morske pse. (str. 6)

Zahodnonemški kancler Brandt je v intervjuju za ameriški Newsweek izjavil, da bo moč sporazum, ki bi sledil sedanjim pogajanjem v Moskvi, ratificirati samo, »če bo storjen občutek napredek pri stabilizaciji statusa zahodnega Berlina.« (str. 6)

Dobesedni navedek:

»Slišala sem za fotonaumo 70, kajti športne strani dnevnega tiska mi niso tuje, od tam sem tudi zvedela, da bo Radensko srce izročilo odlikovanja najboljšim mojstrom vodnega športa.« (str. 5)

»Imela je namreč tudi svojo slabo lastnost. Pravim imela, kajti nima je več, ker smo jo ozdravili.« (str. 8)

Delež citatnosti: Od 624 vrstic zajetih v analizo jih 47 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 7,53 %.

2. februar 1971

Premi govor: Poročevalec v obeh primerih povzame zapisano besedilo. V prvem primeru gre za navajanje časnika Republika, v drugem pa citira zapisano besedo delavcev.

Seveda ne govori o tem, katere ljudi rešujejo po zraku, vendar to lahko sklepamo po komentarju opozicijskega časnika Republica, ki med drugim piše: »Tragične poplave v Mozambiku – Večina žrtev so Afričani, ki živijo v kočah.« (str. 6)

»Mi, ki smo v taboru na enih ne drugih, bi radi delali. Imeli bi radi pošteno in sposobno vodstvo, ki bi bilo sposobno organizirati delo ... Želimo delati in zaslužiti, da nam ne bo treba v tujino ...« so zapisali delavci. (str. 6)

Odvisni govor: V drugem primeru najdemo sklicevalni avtomatizem (časnik Večerni Praha piše). Časniku je pripisana tudi personifikacija, saj poročevalec v nadaljevanju napiše, da časnik *ne pove*, torej uporabi glagol rekanja.

Rekel je, da si je takrat v Jugoslaviji pridobil zelo koristno izkušnjo, ki mu je pomagala prepričati člane svoje vlade o potrebi po izgradnji ceste v notranjosti Gvajane. (str. 10)

Časnik Večerni Praha piše, da je nesreče kriv tramvaj, vendar ne pove, ali je general bil v kakšnem avtomobilu, ki je trčil s tramvajem, ali pa ga je ta povozil, ko je šel čez ulico. (str. 1)

Dobesedni navedek: V prvem primeru gre za skladiščno vključen dobesečni navedek, prav tako je v istem primeru sklicevalni avtomatizem (kot poroča ČTK).

General je bil eden od »najpomembnejših udeležencev v boju proti fašizmu«, kot poroča ČTK. (str. 1)

»Vso območje od Quelimana je podobno velikemu morju, po katerem plavajo trupla.« (str. 10)

Delež citatnosti: Od 703 vrstic zajetih v analizo jih 16 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 2,28 %.

2. avgust 1971

Premi govor: V prvem primeru je v premi govor vpet tudi odvisni govor, in sicer v drugem delu, ko Dougu zastavljajo vprašanje.

»Sem član plavalne ekipe in moram tekmovati,« je izjavil Doug, ko so ga vprašali, ali bo gledal, kako oče pristaja na Mesecu. (str. 8)

Tako tudi srbski družini z bolgarske meje, ki se sprehaja v izteku in se je čudila ob pogledu v višino: »Saj vendar ni mogoče, da se spuščajo tukaj navzdol.« (str. 3)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Ko je sinoči predsednik organizacijskega odbora festivala jugoslovanskega filma Fedor Hanžekovič pozdravil predsednika republike Tita, je dejal, da se je po ponovni izvolitvi za predsednika prvič srečal s širšo javnostjo prav sinoči v puljski areni. (str. 1)

Ob svojem prihodu v Pulj v soboto dopoldne je Burton povedal, da je izredno zadovoljen in počaščen, ker bo lahko igral vlogo Tita, ki ga že od vojne naprej globoko spoštuje. (str. 1)

Dobesedni navedek:

»Danes bomo, dragi otroci, govorili o pionirjih. Ali veste kdo so pionirji? Dečki in deklice s titovko na glavi in rdečo rutico okrog vratu.« (str. 9)

»Most pri Ruti in povezava z obdravsko je bila že dolgoletna želja Lovrenčanov. Tako so o gradnji mostu razmišljali že, ko je neka švicarska firma gradila hidroelektrarno Fala.« (str. 14)

Delež citatnosti: Od 873 vrstic zajetih v analizo jih 27 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,09 %.

2. februar 1972

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na koncu povedi, v drugem pa na začetku.

»Neopravičljivo bi bilo iz ne vem kakšne skromnosti prezreti naravnost pionirsko delo vseh, ki so 15 let častno dajali svoj delež za uspešno poslanstvo zavoda,« je dejal med drugim dr. A. Drolc. (str. 2)

Za uvod v razpravo nam je tov. Brezočnik posredoval naslednje misli: »Nagel razvoj Mariborske livarne je znatno povečal količinsko proizvodnjo, predvsem pa popestril asortiment proizvodov, ki je zahteval uvedbo za livarno novih tehnoloških postopkov.« (str. 6)

Odvisni govor: V obeh primerih najdemo besedno izražanje nezanesljivosti novic, in sicer s prislovom *verjetno*. V drugem primeru poročevalec personificira časnik Reuter, saj zapiše, da *Reuter komentira*.

Schranz je tudi izjavil, da ne bo profesionalac in tako bo marca verjetno smučarsko prvenstvo, in sicer v Evropi: St. Anton ali Francija. (str. 4)

Rekel je, da ne more sestaviti vlade, Reuter pa komentira, da bi težko kdorkoli drug to storil in da bo predsednik Leone verjetno moral razpisati splošne volitve leto prej kot je bilo predvideno. (str. 1)

Dobesednega navedka v tej izdaji ni.

Delež citatnosti: Od 645 vrstic zajetih v analizo jih 58 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 8,99 %.

2. avgust 1972

Premi govor: V prvem primeru poročevalec citira zapisano besedilo dnevnika New York Times, torej ni obvezno, da premi govor navaja samo govornjeno besedo.

»Demokrati morajo imenovati novega kandidata za podpredsedstvo, ki se bo zdel volivcem dovolj primeren, da bo lahko prevzel tudi predsedstvo, če bo potrebno,« je zapisal dnevnik New York Times. (str. 1)

»O možnostih za naslednji referendum smo v podjetju že razpravljali, vendar bi bile mnogo večje možnosti, če tisk nebi tako neobjektivno pisal,« je rekel na seji komisije za družbenoekonomske odnose in ekonomsko politiko pri komiteju mestne konference ZK Maribor direktor mariborskega trgovskega podjetja Vema Rudi Klenovšek. (str. 16)

Odvisni govor: V drugem primeru poročevalec uporabi sklicevalni avtomatizem (iz Barcelone so sporočili).

Rekel je, da bo govoril čez nekaj dni, ko bo izbral novega kandidata za podpredsednika. (str. 1)

Iz Barcelone so sporočili, da je ugrabljeno letalo na povratki v ZDA pristalo včeraj popoldne na tamkajšnjem letališču. (str. 16)

Dobesedni navedek:

»Samoupravljavci so pogosto predmet manipulacije ozkih intelektualnih skupin, na katerih je odgovornost za položaj v neki delovni skupnosti.« (str. 9)

»Na tem delu tržnice bodo lahko prodajali vsi tisti, ki za to prej niso imeli prostora. Predvsem so bili to prodajalci iz drugih republik.« (str. 4)

Delež citatnosti: Od 964 vrstic zajetih v analizo jih 53 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 5,50 %.

2. februar 1973

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na začetku povedi, v drugem primeru pa je premi govor vzklični.

Crossland se želi opravičiti pred javnostjo in sedaj pravi: »Če bi vedel, da je servis za kavo toliko vreden, bi ga takoj izročil sedežu laburistične stranke v Transport Housu v Londonu, kar sem sicer dolžan storiti.« (str. 16)

Ko je lord to slišal, je kakor ranjeni lev dvignil glas: »Nikoli se nisem zadrževal na tem španskem otoku, pa tudi nisem srečal Poulsona, za katerega sedaj prvič slišim!« (str. 5)

Odvisni govor: V drugem primeru je poročevalec uporabil sklicevalni avtomatizem (v Kairu so sporočili).

Svetovalec ameriškega predsednika Henry Kissinger je izjavil sinoči v intervjuju CBS, da mir v Vietnamu ne bo odvisen samo od vietnamskega ljudstva, marveč tudi od stališča Sovjetske zveze in LR Kitajske. (str. 1)

V Kairu so sinoči sporočili, da bo svetovalec egiptovskega predsednika Sadata za vprašanja nacionalne varnosti Hafez Ismail prihodnji teden odpotoval v Moskvo na razgovore s sovjetskimi voditelji. (str. 1)

Dobesedni navedek:

»Če si, torej, hočete ogledati res dobro poslovanje, potem stopite v te kolektive in v te občine.« (str. 4)

»Kakšen človek je bil Stalin? No, Žukov ni niti polovica, niti četrtnina Stalina.« (str. 4)

Delež citatnosti: Od 916 vrstic zajetih v analizo jih 23 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 2,51 %.

2. avgust 1973

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na sredini povedi.

»Veste, veliko je takih,« je pripovedoval mojster Grenko, »ki so pletarstvo opustili, češ dani dovolj donosno, ter si raje poiskali delo v drugih poklicih.« (str. 4)

»Naši kmetje kooperanti« je pribil Vlado Plaskan, »pridelujejo v glavnem sivčka, fižol, ki ga gospodinje zaradi dobrega okusa rade kupujejo. (str. 4)

Odvisni govor: V prvem primeru je poročevalec uporabil sklicevalni avtomatizem (Reuter poročča).

Reuter poročča, da je vlada v Sajgonu pripravljena poslati svojo vojsko v Kambodžo, če bodo Sihanukove osvobodilne sile zasedle glavno mesto Kambodže Pnom Pen. (str. 1)

Franc je povedal, da je te lepe, velike lisičke našel v neki globeli pod listjem. (str. 12)

Dobesedni navedek: V obeh primerih je dobesedni navedek skladenjsko vključen v poved.

Vendar so resni analitiki zavrnil take možnosti in opozorili na dejstvo, da je imel tudi strmoglavljene kralj »zelo prisrčne odnose s svojim velikim severnim sosedom«. (str. 2)

Zato je zanesljivo, da bi »vsak poizkus nadaljnje deintegracije Pakistana«, kot je to nedavno nedvoumno izjavil iranski šah Pahlavi, »izzvalo posredovanje Irana«, do zob oboroženega z ameriško vojno tehniko. (str. 2)

Delež citatnosti: Od 512 vrstic zajetih v analizo jih 26 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 5,08 %.

4. februar 1974

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Ne, ni ne dežja ne snega,« nam je dejala receptorka Marija Sorčan. (str. 2)

»Seveda smo tukaj zaposleni štirje strojniki,« je pristavil Peter Fluher. (str. 2)

Odvisni govor: V prvem primeru je poročevalec uporabil sklicevalni avtomatizem (Libanonski Al Nahar poročča).

Libanonski Al Nahar poročča, da bodo 1. marca preklicali embargo arabskih držav za izvoz nafte v ZDA. (str. 1)

Kissinger, ki je Gromika pričakoval, pravi, da se bosta pogovarjala o Bližnjem vzhodu, evropski varnosti in podobnih vprašanjih. (str. 1)

Dobesedni navedek:

»Tako sicer nisi v službi vsako nedeljo, vendar pa si v resnici prost le eno nedeljo v mesecu. Če si v službi ponoči, prideš v nedeljo zjutraj domov in potem skoraj ves dan spiš. Kadar greš v službo v nedeljo zvečer, pa čez dan tudi ne moreš veliko narediti.« (str. 4)

Delež citatnosti: Od 749 vrstic zajetih v analizo jih 69 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 9,21 %.

2. avgust 1974

Premi govor: V prvem primeru gre za navajanje zapisanega besedila, saj poročevalec navaja zapisan komentar urednika kairskega tednika. Za premi govor torej ni obvezno, da navaja samo govorjeno besedilo, ampak lahko citira tudi zapisano besedo. Prav tako umanjkuje narekovaji, ki so značilni grafični znaki za premi govor.

Glavni urednik kairskega tednika Al Musavar je v komentarju zapisal: Vse predolgo smo bili potrpežljivi do polkovnika Gadafija in sedaj je prišel čas, da se do njega opredelimo. (str. 3)

Ta interes je predsednik izvršnega sveta pokrajine Nikola Kmezić opredelil takole: »Ponekod se je treba povezovati na osnovi ekonomskega interesa tako horizontalno kot vertikalno glede na občinske, pokrajinske ali republiške meje. Zato tudi ni nobenega razloga da se nekatere organizacije ne bi povezale z drugimi v Sloveniji, na Hrvaškem, da ne govorim v Primorju in prodaji blaga ob obali.« (str. 6)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor tvorjen z da-stavkom.

Posebej je poudaril, da se bo Libija morala uradno umakniti iz tričlanske federacije – Egipt, Sirija, Libirja, če bodo člani sveta resolucije še naprej solidarni s politiko polkovnika Gadafija. (str. 3)

Predsednik zveznega komiteja za energetiko in industrijo Dušan Ilijevič je včeraj v pogovoru z novinarji rekel, da bi nam te mere lahko v krajšem času prihranile desetino nafte, kasneje pa bi lahko porabo nafte zmanjšali za petino. (str. 4)

Dobesedni navedek:

»Cene se vsako leto spreminjajo prav sredi sezone, medtem ko cene penzionov določimo že marca. Že poprej se je stoodstotno povišala cena butana, ki ga uporabljamo v kuhinji, in elektrika za 16. odstotkov. Tako nastanejo težave.« (str. 6)

Delež citatnosti: Od 946 vrstic zajetih v analizo jih 26 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 2,75 %.

3. februar 1975

Premi govor: V prvem primeru gre za elipso, saj je navedena izjava govornika, pri kateri umanjka glagol rekanja. Prav tako umanjkuje narekovaji, ki so značilni grafični znaki za premi govor.

Jan Prosenjak, 35, Kicar: Danes sem se solidarnostne akcije udeležil prvič. Ker imam traktor s prikolico, pač pomagam pri odvažanju ruševin, ki jih pa ni malo. Za akcijo sem se odločil, ne da bi okleval. (str. 4)

»Delegati v zveznem zboru ne opravljajo v pravem pomenu z ustavo določene aktivnosti. So svobodni strelci. Veliko je pri tem obeležja starih poslancev,« je dejal makedonski delegat zveznega zbora skupščine SFRJ. (str. 12)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor tvorjen z da-stavkom.

Takoj po vzletu v Manili je pilot sporočil, da je začel goreti eden od obeh motorjev. (str. 12)

Zvezni selektor naše reprezentance Ante Mladinić je bil po končanem turnirju izredno redkobeseden in je izjavil le, da je hotel preveriti stvari, ki jih je sicer že od prej poznal. (str. 7)

Dobesedni navedek:

»Zjutraj sem šla v gozd, vrnila sem se okrog enih. Največ sem jih našla pod listjem.« (str. 2)

Delež citatnosti: Od 745 vrstic zajetih v analizo jih 23 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,09 %.

4. avgust 1975

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Globoko smo prepričani, da je bodočnost človeštva, v tem in naslednjem veku odvisna od izgradnje novih, pravičnejših mednarodnih ekonomskih odnosov, posebno od pospešitve razvoja dežel v razvoju. Rešitev za energetske probleme, surovine, hrano, prenos tehnologije in drugo,« je dejal predsednik Tito. (str. 1)

»Kljub temu so z našim kampom zadovoljni,« pravi Martin Salobir, vodja recepcije v kampu Bresternica, ki je obrat TOZD hotela Orel. (str. 4)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor tvorjen z da-stavkom.

Predsednik Ford je ob prihodu v Beograd dejal, da se skupaj s svojo družino veseli tega obiska v državi, ki ima veliko lepote in ki je ponosna na svojo neodvisnost, ter da se veseli pogovorov s predsednikom Titom. (str. 1)

Predsednik Tito je v svoji zdravici dejal, da vidi Jugoslavija v Fordovem obisku novo potrditev tradicionalnega prijateljstva med obema državama. (str. 1)

Dobesedni navedek:

»Vse trgovine so bolj ali manj stare, novih je le nekaj. Krajan si tako želijo več trgovin, ki bi bile tudi dobro založene, ki bi bile tudi dobro založene, kajti še vedno morajo pogosto po manjše stvari v središče mesta.« (str. 12)

»Že lani smo naročili izdelavo dokumentacije za asfaltiranje Preradovićeve in Kurilniške ulice ter Ulice heroja M. Zidanška, in to z vso komunalno ureditvijo. Najprej smo nameravali asfaltirati šest ulic v dolžini 1590 metrov, za kar bi potrebovali milijon in pol dinarjev.« (str. 5)

Delež citatnosti: Od 745 vrstic zajetih v analizo jih 23 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,43 %.

2. februar 1976

Premi govor: V prvem primeru umanjkaajo narekovaji, ki ločijo dobesedni navedek od spremnega stavka.

Kanadski predsednik je povzel neformalni dialog: Moram končati govor, je dejal, sin je nestrpen. (str. 1)

Upokojenka Berta Hanžič se je namrdnila: »Ah, saj je vse zmešano! Nobene prave zime in nobenega poletja! Boste videli, tej zimi bo sledilo prav hladno in mokro poletje.« (str. 2)

Odvisni govor: V obeh primerih je v odvisni stavek vpet tudi dobesedni navedek. V drugem primeru pa najdemo členkovno zvezo *naj bi z deležnikom na -l* v vlogi sklicevalnega avtomatizma za morfemsko izražanje nezanesljivosti (*naj bi dosegle*).

Avstrijski kancler dr. Kreisky je izjavil, da je napovedano »ugotavljanje manjšin v Avstriji možno samo s soglasjem manjšin.« (str. 12)

Glasiło ljudske stranke Koroške Volkszeitung je ostro napadlo kanclerjevo izjavo v zvezi z iskanjem soglasja, ki naj bi ga dosegle manjšine za izvajanje njihovega ugotavljanja, in poudarja, da je kancler s svojim sedanjim stališčem »zašel na linijo slovenskih predstavnikov, ki zavračajo popis prebivalstva.« (str. 6)

Dobesedni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 636 vrstic zajetih v analizo jih 172 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 27,04 %.

2. avgust 1976

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Bili so dobri tovariši, delovni in disciplinirani. Zato živim za mladino in mladinske akcije,« se je nasmehnila Albina Hočevar, ki so jo pohodniki medtem že nestržno iskali. (str. 2)

»Cesta je bila zgrajena s sredstvi občinskega samoprispevka, ki smo ga v občini Lenart izglasovali pred dvema letoma,« je povedal predsednik konference delegatov KS Voličina Slavko Čuček. (str. 4)

Odvisni govor: V drugem primeru poročevalec uporabi sklicevalni avtomatizem (kitajska časopisna agencija Hsinhua poroča). Prav tako je v odvisni govor skladijsko vpet dobesedni navedek.

Ta poročila in izjava jugoslovanskega predsednika so dale predstavniku State Departementa povod, da je že včeraj, neposredno po objavi intervjuja, izjavil, da ameriška vlada ne vodi kampanje proti Jugoslaviji, marveč izkazuje »tež deželi vso spoštovanje«. (str. 12)

Kitajska časopisna agencija Hsinhua poroča, da je predsednik Tito poudaril, da »skušajo določene velike sile izkoristiti detant kot zaslon za ustvarjanje interesnih sfer, legalizacije pravic na vmešavanje v notranje zadeve drugih držav pa tudi za neposredno intervencijo in agresijo«. (str. 12)

Dobesedni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 742 vrstic zajetih v analizo jih 124 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 16,71 %.

2. februar 1977

Premi govor: V drugem primeru gre za navajanje in povzemanje citatnih enot zapisanega gradiva, torej ni obvezno, da je dobesedni navedek pri premem govoru povzet iz govorne besede.

»Trenutno smo s tem lahko docela zadovoljni, vsekakor pa si moramo prizadevati, da bodo oborožene sile temelj, jedro in najstrokovnejši del oboroženega ljudstva,« je poudaril na včerajšnji seji zveznega zbora SFRJ v Beogradu generalpolkovnik Branislav Joksović. (str. 1)

V takratnem predlogu odlikovanju maršala Jugoslavije med drugim piše: »Velika antifašistična narodnoosvobodilna skupščina Srbije čuti neizmerno radost, ker lahko s tem predlogom izrazi posebno hvaležnost Srbije, ki danes prva praznuje velike dni svobode sad upora 1941.« (str. 16)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor tvorjen z da-stavkom.

V krajšem nagovoru je Vitja Rode sinoči poudaril, da ima smučarsko tekmovanje za zlato lisico na Pohorju vseslovenski in jugoslovanski pomen. (str. 5)

Generalpolkovnik Branislav Joksović se je dotaknil tudi vojaškega roka in delovnega staža ter omenil, da v nekaterih državah računajo vojaški rok v delovni staž. (str. 2)

Dobesedni navedek:

»Res je, da sem se s kavarno v Kleinarlu zakalkulirala. Naložba je veljala okrog 12 milijonov šilingov. Promet ni bil takšen, kot sem pričakovala. Odločila sem se, da znova poskusim na dilcah v svetovni eliti.« (str. 8)

Delež citatnosti: Od 1104 vrstic zajetih v analizo jih 66 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 5,98 %.

2. avgust 1977

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na začetku povedi, v drugem pa na koncu.

Generalni direktor skupnosti jugoslovanskih železnic Niko Filipović je o tem dogovoru dejal: »S tem dogovorom rešujemo večletno poslovanje železnice z "odprtimi računi", obenem pa ne bo več licitiranja z družbenopolitičnimi skupnostmi glede višine odškodnine.« (str. 5)

»Ne potrebujemo novih cen, če ne bi priznali višjih, novih cen našim dobaviteljem,« je dejal v pogovoru z dr. Avguštinom Lahom generalni direktor Sladkogorske Maks Kocbek. (str. 6)

Odvisni stavek: V prvem primeru poročevalec uporabi sklicevalni avtomatizem (Tanjug poroča). V drugem primeru gre za personifikacijo, saj poročevalec radiu pripiše glagol rekanja (etiopski radio pa trdi), prav tako je v tem primeru skladiščno vključen dobesedni navedek.

Tanjug poroča, da bi pripravljalni sestanek preložili na jesen, če sedaj ne bi dosegli soglasja. (str. 1)

Radio Mogadiš je namreč razglasil, da so etiopske enote "poklale" somalijsko prebivalstvo v Ogadenu, etiopski radio pa trdi, da je največ žrtev »izjalovljene somalijske bliskovite vojne med starci in otroki.« (str. 1)

Dobesedni navedek: V tem primeru je dobesedni navedek skladiščno vključen v poved.

Odločitev Velike Britanije in ZDA, da bodo pospešeno poslale "obrambno orožje" Somaliji in Sudanu, da bi »ohranila svojo borbeno pripravljenost« in Somalija »čimmanj boleče zapolnila praznino, ki je nastala, ko so Sovjeti nehali pošiljati orožje in odpoklicali svoje vojaške svetovalce«, sprejemajo s skepsjo in zaskrbljenostjo v političnih in diplomatskih krogih. (str. 2)

Delež citatnosti: Od 912 vrstic zajetih v analizo jih 105 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 11,51 %.

2. februar 1978

Premi govor: V prvem primeru umanjajo grafična znamenja, ki so značilna za premi govor. Korošec piše o tem, da narekovajev ni takrat, ko gre za izrazito strukturo premi govora. Spremni stavek je v tem primeru v sredini povedi.

Zdi se mi, je menil tovariš Tito, da se nekateri komunisti v socialistični zvezi niso prav dobro znašli. (str. 2)

»Položaj na Bližnjem vzhodu je negotov predvsem zaradi vedenja Izraela, ki je okrepil svoje ekspanzionistične ambicije in cilje. Pri tem izkorišča odnose med arabskimi državami,« je bilo rečeno med včerajšnjim pogovorom podpredsednika ZIS in zveznega sekretarja za zunanje zadeve Miloša Minića. (str. 1)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor tvorjen z da-stavkom.

Ob pogovoru o kmetijstvu so navzoči menili, da bi ga veljalo obogatiti z razpravo na nedavni konferenci mariborskih komunistov. (str. 2)

Anton Lučovnik iz TOZD vzgoja cvetja in urejanje vrtov nam je povedal, da že sedaj sejejo in sadijo cvetje, ki ga bodo na pomlad prenesli v parke in ga poleti dali v prodajo. (str. 5)

Dobesedni navedek:

»V tem času smo naredili veliko za razvoj naše države. Zdaj moramo socialistično zvezo tudi kakovostno dvigniti na višjo raven, prav tako kot tudi zvezo komunistov in zavest naših ljudi nasploh.« (str. 3)

»Na Dobrni nas bodo pričakali borci 14. divizije iz vse Slovenije, ki nam bodo tu pripovedovali o bojih in pohodu 14. divizije.« (str. 2)

Delež citatnosti: Od 741 vrstic zajetih v analizo jih 73 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 9,85 %.

2. avgust 1978

Premi govor: V prvem primeru poročevalec ne navede točnega vira, torej se sklicuje na neznanca.

Nekdo je rekel: »Ko sedem v avto, se počutim, kot da grem na fronto – ne vem, ali se bom vrnil živ in zdrav.« (str. 16)

»S tem predlogom sicer nadvse pomembnega in koristnega projekta bi lahko povzročili veliko škodo, če ne bomo pravočasno popravili nekaterih napak v njem,« je ob sklepu razprave dejal predsednik zbornice Andrej Verbič. (str. 7)

Odvisni govor: V drugem primeru se odvisni stavek tvori brez da-stavka, in sicer z glagolom rekanja.

Ob tem je pa dodal, da je porast števila tujih turistov v drugih mediteranskih deželah še večji. (str. 5)

Trenutno vedo v Slovenski Bistrici za kakšnih dvanajst črnih gradenj, vendar je, kot pravijo, takšnih primerov še znatno več. (str. 7)

Dobesedni navedek:

»Čeprav se pridelovalci ne ujemajo v ocenah, kakšna bo letina in koliko bomo morali uvoziti grozdja in vina, so predstavniki trgovskih organizacij že na delu.« (str. 3)

»Tisočkrat boljša je smrt kot živinsko življenje. Dan, ko naj se ljudstvo vse Makedonije in odrinjenega okraja z orožjem v rokah dvigne proti sovražniku, je 20. Julij leta 1903 ... Dol s tirani!« (str. 4)

Delež citatnosti: Od 958 vrstic zajetih v analizo jih 83 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 8,66 %.

2. februar 1979

Premi govor: V prvem primeru gre za personifikacijo, saj poročevalec radiu pripiše glagol rekanja.

»Revolucionarna mladina Kampučije opravlja akcije proti provietnamskim silam in njihovi administraciji ter se z vsemi mogočimi sredstvi bojuje proti njim,« je sporočil radio. (str. 3)

»Sodelovanje med dvema mladima jugoslovanskima univerzama – mariborsko ter splitsko – se je pričelo že pred časom,« nam je rekel rektor splitskega vseučilišča Pavao Domančić. (str. 5)

Odvisni govor: V obeh primerih je v odvisni govor vpet dobesedni navedek.

Poudaril je, da je njihov uspeh »rezultat enotnosti iranskega naroda, ki sledi eni besedi – islam«. (str. 3)

Iranski opozicijski voditelj Ajatolah Homeini, ki se je včeraj zjutraj po 15 letih izgnanstva vrnil v Teheran, je izjavil na mednarodnem letališču Mahrabad, da je »imperialistični šahov režim preteklost, ki se ne more vrniti«. (str. 3)

Dobesedni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 1052 vrstic zajetih v analizo jih 79 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 7,51 %.

2. avgust 1979

Premi govor: V obeh primerih je spremi stavek na koncu povedi, prav tako gre za pripovedna tipa premi govora.

»Pred dvema letoma sem obiskal brigadirje na tej akciji,« je mladim spregovoril Anton Vratuša. (str. 2)

»To je bogastvo, ki ga mladi rod prenaša iz pokolenja v pokolenje,« je dejal. (str. 2)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor tvorjen z da-stavkom.

Jakša Škorpe, vodja protipožarne akcije, je izjavil, da v požaru nihče ni bil poškodovan. (str. 20)

Odgovor desnice na to izjavo je, da ne bo več podpirala predsednika, če bi ponovno kandidiral na predsedniških volitvah. (str. 8)

Dobesedni navedek:

»Akcije, kot je vaša, imajo vsestranski pomen. Tu se srečajo mladi iz vseh okolij – iz mesta in vasi, s kombajna, s traktorja, izza pluga, izza tovarniškega stroja ali pisalne mize.« (str. 2)

»Vaše delo pa je tudi prispevek k hitrejšemu razvoju tega dela Slovenije in k boljšemu poznavanju ljudi, ki živijo tu.« (str. 2)

Delež citatnosti: Od 916 vrstic zajetih v analizo jih 107 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 11,68 %.

4. februar 1980

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Mislim, da nam je vsem jasno eno: brez oboroženega protifašističnega boja koroških Slovencev ne bi bilo člena 7. avstrijske državne pogodbe, na katerega se vse od podpisa sklicujemo v naši borbi za narodne pravice,« je dejal Feliks Wieser, tajnik ZSO. (str. 1)

»Na nas mladih z obeh strani meje je, da nadaljujemo tam, kjer so končali koroški partizani,« je za njim povzel Samo Krivic, predsednik komisije za mednarodne odnose pri OK ZSMS Jesenice. (str. 9)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor tvorjen z da-stavkom.

Zdravniški konzilij je včeraj sporočil, da se predsednik republike Josip Broz Tito dobro počuti. (str. 1)

Omenil je, da bi bilo prav, če bi se kdaj zbrali na primer v Celju, Mariboru in še kje. (str. 8)

Dobesedni navedek:

»Dobro gospodarjenje je danes v vsaki delovni organizaciji odvisno od dobrih, pravočasnih in temeljitih podatkov. Za delovnega človeka v proizvodnji pa morajo biti ti podatki razumljivi.« (str. 4)

»Po tem, kako porabski Slovenci z velikim navdušenjem spremljajo kulturne prireditve v slovenščini, pa lahko tudi vidite, da se njihova zavest krepi. To je porok za to, da dejavnosti, katerih osnovni cilj je ohranitev ljudskega izročila, ne bodo izgubile zagona.« (str. 3)

Delež citatnosti: Od 800 vrstic zajetih v analizo jih 137 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 17,13 %.

5. avgust 1980

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Da bi se rešili dominacije super sil, moramo delovati enotno,« je izjavil iranski predsednik Bani Sadr. (str. 1)

»Na poljih smo od jutra do večera,« nam je včeraj sredi najhujše opoldanske vročine dejal voznik enega izmed kombajnov Jože Kralj. (str. 2)

Odvisni govor: V prvem primeru je v odvisni stavek skladenjsko vpet dobesedni navedek. Poročevalec pa je v drugem primeru uporabil sklicevalni avtomatizem (v Pekingu so sporočili).

Ko je obsodil odločitev Izraela o premestitvi prestolnice, je iranski predsednik poudaril, da »Izrael ne ukrepa neodvisno« in da ima podporo ZDA. (str. 1)

V Pekingu so sporočili, da bodo sprejeli celovito oceno dela Mao Ce-tunga, in sicer na pročelju muzeja revolucije ter nad vhodom v bivšo carsko palačo v "prepovedanem mestu". (str. 20)

Dobesedni navedek:

»K hotelu je sodilo tudi precejšnje zemljišče, ki smo mu leta 1961 dodali še sosednje z dvonadstropno stavbo in gospodarskim poslopjem. Takrat smo k obstoječim projektom dogradili še dva paviljona z bivalnimi prostori za otroke, sanitarne prostore, vodovod in kanalizacijo.« (str. 4)

»V prostem času mi je poleti doma dolgčas, pa sem se odločila, da grem v brigado. Ni mi žal, čeprav je delo dokaj naporno in sem v začetku imela tudi nekaj žuljev. Na splošno sem torej zadovoljna.« (str. 5)

Delež citatnosti: Od 907 vrstic zajetih v analizo jih 73 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 8,04 %.

2. februar 1981

Premi govor: V drugem primeru gre za izjavo športnice, kjer sta navedena samo njeno ime in priimek, zraven torej ni pripisanega glagola, kot je to značilno za premi govor.

Njegove prve besede so bile: »Ne morem premakniti nog, kaj se je pripetilo?« (str. 20)

Metka Jerman: »V slalomu nisem hotela taktizirati, zapeljala sem na vso moč, žal pa se mi to ni obrestovalo. V vratca sem zadela povsem po nepotrebnem.« (str. 9)

Odvisni govor: V drugem primeru je v odvisni govor skladenjsko vpet tudi dobesedni navedek.

Iraški finančni minister Tamir Erzuki je izjavil, da bo njegova država še naprej pomagala državam v razvoju, čeprav je zdaj v vojni z Iranom. (str. 1)

Predtem navajajo, da je prišlo do motnje »v okoliščinah velike porabe električne energije in pretiranega dela elektroenergetskega sistema«. (str. 3)

Dobesedni navedek:

»Čeprav sem letno plačeval okoli 340.000 dinarjev, nisem bil zavarovan, tako kot sem mislil. Z izjemo stroškov v bolnici v Long Beachu moram plačati račune za vse druge zdravniške posege in rehabilitacijo.« (str. 20)

Delež citatnosti: Od 1011 vrstic zajetih v analizo jih 112 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 11,08 %.

3. avgust 1981

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Rance so bile tu pripete dobre tri tedne, pa ni čudno, če so polne vode,« pripoveduje Ivan Škofič, predsednik in neutrudni delavec turističnega društva splavarjev in rancarjev iz Dupleka. (str. 2)

»Tokrat gremo na pot že drugič. Prvič smo se odpravili junija in takrat je bilo med ljudmi precejšnje zanimanje,« pripoveduje Ivan Škofič. (str. 16)

Odvisni govor: V drugem primeru poročevalec navaja zapisano in ne govorjeno besedilo.

Ko je govoril o sedanjem položaju v Jugoslaviji, je Đuranović opozoril, da se moramo radikalno lotiti urejanja velikih materialnih neskladij. (str. 16)

V voščilu je zapisal, da je tovariš Popit pomembno prispeval k deležu Slovenije pri krepitvi bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti. (str. 5)

Dobesedni navedek:

»Ljudje so nas lepo sprejeli, mladi prinašajo vojakom cigarete, sokove in dodatna okrepčila.« (str. 5)

»Tudi voda je bila ugodna in lepo smo pluli do Ptuja. Zaradi dravskih elektrarn in jezov na njej žal ne moremo dlje, s prenašanjem ranc je preveč dela. Včasih je bilo seveda drugače.« (str. 2)

Delež citatnosti: Od 856 vrstic zajetih v analizo jih 56 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 6,54 %.

2. februar 1982

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na začetku povedi, v drugem pa na koncu.

Na drugem kongresu jugoslovanskih samoupravljalcev maja 1971 je tovariš Tito med drugim poudaril: »Samoupravljalci v vsej državi imate enake interese. Ne ločujejo vas različni interesi stali boste na straži: budno boste pazili, da se v nobeni republiki ne bo pojavil kakršenkoli republiški etatizem, saj bi do tega lahko prišlo.« (str. 1)

»Nova politika obrestnih mer bo morala prispevati k bolj racionalnemu gospodarjenju z denarjem, vendar menim, da jo bo treba še dopolniti. Nekatere sedanje rešitve so zgolj kompromisne,« je dejal Milojko Drolc. (str. 4)

Odvisni govor: Poročevalec je v prvem primeru uporabil sklicevalni avtomatizem (poljski osrednji časniki so zapisali). V obeh primerih pa je v odvisni govor skladenjsko vključen dobesedni navedek.

Včerajšnji poljski osrednji časniki so zapisali, da čakajo prijete krivce za te neredne »ostre in odločne kazni«, in poudarjajo, da mora »biti to, kar se je zgodilo v Gdansku, opomin vsem tistim, ki mislijo tako kot navdihovalci in udeleženci teh incidentov«. (str. 5)

Berliger je navedel, da se je »Hruščov opravičil in obnovil odnose«, da je bil zaradi te napake samokritičen tudi Togliatti, ki je takrat govoril o "srečni napaki" Jugoslovanov, ki ne samo, da »niso prešli v imperialistični tabor, temveč so ostali čvrsti in ob velikih težavah šli po svoji izvorni poti v socializem«. (str. 7)

Dobesedni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 1253 vrstic zajetih v analizo jih 90 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 7,18 %.

2. avgust 1982

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Je bilo a luštno včasih,« so rekli pionirji in kar žal jim je bilo v soboto popoldne, ko se je akcija Pekre '82 končala. (str. 2)

»Kadar je vreme lepo, delamo namreč od šestih zjutraj do osmih zvečer, da izrabimo dan do skrajnosti,« je pokomentiral. (str. 5)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Pri Snagi, ki je odvažala nabrane smeti, pa pravijo, da je bil najbolj onesnažen gozd v krajevni skupnosti Silvire Tomasini na Teznu. (str. 2)

Predsednica te sekcije Frančka Petrovič je v otvoritvenem govoru poudarila, da so razstavljene vezenine, pletenine, gobelini, likovni in drugi izdelki le drobec domače ustvarjalnosti ljudi na tem območju. (str. 5)

Dobesedni navedek:

»Le dvanajst minut. Toda vojaški helikopter, ki prenaša težje in večje kose – z njim smo na primer semkaj pripeljali traktor, razstavljen na štiri dele – ta potrebuje za ves manever 17 minut.« (str. 5)

»Jugovzhodni del doma smo podirali štiri dni, sedaj pa smo že končali klet: zagotovili smo že prvo ploščo, drugo naj bi po načrtu 1. avgusta.« (str. 4)

Delež citatnosti: Od 914 vrstic zajetih v analizo jih 94 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 10,28 %.

2. februar 1983

Premi govor: V prvem primeru se premi govor nadaljuje v odvisni stavek, v drugem primeru pa je premi govor vzklični, saj je na koncu povedi klicaj.

»To so moji grehi mladosti,« je menil Emil Frelih in pristavil, da je akvarele, v glavnem pokrajine, risal neposredno v naravi, nikdar ateljeju. (str. 6)

»Kdor poje, zlega ne misli,« pravi ljudski rek, ki ga zlobneži dopolnjujejo: »... ker sploh ne misli!« (str. 7)

Odvisni govor: V obeh primerih v odvisnem govoru najdemo skladenjsko vključen dobesečni navedek. Poročevalec v drugem primeru uporabi sklicevalni avtomatizem (je sovjetska agencija Tass objavila).

To po njegovih besedah dokazuje, da so ti »antisamoupravni in antikomunistični krogi v državi povezani s fašistično emigracijo in drugimi reakcionarnimi centri v tujini«. (str. 2)

Pred pričetkom drugega kroga pogovorov je sovjetska agencija Tass objavila komentar, v katerem je med drugim omenila, da ne bo »prave rešitve vse dotlej, dokler ne bo Kitajska vrnila Indiji zasedenega območja in se odrekla ozemeljskim težnjam«. (str. 6)

Dobesečni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 1111 vrstic zajetih v analizo jih 51 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,59 %.

2. avgust 1983

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Na desetih hektarih polja sem požel povprečno do pet ton pšenice, s tem da je bilo na nekaterih parcelah celo več pridelka,« je povedal Rajković. (str. 3)

»Morda smo še prepoceni,« poudarjajo turistični delavci ob slovenski obali. (str. 4)

Odvisni govor: V prvem primeru se srečamo s personifikacijo, saj poročevalec državi Malti pripiše glagol *meniti*.

Malta meni, da je nujno treba doseči "konstruktiven kompromis" o njenih zamislih o krepitvi varnosti v Sredozemlju. (str. 1)

Bivši avstrijski kancler Kreisky je v intervjuju za dunajski Kurier napovedal, da se bo jeseni povsem umaknil, najprej kot poslanec zveznega parlamenta in nato kot predsednik socialistične stranke. (str. 2)

Dobesečni navedek: V prvem primeru je dobesečni navedek skladenjsko vključen v poved.

Pobudniki in tvorci kruševske politike pa niso imeli naloge osvoboditi Makedonijo in njena mesta z lastnimi močmi, temveč, kot so zapisali v enem od zadnjih navodil za boj, »cilj vstaje ni, da premagamo Turke, temveč, da napravimo tako, da nas oni ne morejo premagati«. (str. 2)

»Posejal sem pšenico sorte Jugoslavija na šestih parcelah in novosadsko sorto zgodnja II na štirih hektarih. Prva sorta je bolje obrodila in se je tudi dobro obnesla v deževnem letu.« (str. 3)

Delež citatnosti: Od 833 vrstic zajetih v analizo jih 71 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 7,32 %.

2. februar 1984

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na začetku povedi, v drugem pa na koncu.

Toda kancler sam je demantiral pokrajinskega vodjo vlade in strankarskega prijatelja Wagnerja: »Obisk predstavnikov manjšin ni vplival na moje pogovore in bivanje.« (str. 2)

»Program odpira – na osnovah socialističnega samoupravljanja – nove perspektive, uveljavlja ekonomske zakonitosti in uvaja nove odnose in novo družbeno moralo,« je nadaljeval Kučan. (str. 3)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Španski minister za zunanje zadeve Fernando Moran je včeraj izjavil, da izključuje vključitev Španije v vojaški sistem Nata. (str. 2)

Moran je poudaril, da bodo med sedanjo Gonzalesovo vladavino izvedli ljudski referendum o bodočih odnosih Španije z Natom. (str. 4)

Dobesedni navedek: V prvem primeru je dobesedni navedek skladijsko vključen v poved.

Vzrok za racijo so bile »serija napadov z eksplozivom ob koncu leta 1981 na uradna jugoslovanska zastopstva« in ugotovitve preiskave, izpeljane na podlagi domnev, da »nastaja teroristična organizacija«. (str. 4)

»In res, po mojem rojstvu so vsi otroci ostali živi, prej pa ne.« (str. 6)

Delež citatnosti: Od 814 vrstic zajetih v analizo jih 66 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 8,11 %.

2. avgust 1984

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Nimam zaupanja v takšne "naprave",« pravi olimpijski zmagovalec Fred Schmidtke, ki je vozil klasičnega jeklenega konjička. (str. 1)

»Več se moramo usmerjati h kolektivom, ki dobro delajo, in jih obravnavati kot osnovo realnih družbenih možnosti,« je v včerajšnjem razgovoru s predstavniki republiških in pokrajinskih konferenc SZDL med drugim poudaril predsednik zvezne konference SZDL Marjan Rožič. (str. 1)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Janko Mlakar, predsednik ptujskega občinskega komiteja za kmetijstvo, je povedal, da bo odnos na hektar letos kljub slabemu vremenu v juliju zelo dober, veliko boljši kot lani. (str. 4)

Zlobneži pravijo, da bo novi bankovec v političnem življenju povzročil precejšnjo zmedo. (str. 3)

Dobesedni navedek:

»Prvi del prenove naj bi obsegal zamenjavo polnojarmenika, posodobitev notranjega transporta, posodobitev in razširitev brusilnice ter preureditev garderob in sanitarij. Dela so se že začela, računamo pa, da bi bila končana nekje do srede septembra.« (str. 6)

»Takšna tekma se ne sme izgubiti. Vodili smo že s petimi zadetki prednosti, tri minute pred koncem smo imeli še vedno tri zadetke prednosti, potem pa so moji varovanci izgubili živce.« (str. 8)

Delež citatnosti: Od 824 vrstic zajetih v analizo jih 53 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 6,43 %.

2. februar 1985

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Sam tokrat nisem zagrešil nobene napake, imel sem hitre smuči, temo a sem izgubil v srednjem delu proge, ki je bil podoben superveleslalomu, tega pa sem v letošnji sezoni premalo treniral,« je po smuku dejal Müller. (str. 7)

»Morda pa mi uspe še kakšna zmaga, podobna Johnsonovi pred letom v Sarajevu,« je radovednim časnikarjem razlagal simpatični Američan. (str. 7)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Poudaril je, da so bili pogovori z jugoslovanskimi gostitelji intenzivni in prisrčni ter da potekali v ozračju medsebojnega zaupanja in razumevanja. (str. 2)

Kubanski predsednik Fidel Castro je v intervjuju za Washington Post med drugim izjavil, da je videti prve znake za izboljšanje odnosov med Kubo in ZDA. (str. 2)

Dobesedni navedek:

»Če bi izbirali sosede, bi izbrali – prijatelje Jugoslovane.« (str. 1)

»Umakniti se ob pravem času je lastnost velikih šampionov.« (str. 9)

Delež citatnosti: Od 808 vrstic zajetih v analizo jih 32 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,96 %.

2. avgust 1985

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Med ostalinami je po vsej verjetnosti tudi nekaj zidovja prvotnega gradu, ki je bil požgan v 16. Stoletju, želimo pa tudi ugotoviti, ali so pod gradom tudi grajske kleti,« je povedala arheologinja Mira Strmčnik-Guljič. (str. 1)

»Jugoslovanska letališča so najvarnejša v Evropi, zato je bilo v celotni zadevi izredno dobro, ker je britansko letalo prisilno pristalo prav na zagrebškem letališču,« je v pogovoru za TV Zagreb izjavil direktor British Airwaysa za vzhodno Evropo in Jugoslavijo. (str. 2)

Odvisni govor: V prvem primeru je v odvisni govor skladenjsko vključen tudi dobesedni navedek. Poročevalec v drugem primeru uporabi sklicevalni avtomatizem (iz Linza poročajo).

Komentator Guardian se čudi tako odločni, toda nedemokratični akciji vlade in pripominja, da poslanca ni mogoče imeti za terorista, za nekakšnega »mračnega bližnjevzhodnega fanatika, ki ima pod nadzorom ameriško potniško letalo«. (str. 2)

Iz Linza poročajo, da so v šampanjcu neke kleti v Spodnji Avstriji našli strupeni dietilenglikol. (str. 2)

Dobesedni navedek:

»Ponekod morajo črtati iz programov nekatere objekte, za katere je zmanjkalo denarja, ali jih prelagajo v nove samoprispevke, kakor je to bilo tudi v Mariboru pri prvih dveh.«

Delež citatnosti: Od 1033 vrstic zajetih v analizo jih 43 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,16 %.

3. februar 1986

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Zvozil sem le zato, ker sem v tako dobri formi,« je izjavil Bojan Križaj. (str. 7)

»Mož mi pri otrocih ogromno pomaga, nadvse dobrodošla pa je tudi pomoč medicinske sestre, ki nam pride pomagat vsak dan za nekaj ur,« pravi mamica. (str. 3)

Odvisni govor: V prvem primeru je poročevalec uporabil sklicevalni avtomatizem (New York Times je poročal). V drugem primeru je dobesedni navedek skladijsko vključen v poved.

New York Times je v soboto tudi poročal, da je desna nosilna raketa na trdo gorivo že deset sekund pred vzletom začela izgubljati svojo potisno moč. (str. 16)

O njenem prvencu, romanu Pet temnih svetlih let (1963) je Matjaž Kmecl zapisal, da je to »živahno besedilo s svojim prepletom anekdot, vtisov in komentarjev«. (str. 9)

Dobesedni navedek:

»Predavanja organiziramo načeloma prvi in tretji torek v mesecu ob 19.30 na Tehniški fakulteti v Mariboru.« (str. 8)

Delež citatnosti: Od 884 vrstic zajetih v analizo jih 97 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 10,97 %.

4. avgust 1986

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Zaradi množice smo doživeli pravi šok, povsod je zmanjkalo prostora, avtomobili so bili parkirani celo na stranskih cestah in travnikih,« je povedal vodja kopaljšča Moravci Boris Bratina. (str. 1)

»Danes je potrebna mobilizacija vseh razpoložljivih sil prijateljskega razuma, ki morajo preprečiti, da bi svet zdrknil v katastrofo,« je zapisalo glasilo CK KP Sovjetske zveze. (str. 2)

Odvisni stavek: V drugem primeru je v odvisni stavek skladijsko vključen dobesedni navedek.

Zaupal je še, da se bodo po progi lahko vozili vsi mladi, ne glede na članstvo, saj je v Mariboru že okoli tisoč lastnikov BMX koles. (str. 2)

Dr. Brenčič je zapisal v svojih spominih, da je bil »naš glavni napor in cilj vse do druge svetovne vojne: vzdržati, za vsako ceno vzdržati. Pod nobenim pogojem dopustiti, da bi se kdaj zaprla vrata našega Talijinega hrama!« (str. 5)

Dobesedni navedek:

»Helsinški duh je prestal prve preizkušnje in še naprej služi stabilnosti in miru v svetu.« (str. 2)

Delež citatnosti: Od 774 vrstic zajetih v analizo jih 89 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 11,50 %.

2. februar 1987

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Ne vem, kaj jim je, nobene vrste ni,« je v soboto ob pol desetih modroval eden od zelo redkih smučarjev pri spodnji postaji Pohorske vzpenjače. (str. 2)

»Če greš na Dunaj, moraš pustiti trebuh zunaj,« pravi eden izmed starih slovenskih pregovorov. (str. 3)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

V svojem nastopu je uradnik ameriškega obrambnega ministrstva ocenil, da je testiranje atomskega orožja življenjskega pomena za strategijo pakta Nato, ker bi drugače izgubili zaupanje v sedanjo atomsko oborožitev. (str. 2)

Uradni vojaški krogi trdijo, da so po tritedenskih bojih iraške enote pregnale Irance iz južnega dela Iraka. (str. 1)

Dobesedni navedek:

»Na poti iz Ljubljane v Crans Montano se je v soboto zvečer pri Slonu Elanov kombi, ki ga je vozil Zdravko Jazbec, zaletel v kombi SZS. Vozil ga je Milan Bernik, v njem pa sta bila še Mateja Svet in trener Drobnič.« (str. 1)

»Poleg vsega drugega se ta čas borimo tudi za dvojezične vrtce. Saj je povsem nerazumljivo, da v vaseh, kjer je tudi več kot 90 odstotkov našega življa, v vrtcih ni hrvaščine. Tudi zato je prav, da nas je danes prišlo toliko in da se bo naš glas slišal prek avstrijskih meja.« (str. 4)

Delež citatnosti: Od 706 vrstic zajetih v analizo jih 59 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 8,36 %.

3. avgust 1987

Premi govor: V prvem primeru ni grafičnih znamenj značilnih za premi govor. Korošec namreč trdi, da narekovaji lahko umanjajo, ko gre za izrazito strukturo premi govora. V drugem primeru gre za citiranje zapisanega besedila, torej za premi govor ni obvezno, da navaja govorjeno besedilo, kot to piše v raznih priročnikih, ki sem jih navedla.

Nesprejemljivo je, je dodal, da se pri uresničevanju stabilizacijske politike in kongresnih nalog izčrpamo z analizami in opisi dejanskih problemov, namesto da bi končno že začeli uresničevati dogovorjeno in izpeljali potrebne spremembe v gospodarskem sistemu ter razvojni in ekonomski politiki. (str. 2)

»Kupujem, torej sem,« piše na nalepki, ki jo imajo Američani na svojih avtomobilih. (str. 2)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor tvorjen z da-stavkom.

Francoski premier Jacques Chirac je včeraj že poudaril, da bo Francija odgovorila na vsak izziv, pa naj pride z iranske ali katere druge strani. (str. 1)

Ameriški obrambni minister Caspar Weinberger je izjavil, da je ostro nasprotoval prodaji orožja Iranu, četudi je predsednik Reagan to dovolil. (str. 2)

Dobesedni navedek:

»Ali bi nehala? Raje danes kot jutri. Toda kako, ko pa nimam na hranilni knjižici prebite pare.« (str. 5)

»Kaj mi pravzaprav preostane drugega? Vzdržujem dva otroka, tako da ne morem živeti z manj kot 15.000 šilingi na mesec.« (str. 5)

Delež citatnosti: Od 851 vrstic zajetih v analizo jih 38 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,46 %.

2. februar 1988

Premi govor: V drugem primeru je na začetku premi govora poročevalec s svojimi besedami povzel dobesedni navedek, potem pa nadaljeval s citatom, kar je tudi vidno ločeno z narekovaji. Spremni stavek je v tem primeru na sredini povedi, prav tako najdemo sklicevalni avtomatizem (piše Kurier).

»Eskontna stopnja je tista višina, ki jo uporabljamo za osnovo, temu sledijo aktivne obresti banke, od katerih si mora vsaka zase izračunati, kolikšne bodo zadostovale za pokrivanje stroškov poslovanja in za oblikovanje nujnih skladov. Upamo le, da so pri Zveznem zavodu za statistiko pravilno izračunali,« je včeraj dejal Franc Hvalec, predsednik KPO KBM. (str. 3)

Pa ne zato, ker bo s tem prišel »čisto blizu vojnim zločincem, kot je to označil član komisije zgodovinarjev Manfred Messerschmidt«, piše Kurier, »temveč zato, ker je Waldheim vedno trdil, da ni bil vpleten v postopke z vojnimi ujetniki in civilnim prebivalstvom, kakor je to tudi zapisano v Waldheimovi Beli knjigi.« (str. 4)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor tvorjen z da-stavkom.

Rakočević je izjavil, da uredništvo normalno dela, res pa je, da je del redakcije skušal blokirati zakonite sklepe ustanovitelja in oporekati razlagi Republiškega komiteja SR Srbiji za informacije. (str. 2)

Mamica Nada je ob tej priložnosti zatrdila, da smeha pri njih prav zares ne manjka, dela pa seveda tudi ne. (str. 7)

Dobesedni navedek:

»Če pa to dela, pomeni, da je kandidat.« (str. 6)

»Žal pa ne moremo pričeti gradnje, kajti zaradi ustavitve kreditov in vzajemno združenih sredstev po zakonu o skupnem prihodku ni zadruženikov, ki bi se lahko odločili za ureditev podstrešja.« (str. 7)

Delež citatnosti: Od 921 vrstic zajetih v analizo jih 58 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 6,30 %.

2. avgust 1988

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Zato ni nič čudnega, da moramo poslati mnoga letala v čakalne kroge,« je dejal. (str. 4)

»Zadnje dva dni je bilo zamud sicer manj kot sredi meseca, okrog dve uri zamude pa imajo letala na medcelinskih progah, na primer do New Yorka,« je dejal Bandaković. (str. 4)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Carlucci, ki izjavlja, da bodo Američani tokrat lahko bolje spoznali sovjetsko opremljenost, bo prihodnje dni obiskal nekatera letalska in pomorska oporišča, v katerih ni bil še noben ameriški funkcionar. (str. 2)

Policija navaja, da so tatovi odnesli samo Munchova dela (sliko, risbe, litografije in linoreze). (str. 20)

Dobesedni navedek:

»Težave s plačevanjem uvoza so bile junija odpravljene, prejšnja desortiranost zalog surovin pa je gotovo prispevala k zaostajanju rasti izvoza.« (str. 7)

»Zato ni prišlo do znižanja klirinškega presežka, ki ga imamo v menjavi z vzhodom že dve leti, nadaljuje se neravnovesje v menjavi, zlasti s Sovjetsko zvezo, nerazrešeno je vprašanje brezplačnega kreditiranja tega izvoza iz primarne emisije.« (str. 8)

Delež citatnosti: Od 1211 vrstic zajetih v analizo jih 40 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 3,30 %.

2. februar 1989

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na koncu povedi in je pripovedni, v drugem pa na začetku in je vzklični.

»Našo organizacijo moramo spremeniti v politično stranko in tako tudi delovati. Pred tem pa se mora ZSMS odreči svojemu monopolu nad vso mladino in naj postane merilo članstva sprejemanje ponujenega programa. Izhajati moramo iz tega, da nimamo svojega članstva, ne delati tako kot sindikati,« je del iz nastopa Romana Plohla. (str. 2)

Na nekaterih množičnih zborih so tudi vzklikali: »Ubili bomo Vllasija!« (str. 3)

Odvisni govor: Namesto s pogostejšim da-stavkom sta odvisna govora tvorjen z glagolom *dejati* in *poudariti*.

Kot je dejal, je lahko razrešitev dolžnosti kot ukrep politične odgovornosti tudi osnova za ugotavljanje idejnopolitične odgovornosti. (str. 2)

V poročilu so, kot je poudaril, podrobno predstavljena tudi stališča in mnenja Shiroke, Dolaševića in Vllasija, toda kasneje sta jih predvsem Vlasi in Shiroka precej spreminjala, predvsem kar se tiče ocene stanja in razumevanja nalog ZK na Kosovu. (str. 3)

Dobesedni navedek:

»Dobili smo nove člane CK iz Vojvodine, dobili jih bomo še iz Črne Gore in s Kosova, partijska baza v Srbiji je s svojim vodstvom zadovoljna, centralni komiteji Hrvatske, Slovenije, Makedonije in delno iz Bosne in Hercegovine pa sploh ne postavljajo vprašanja odgovornosti svojih članov v CK ZKJ. Torej je izredni kongres nepotreben!« (str. 3)

»Prepričan sem, da so Albanci na Kosovu za Titovo Jugoslavijo, toda žal so zmanipulirani.« (str. 4)

Delež citatnosti: Od 1344 vrstic zajetih v analizo jih 73 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 5,43 %.

2. avgust 1989

Premi govor: V prvem primeru poročevalec za dobesedni navedek v premem govoru ne uporabi narekovajev, ki so značilni zanj, prav tako se stavek nadaljuje v odvisni govor tvorjen z da-stavkom. V drugem primeru gre za navajanje zapisane besede in ne govorjene, kot navaja Toporišič, da je to običajno za premi govor.

A za smučanje ga vendarle ni, se je pošalil Andrej Pečenko s Hidrometeorološkega zavoda v Ljubljani, ko nam je povedal, da so padali le snežni kosmi, ki so se na pregreti zemlji bolj ali manj sproti topili. (str. 2)

»Edino sprejemljiva je izpustitev šejka Obeida in njegovih dveh sorodnikov,« je zapisano v sporočilu te proiranske skupine. (str. 2)

Odvisni govor: V drugem primeru je v odvisni govor skladenjsko vpet dobesedni navedek.

Sekretar komisije Skupščine občine Priština za izvajanje jugoslovanskega programa za Kosovo Zvonimir Stević poudarja, da so te zahteve ugodno rešili. (str. 3)

Preden se je bivše vodstvo podpisalo pod izjavo, je še zagotovilo, da »se s takšnim načinom omogoča reševanje nastale problematike, katere cilj je zagotoviti kontinuiteto poslovanja in odnosov z več kot pet tisoč uporabniki širom po Jugoslaviji in svetu«. (str. 5)

Dobesedni navedek:

»V treh do štirih letih bomo imeli čartersko floto z več kot 400 plovili, od tega bo okoli dvesto plovil naše proizvodnje.« (str. 5)

Delež citatnosti: Od 1163 vrstic zajetih v analizo jih 89 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 7,65 %.

2. februar 1990

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na sredini povedi, v drugem pa na koncu. V drugem primeru je premi govor vprašalni.

»Ne potrebujem nikakršnega štaba, vse stroške krijem sam,« je med drugim dejal, »drugi se samo kažejo na televiziji, namesto da bi kot jaz šli med ljudstvo.« (str. 1)

»Kako dolgo bomo še lahko tolerirali srbsko politiko čvrste roke. Ki za vse težave krivi druge in vsej državi vsiljuje svoj način reševanja tragičnega zapleta?« se sprašuje komentator radia Ljubljana Marjan Rogelj. (str. 6)

Odvisni govor: V prvem primeru je v odvisni govor skladenjsko vpet dobesedni navedek.

Landwei je še dejal, da so bile diktature v sosednjih državah Madžarski, Bolgariji ali Romuniji že zrušene, mirno ali nasilno, in dodal, da »Jugoslavija, nekoč najbolj liberalna in emancipirana od Moskve, sedaj propada v državljanski vojni in kaosu«. (str. 5)

Radman Milosavljević je nato govoril, da je vsak dan na Kosovu štrajkalo 30 delovnih kolektivov, kar pomeni od 15 do 20.000 delavcev. (str. 2)

Dobesedni navedek:

»Dragi moji Slovenci! Naredite me očeta svojega naroda!« (str. 1)

»Albanija ne želi ponovne aneksije Kosova, temveč ustanovitev republike Kosovo, neodvisne od Srbije, v okviru od jugoslovanske federacije.« (str. 3)

Delež citatnosti: Od 817 vrstic zajetih v analizo jih 142 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 17,38 %.

2. avgust 1990

Premi govor: V prvem primeru je v spremni stavek vključen tudi odvisni govor, saj poročevalec vključi vprašanje, ki mu sledi odgovor v dobesednem navedku premi govora.

Na vprašanje, kako namerava denar porabiti, je odgovorila: »Z mozem sva bila vedno siromašna in nikoli nisva imela niti priložnosti razmišljati o tem, kako bi porabila denar.« (str. 5)

»Videl sem, da ni pritisnila na gumb pred svojim sedežem,« je pojasnil poslanec SOS-liberalne stranke. (str. 4)

Odvisni govor: Poročevalec je v drugem primeru uporabil sklicevalni avtomatizem (Grški tisk trdi).

V uvodni besedi je poudaril, da je Pentagonala del velikega procesa reorganiziranja evropskega prostora, na katerem je vse manj tradicionalnih sporov. (str. 3)

Grški tisk trdi, da so na kraju zločina našli tri prazne naboje za lovsko puško dvocevko. (str. 24)

Dobesedni navedek:

»Zgodilo se je, da eden ni jedel celih devet mesecev, čisto je otrpnil, potem pa je pojedel kar dve podgani.« (str. 9)

»Zanimanje bi bilo zagotovo, že zdaj je svakinja pripeljala dva avtobusa svojih učencev na ogled naših živali. Kasneje so povedali, da je bil to najlepši del izleta.« (str. 9)

Delež citatnosti: Od 1214 vrstic zajetih v analizo jih 81 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 6,67 %.

4. februar 1991

Premi govor: V prvem primeru ni navedenega osebk, ki ga poročevalec citira, vendar je leta viden iz konteksta.

Dejal je: »Tem tovarišem in gospodom, ki se ukvarjajo z zamisljivo o obnovi komunizma, sem rekel, da imajo zoper sebe suvereni hrvaški narod in oblast, v kateri je več borcev iz protifašistične vojne kot v vseh drugih jugoslovanskih vodstvih skupaj.« (str. 2)

Natalija Vorobjova-Kravcova, v parterju je bil tudi njen mož, ki je za nekaj dni prišel iz Kijeva, je bila vidno izčrpana: »Traviata se bo razvijala, od predstave do predstave bo rasla, slavnostna premiera je, razumljivo, zahtevna in živčna.« (str. 3)

Odvisni stavek: V obeh primerih je v odvisni govor skladenjsko vpet dobessedni navedek.

Franjo Tudman je v soboto v Davosu rekel, da bo Jugoslavija konfederacija ali pa bo »njen zahodni del odšel proti zahodni Evropi, vzhodni pa naj gre po svoji poti«. (str. 1)

V Egiptu so ponovno poudarili, da je premirje v zalivski vojni mogoče le tedaj, »če bo Sadam Husein jasno pokazal svoj namen, da se umakne iz Kuvajta«. (str. 1)

Dobessedni navedek: Glej odvisni stavek.

Delež citatnosti: Od 1098 vrstic zajetih v analizo jih 86 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 7,83 %.

2. avgust 1991

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na začetku povedi, v drugem pa na koncu.

Zavrnil je namige poslancev, da kot minister preveč jadikuje: »Položaj v turizmu je težak, zadnji dogodki so to panogo hudo prizadeli in drugEGA kot dejansko stanje ne morem opisovati!« (str. 3)

»Vlaganje v kmečki turizem se ni preveč obrestovalo, ker nam primanjkuje znanja, kaj in kako ponuditi evropskemu turistu,« je povedal predsednik ljudske stranke Ivan Pučnik. (str. 3)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor tvorjen z da-stavkom.

Markovič pa je povedal, da so v pogovorih našli ključ za rešitev medsebojnih težav na gospodarskem področju. (str. 2)

Igor Umek pa je menil, da vse le ni tako črno, kot hoče še posebej prikazati opozicija. (str. 2)

Dobesedni navedek:

»Kot je že povedal naš predsednik Šime Ivanjko, naše društvo ni politična organizacija, zato v taki smeri tudi ne delujemo in takšnih akcij ne izvajamo. O tem prostovoljcih ne vem ničesar, zanje tokrat tudi prvič slišim!« (str. 8)

»Težko je karkoli reči, napovedovati – treba bo počakati na uradno stališče kluba.« (str. 17)

Delež citatnosti: Od 1009 vrstic zajetih v analizo jih 49 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,86 %.

3. februar 1992

Premi govor: Poročevalec v prvem primeru citira zapisano besedilo, torej za premi govor ni obvezno, da navaja samo govorjeno besedilo, kot je to zapisano v več priročnikih. V drugem primeru ni grafičnih znamenj značilnih za premi govor. Korošec trdi, da narekovaji umanjajo, ko gre za tipično strukturo premi govora.

»Možni so nakupi občanov do 500 mark,« je v soboto pisalo v poslovalnici LB v Šubičevi ulici, eni najbolj obiskanih ljubljanskih menjalnic. (str. 2)

Do srečanja naj bi prišlo v Gorici, tokrat na italijanski strani meje, je dejal Cossiga na včerajšnjem srečanju z novinarji. (str. 1)

Odvisni govor: V drugem primeru je odvisni govor tvorjen z glagolom *dejati* in ne z dastavkom, kot je to običajno.

V Ljubljanski banki so povedali, da so se prvega v mesecu še usklajevali in če bo vse po sreči, bodo devize v Ljubljanski banki – Splošni banki Celje začeli izplačevati danes dopoldne. (str. 2)

Kot je dejal njen predsednik Ivan Oman, je stranka s kmečko naravnostjo zdaj dobila novo širino, njen program pa se naslanja na tradicije SLS, ustanovljene natanko pred sto leti, torej 1982. (str. 4)

Dobesedni navedek:

»In ker ponekod, kjer je na delovnem mestu kajenje prepovedano, kadilci delo občasno zapuščajo, torej ne delajo vseh osem ur, bi nekadilcem morali zvišati plačo.« (str. 5)

»Vnovič ugotavljamo, da še vedno uvažamo drage cigarete, in znova ugotavljamo, da v naših trgovinah še kar naprej prodajajo tudi tobačne izdelke. Odločno zahtevam, da temu naredimo konec!« (str. 5)

Delež citatnosti: Od 1024 vrstic zajetih v analizo jih 133 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 12,99 %.

3. avgust 1992

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Vojska bo vzpostavila mir na Balkanu. Če drugi ne bodo hoteli miru, jih bo tega naučila naša vojska,« je še dejal Panić. (str. 2)

»Nikoli se ne bomo odrekli naši nacionalni identiteti, ki vključuje imeni Makedonija in Makedonci,« je dejal Gligorov. (str. 3)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Povedal je namreč, da je kot član vlade demokratične enotnosti vedel za številne državne skrivnosti in da ne bi bilo pošteno, če bi ji uporabil zoper tekmece. (str. 4)

Predsednik državne volilne komisije Hrvaške Zlatko Crnić je povedal, da je med tujci zelo veliko zanimanje za opazovanje, kako potekajo volitve. (str. 5)

Dobesedni navedek: V drugem primeru je v poved skladenjsko vključen dobesedni navedek.

»Zdravila, ki smo jih pripeljali, je prispevala nemška farmacevtska industrija, oblačila in hrano pa so prinesli ljudje, ki so se na naše prošnje za pomoč zelo hitro odzvali.« (str. 4)

Sčasoma je ta srbski kompleks po piščevem mnenju prerasel v »nestrpnost in agresivnost, ki ju je pospeševala Titova propaganda«. (str. 5)

Delež citatnosti: Od 1005 vrstic zajetih v analizo jih 64 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 6,37 %.

2. februar 1993

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Nobenega razloga ni, da bi šel v New York,« je dejal Izetbegović po vrnitvi iz Ženeve in tako zanikal izjavo lorda Owna. (str. 3)

»Žal sem edina predstavnica zdravstva v državnem svetu. Tačas se prebijam skozi goro gradiva, pripomb in argumentov, s katerimi bom vsekakor nasprotovala tej pobudi,« je dan pred zasedanjem državnega sveta dejala Majda Šlajmer-Japelj. (str. 4)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Dr. Voljč je zatrdil, da ne bo zmanjšan ne obseg in ne pravice zagotovljenega zdravstvenega varstva, število storitev naj bi bilo enako kot lani, enako ostaja tudi število aktivnih zdravnikov. (str. 4)

Predsednik BiH Alija Izetbegović je dejal, da se pogajanj v New Yorku ne bo udeležil. (str. 3)

Dobesedni navedek:

»Predvsem kaže oporekati trditvi, da je zdravstvo v preteklem letu dobivalo preveč. Zdravstvo teh presežkov denarja ni videlo, saj sicer ne bi imelo izgub, njegovi delavci ne bi prejeli nizkih plač in ne bi zmanjkovalo sredstev za enostavno, kaj šele za razširjeno reprodukcijo.« (str. 4)

»Za zadnjo inačico se je odločilo veliko število Mariborčanov, posebne popuste pa imajo tudi udeleženci raznih smučarskih tečajev in tedenskih aranžmajev.« (str. 7)

Delež citatnosti: Od 1100 vrstic zajetih v analizo jih 62 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 5,64 %.

2. avgust 1993

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na koncu povedi, v drugem pa na začetku. Oba primera premi govora sta pripovedna.

»Unprofor noče žrtvovati življenj svojih vojakov,« je dejal, še isti večer pa je Cot sprejel tudi poveljnika hrvaške vojske generala Janka Bobetka. (str. 2)

Ja, tudi to je rekel Milošević: »Mi smo svoje delo opravili.« (str. 2)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Po vrnitvi v Zagreb je novinarjem sporočil, da mirovne sile ne morejo storiti ničesar, če bi Srbi bombardirali most. (str. 4)

Owen je namreč rekel, da bo za ohranitev prekinitve ognja potrebna sreča, Stoltenberg pa meni, da so na poti do končnega izhoda iz krize približno na tretjini razdalje. (str. 5)

Dobesedni navedek: V drugem primeru je dobesedni navedek skladiščno vključen v poved, vmes pa je dodan povzetek oz. vezno besedilo poročevalca.

»Nobena konstitutivna republika ne bo mogla zapustiti zveze brez predhodnega soglasja vseh republik.« (str. 3)

»Niti zveza republik BiH niti nobena od konstitutivnih republik sama ne bo obdržala vojaške sile,« predvideva besedilo, po katerem »bodo vse obstoječe sile postopoma razorožene in demobilizirane pod nadzorom ZN in Evropske skupnosti.« (str. 6)

Delež citatnosti: Od 963 vrstic zajetih v analizo jih 105 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 10,90 %.

2. februar 1994

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na začetku povedi, v drugem pa na koncu. Oba primera premi govora sta pripovedna.

Minister Miha Jazbinšek je povedal: »Očitno bom še nekaj časa v.d.« (str. 3)

»Uspeh v teh državah je odločilen za mirno prihodnost,« je ob koncu kratkega obiska v Washingtonu dejal novinarjem nemški kancler. (str. 4)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Ljubljanski temeljni javni tožilec Tomaž Miklavžič je mnenja, da Janez Janša ni storil kaznivega dejanja zlorabe uradnih pooblastil. (str. 2)

Klasinčevi so povedali, da njim dela na kmetiji nikoli ne zmanjka: pa naj bo to pozimi, pomladi, poleti ali jeseni. (str. 6)

Dobesedni navedek: V drugem primeru je dobesedni navedek skladijsko vključen v poved.

»Menim, da se Slovenija lahko vključi v GATT hitreje, kot pravi Peter Southerland. Izredno se namreč trudimo, da bi opravili potrebna dvostranska pogajanja z ZDA, Kanado, Avstralijo in Novo Zelandijo.« (str. 5)

V govoru pred Združenjem ameriških guvernerjev je nemški kancler pozval k »združitvi moči za podporo Rusiji in drugim reformiranim državam na poti k stabilni demokraciji«. (str. 4)

Delež citatnosti: Od 974 vrstic zajetih v analizo jih 84 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 8,62 %.

2. avgust 1994

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na začetku povedi, v drugem pa na koncu.

Od tod njegove besede: »Za državo smo molzna krava, saj mesečno pokasiramo okrog deset milijonov tolarjev. Delamo 12 ur podnevi in ponoči, moja plača pa je okrog 74 tisočakov. Mesečni dodatek za nočno delo znaša

vsega 120 nemških mark. Počutimo se kot državni hlapci, saj smo po treh letih osamosvojitve Slovenije tam, kjer smo bili pred njo.« (str. 4)

»Tudi sam sem nekajkrat delal na tem prehodu in poznam dolgovaško torturo,« smo razumeli Laha. (str. 8)

Odvisni govor: V drugem primeru je v odvisni govor skladenjsko vključen dobesedni navedek.

Kabinet predsednika RS Radovana Karadžića je sporočil, da Republika Srbska vztraja, naj ženevska skupina zunanjih ministrov pusti odprta vrata za nadaljnje poskuse mirovnega reševanja. (str. 2)

Vodstvo Republike Srbske je skupino za stike obvestilo, da bodo bosanski Srbi pripravljene sprejeti njihov mirovni načrt »po nujnih spremembah na zemljevidu in po sporazumu o natančnih ustavnih spremembah, ki bodo zagotavljale suverenost RS«. (str. 2)

Dobesedni navedek: V obeh primerih je v odvisni govor skladenjsko vključen dobesedni navedek.

Na zadnji nočni seji mariborskega izvršnega sveta so imenovali delovno skupino, »ki naj nadaljuje razreševanje premoženjskega in statusnega vprašanja Mariborskega sejma«. (str. 8)

Pred ptujsko mestno hišo, ki jo je ptujski župan Vojteh Rajher označil za »trdnjavo lokalne samouprave pred večasih preveč pogumno državo,« so zaplesali in zaigrali markovski kopjaši. (str. 4)

Delež citatnosti: Od 1245 vrstic zajetih v analizo jih 60 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 4,82 %.

2. februar 1995

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Informacije, ki sem jih dobil, so dobre, morda celo spodbudne, preveriti pa jih bo treba še v neposrednih pogovorih,« je dejal minister Thaler. (str. 1)

»Bati se je, da bo vprašanje porodniškega dopusta prvovrstna predvolilna politična tema,« je opozoril Golobič. (str. 5)

Odvisni govor: Poročevalec je v prvem primeru uporabil sklicevalni avtomatizem (češki dnevnik Pravo je poročal).

Češki dnevnik Pravo je v soboto poročal, da je moral neki gluhonemi Čeh devet mesecev beračiti za tolpo kriminalcev, denar pa izročati njenemu vodji. (str. 12)

Na negativne posledice večletnega porodniškega dopusta je opozorila direktorica urada za žensko politiko Vera Kozmik in poudarila, da gre razprava v smeri politizacije tega vprašanja. (str. 4)

Dobesedni navedek: V prvem primeru je dobesedni navedek skladenjsko vključen v poved.

Britanski gostitelj je to vzel na znanje, kaj več pa tudi ni bilo pričakovati glede na vedno znova poudarjeno stališče britanske vlade, ki je odločno proti vsakršni ukinitvi embarga, »ki se nanaša na vse države na področju nekdanje Jugoslavije«. (str. 5)

»Še vedno nam je bolj pri srcu diplomatska rešitev krize, toda to ni več edina opcija. Britanija ne bo pomišljala, če bo edina rešitev vojaški poseg!« (str. 7)

Delež citatnosti: Od 1281 vrstic zajetih v analizo jih 153 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 11,94 %.

2. avgust 1995

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Meritve kakovosti morske vode v naši marini opravlja koprski Zavod za socialno medicino in higieno. Vzorec jemljejo občasno, ker ni predpisano, kako pogosto naj bi strokovnjaki to počeli. Meritve so bile osnova za podelitev modre zastave,« je zatrdil. (str. 2)

»Podjetja, ki upravljajo z neko vodno površino, so dolžna spremljati tudi njeno kakovost in lahko za to najamejo svojega izvajalca,« pravi dr. Alenka Malej. (str. 3)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Tina Pisnik je dejala, da si bo zdaj privoščila teden dni počitka, od 30. avgusta do 4. septembra pa mlade slovenske teniške igralke čaka še svetovno prvenstvo na Japonskem. (str. 12)

Predsednik družbe Disney Michael Eisner je sporočil, da bo družba Capitals Cities, ki je lastnica televizijske mreže ABC in več radijskih postaj, odslej v popolni lasti Disneyja in bo postala ena od njegovih enot. (str. 3)

Dobesedni navedek:

»Slednji, pravijo Zeleni Slovenije, je zelo toksičen in zavira rast školjk, interferira se z ženskim spolnim hormonom pri polžih in tako povzroči, da so cele generacije teh živali nesposobne za reprodukcijo. Je bioakumulativen in se kopiči v tkivu školjk, rakov in rib.« (str. 7)

»Iz zapisa komisije za informiranje je mogoče razbrati, da Moj video v domu že pripravlja studio, ki naj bi bil končan jeseni. Kulturni dom pa je v postopku denacionalizacije, njegovo vrnitev zahteva cerkev, postopek, ki ga vodi ruška upravna enota pa še ni končan.« (str. 8)

Delež citatnosti: Od 1048 vrstic zajetih v analizo jih 96 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 9,16 %.

2. februar 1996

Premi govor: V prvem primeru se premi govor nadaljuje v odvisni govor.

»Cepiti smo pričeli dovolj zgodaj, tam, kjer cepivo imajo, pa še vedno cepijo,« je opozorila dr. Kraigherjeva in dodala, da se kljub poznemu času splača cepiti proti gripi, zlasti to priporoča posebno ogroženim. (str. 2)

»Nisem mogel verjeti,« nam je dejal lastnik jelenjadi, 35-letni Bernard Lampe iz Predjame v Postojni. (str. 3)

Odvisni govor: V drugem primeru je odvisni govor tvorjen z glagolom *povedati*.

Janez Lah, predsednik Tamove uprave, je včeraj izjavil, da so jih banke obvestile, da so pripravljene sodelovati pri kreditiranju decembrskih plač za Tamove delavce. (str. 6)

Kot je povedal direktor Lineala Vili Zemljak, poteka načrtovanje 60- do 70-odstotno z računalniki, preostali del pa "ročno". (str. 7)

Dobesedni navedek:

»Obremenitve slovenistov se iz leta v leto povečujejo. Popravijo najmanj 2500 pisnih izdelkov v šolskem letu in njihov delovni teden nima 20 učnih ur, ampak najmanj petdeset. Če je imel zmanjšano učno obvezo v Avstro-Ogrski in Jugoslaviji, ne vem, zakaj je ne bi imel v novi državi.« (str. 5)

»Po vladni seji pa se je sestala skupina članov vlade in ugotovila, kakšne so trenutne razmere in katere so tiste poteze, ki bi lahko končale trenutno stavko v Tamu.« (str. 5)

Delež citatnosti: Od 1215 vrstic zajetih v analizo jih 98 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 8,07 %.

2. avgust 1996

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na začetku povedi, prav tako je v prvem primeru premi govor vzklični.

Norman Walker je poudaril, da po vsem sodeč s soprogo ne moreta imeti otrok in da bi bila zanju posvojitev zarodka edina rešitev: »Zelo rada bi imela otroka, toda hkrati skušava rešiti življenje!« (str. 2)

Med komentatorji, ki smo jih slišali v getu, je tudi ta: »Karadžić in Mladić naj prosita za politično zatočišče v Italiji, zagotovo ga bosta dobila.« (str. 5)

Odvisni govor: V prvem primeru je dobessedni navedek skladijsko vključen v odvisni govor. V drugem primeru je odvisni govor tvorjen z glagolom *dejati*.

Poglavar katoliške cerkve v Angliji in Walesu kardinal Basil Hume je trdno prepričan, da bi »oplojenemu jajčecu morali kazati brezpogojno spoštovanje, ki moralno pripada človeškemu bitju«. (str. 2)

Kot je dejal dr. Pavle Gantar, minister za okolje in prostor, je vlada namenila 200 milijonov tolarjev za sanacijo plazov, ki ogrožajo hiše in poslopja. (str. 5)

Dobessedni navedek:

»Vsekakor je več kot neprijetno pomisliti, da bomo morali uničiti tolikšno število zarodkov. Toda če gledamo trezno, ugotovimo, da iz teh zarodkov ne morejo nastati otroci, če ni maternic, v katere bi jih vstavili.« (str. 2)

»Ni mi povsem jasno, ali gre za aroganco te parlamentarne stranke ali zgolj za nepoznavanje slovenskega medijskega prostora. V obeh primerih je za stranko to zelo slabo.« (str. 5)

Delež citatnosti: Od 1218 vrstic zajetih v analizo jih 82 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 6,73 %.

3. februar 1997

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Tu sem zato, ker so moji otroci lačni,« je slišati od demonstrantke v Bolgariji, gotovo pa ni nič drugače v Albaniji, kjer je kar štiristo družin vlagalo denar v privatne hranilnice tipa Zdenex. (str. 2)

»Te tri ambulante, ki že nekaj mesecev uspešno delujejo, dokazujejo, da imam prav, ker tudi na področju zdravstva ustvarjamo tekmovalnost z dodeljevanjem koncesij, in menim, da je takšna tekmovalnost lahko v korist tako medicinski stroki kot vsem nam,« je med drugim dejal. (str. 3)

Odvisni govor: Oba primera sta tvorjena z da-stavkom.

Menil je, da morajo maastrichtski sporazum uresničevati takšnega, kakršen je. (str. 5)

Mubarak je včeraj na tiskovni konferenci povedal, da so vnovična mirovna pogajanja med Izraelom in Sirijo le vprašanje časa in da se je Sirija pripravljena pogajati kljub nekaterim zadržkom. (str. 5)

Dobessedni navedek:

»To je res nekaj lepega, posebnega. Malo me je zeblo, drugače pa je bilo vreme kar primerno. Če bi organizatorji vložili več navora v reklamo, potem bi snega nemara zmanjkalo.« (str. 7)

»Naš gospodarski embargo ne prizadeva samo Kube, ampak tudi nas.« (str. 6)

Delež citatnosti: Od 1399 vrstic zajetih v analizo jih 92 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 6,58 %.

4. avgust 1997

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na koncu povedi, v drugem pa na začetku. Oba premi govora sta pripovedna.

»Kot zdravnik sem se naučil spoštovati človeško bolečino, človeško stisko in trpljenje. Kot politik pa se zavedam, da sta za duševno in fizično bit posameznikov in človeške skupnosti najpomembnejši strpnost in medsebojno spoštovanje,« je med drugim povedal slavnostni govornik dr. Janez Podobnik. (str. 3)

Med udeleženci je bil tudi Rok Ribič, član kluba Bears, in srečanje je takole ocenil: »Kljub hladnemu vremenu lahko po dveh nočeh tukaj trdim, da je bila organizacija na visoki ravni. Pričakoval sem le več ljudi.« (str. 4)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor tvorjen z da-stavkom.

Hrvaški zunanji minister Mate Granić je v pogovoru za zagrebški Večernji list dejal, da imata Slovenija in Hrvaška več odprtih vprašanj, ki so se pojavila z razpadom nekdanje skupne države. (str. 6)

Predsednik federacije združenj ezulov Istre, Reke, in Dalmacije Denis Zigante je v soboto izjavil, da bi se morala slovesnosti ob fojbah v Bazovici, ki bodo 14. septembra, udeležiti tudi predsednika Slovenije in Hrvaške Milan Kučan in Franjo Tuđman. (str. 6)

Dobesedni navedek:

»Evropskim ljubiteljem dvokolesnih jeklenih konjičkov smo prav tako predstavili lepote naše države in njene kulturne dediščine.« (str. 10)

»Umetniška učna delavnica na Kogu je bila prva v okviru tega projekta, že zdaj pa se dogovarjamo, da bi prihodnje leto razširili dejavnosti na celotno ormoško občino oziroma na tiste krajevne skupnosti, ki jih bodo pripravljene sprejeti.« (str. 11)

Delež citatnosti: Od 1335 vrstic zajetih v analizo jih 172 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 12,88 %.

2. februar 1998

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na koncu povedi, v drugem pa na začetku. Oba premi govora sta pripovedna.

»Vse se je zgodilo v trenutku, kolikor pa sem videl, kombija ni nihče v koloni ogrožal, da bi se bil moral voznik umikati na levo stran ceste,« je povedala ena od prič. (str. 4)

Na pripombo, da ni nikogar, ki bi tržil vino zasebnih vinogradnikov, pa je Janez Vrečer odgovoril: »Organizirajte se.« (str. 6)

Odvisni govor: V drugem primeru je v odvisni govor skladiščno vpet dobesedni navedek.

Janez Vrečer pa je pribil, da je takih primerov več, kar samo dokazuje, da smo bili včasih pri trženju vina na tujem uspešnejši. (str. 6)

Tako rekoč v isti rog so minule dni trobili vsi bolj ali manj vidni Američani, med njimi obrambni minister William Cohen, ki je dejal, da vojaško posredovanje, če bo potrebno, »ne bo minimalno, temveč izredno veliko – po obsegu in posledicah«. (str. 7)

Dobesedni navedek:

»Še vedno nam je bolj pri srcu diplomatska rešitev krize, toda to ni več edina opcija. Britanija ne bo pomišljala, če bo edina rešitev vojaški poseg!« (str. 7)

»Uporaba dokaj tope metode letalskega napada ni bila uspešna še nikoli v zgodovini. Običajno je treba imeti uravnotežene sile, da bi dosegli vojaški cilj.« (str. 7)

Delež citatnosti: Od 1309 vrstic zajetih v analizo jih 128 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 9,78 %.

3. avgust 1998

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Italijani razmeroma veliko uvažajo iz Avstrije in če je vest točna, potem se bodo Italijani morali zelo hitro usmeriti na oskrbi iz Slovenije,« sklepa direktor Salavec. (str. 2)

»Ocenjevanje vrednosti premoženja je strokovno delo, ki bo v skladu z zakonom tudi opravljeno. Družbe za upravljanje pa bodo še vedno imele možnost ugovora, če se s ceno ne bodo strinjale,« pravi dr. Edo Pirkmajer. (str. 3)

Odvisni govor: V prvem primeru najdemo personifikacijo Hrvaške (Hrvaška meni).

Hrvaška meni, da jo Slovenija z izključitvijo treh daljnovodov "sofisticirano terorizira", hkrati pa napoveduje, da bo spor radikalizirala in internacionalizirala. (str. 2)

Dejal je, da gre za najbolj sofisticirano obliko terorizma, hkrati pa je izrazil prepričanje, da bo slovenska stran ukrepe umaknila. (str. 2)

Dobesedni navedek:

»Ker imamo v Sloveniji sorazmerno veliko proizvodnjo junčjega mesa, se bojim odzivov, saj so nekateri pričakovali, da se bo zaradi restrikcij v tej proizvodnji v bližnjih državah EU pri nas proti koncu leta povečalo povpraševanje po tem mesu. Sedaj kaže, da tega ne bo.« (str. 7)

»Lahko da ima tudi policist pravico do nekaterih človeških napak in pomanjkljivosti, ne sme pa si jih privoščiti. Zlasti ne v uniformi in zavestno.« (str. 8)

Delež citatnosti: Od 1337 vrstic zajetih v analizo jih 128 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 9,57 %.

2. februar 1999

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»LDS in SLS ne smeta prelagati politične odgovornosti na ramena poslancev. Do razkola v koaliciji ne sme priti pri vprašanju, ali sporazum prejudicira mejo med državama, saj je to temeljno vprašanje slovenske suverenosti,« pravi Pahor. (str. 2)

»Vsaj ne v realnem času,« opozarja Petan. (str. 2)

Odvisni govor: V prvem primeru najdemo sklicevalni avtomatizem (iranska tiskovna agencija Irna je poročala). V drugem primeru je v odvisni govor skladenjsko vključen tudi dobesečni navedek.

Iranska tiskovna agencija Irna je poročala, da je približno 20 milijonov šolarjev po vsej državi pelo pesmi v čast dnevu revolucije in »oznanilo svojo voljo, da nadaljujejo po poti islamske revolucije«. (str. 3)

Prvi mož komunistov Genadij Zjuganov, pa mu je odkrito sporočil, da »v predvolilnem letu ne pridejo v poštev nikakršni sporazumi o nenapadanju«. (str. 3)

Dobesečni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 1782 vrstic zajetih v analizo jih 218 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 12,23 %.

2. avgust 1999

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Za hip sem pomislila, da sem vse že izgubila,« nam je dejala Metka. (str. 3)

»Plačali smo visoko ceno in posledice, razpoke na hišah, uničene ceste in načeti živci, bodo ostale še dolgo,« je dejal župan. (str. 3)

Odvisni govor: V drugem primeru je v odvisni govor skladenjsko vključen dobesedni navedek.

Čprav naj bi bila združitev le še vprašanje časa, pa je Peterle opozoril, da je združevanje mogoče le brez vnaprejšnjih pogojevanj glede imena ali predsednika stranke. (str. 2)

Podpredsednik vlade Podobnik pa je menil, da je odprtje lendavske obvoznice »lepo darilo države ob 80. obletnici priključitve Prekmurja k Sloveniji« ter napovedal nekatere vladne ukrepe za pospešeno urejanje cestnega omrežja v državi. (str. 2)

Dobesedni navedek: V prvem primeru je dobesedni navedek skladenjsko vključen v poved.

To nedvomno drži, kakor tudi, da je Prekmurje »v osrčju nastajajoče evropske regije ljudi in narodov štirih sosedskih in zdaj prijateljskih držav, kjer so odprte državne meje«. (str. 5)

»Bili smo se za določen cilj in ta cilj je bil pravica. Borili smo se za konec etničnega čiščenja, za mir in varnost vseh ljudi.« (str. 6)

Delež citatnosti: Od 1372 vrstic zajetih v analizo jih 102 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 7,43 %.

2. februar 2000

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Ugotavljam, da so slovenski menedžerji izjemno dobro pripravljene na krizne situacije, celo bolj kot nekateri njihovi kolegi iz drugih držav. Hkrati so dobri improvizatorji,« še pravi Novak. (str. 3)

»Imamo zakon o delovnih razmerjih, ki ureja to področje, naši inšpektorji prav tako delajo na terenu,« je rekla Belopavlovičeva. (str. 4)

Odvisni govor: V prvem primeru je v odvisni stavek skladenjsko vključen dobesedni navedek. V drugem primeru je poročevalec uporabil sklicevalni avtomatizem (Japonska vlada je sporočila).

Špeličeva pa meni, da vse kaže, »da želi ZPS svetovalno dejavnost centralizirati v Ljubljani«. (str. 2)

Japonska vlada je včeraj sporočila, da je bilo v najhujši jedrski nesreči na Japonskem, ki se je zgodila v Tokiamuri septembra lani, radioaktivnemu sevanju izpostavljenih 439 ljudi. (str. 5)

Dobesedni navedek:

»Pri tako imenovanem sindromu modrega otroka je treba računati tudi s pomanjkanjem kisika v tkivih, z methemoglobinemijo. Na to sem pomislil tudi zato, ker sem pred leti, ko sem še delal v ptujski bolnišnici, že imel dva podobna primera obolelih dojenčkov.« (str. 7)

»Odtujitev in okupacija sta bili izvedeni v nasprotju s takrat veljavnimi dokumenti, prvo ustavo FLRJ in avnojskimi dokumenti. Zlasti ti so Slovenijo etnično in teritorialno opredelili kot celoto z vsemi značilnostmi državotvornosti.« (str. 11)

Delež citatnosti: Od 2032 vrstic zajetih v analizo jih 158 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 7,78 %.

2. avgust 2000

Premi govor: V drugem primeru gre za izjavo osebe, umanjka torej glagol rekanja, navedeno je samo njegovo ime.

»Zdravilišče v Rogaški Slatini je še vedno turistični potencial. Po številu nočitev tujih gostov smo na prvem mestu v državi,« pravi. (str. 4)

Grilj: »Dejstvo je, da preprečujemo nastajanje novih davčnih dolgov, stare pa rešujemo, kolikor jih lahko. Ne vem, če obstaja kdo, ki bi znal mrtva podjetja oživiti.« (str. 2)

Odvisni govor: Oba primera odvisnega govora sta tvorjena z da-stavkom.

Očividci so včeraj zjutraj povedali, da je najprej začelo goreti stanovanjsko ostrešje, šele potem je ogenj zajel streho Marijine cerkve v središču Slovenske Bistrice. (str. 1)

Marko Tišma, od včeraj dalje v.d. direktorja družbe Grand hotel, meni, da je takšna poteza obeh zasebnikov dobra rešitev. (str. 4)

Dobesedni navedek:

»Narediti iz gradu muzej ali letovišče? Pritegniti povprečnega turista, ki je nekakšna bolezen današnje dobe? Množični turizem namreč uničuje!« (str. 4)

»Prav zdaj pridobivam dokumentacijo še za ureditev preostalega dela uličnega in dvoriščnega objekta. gre še za približno 1400 kvadratnih metrov površine, ki bodo namenjeni tudi poslovni dejavnosti (še posebno primerni so za zdravstvene in zobozdravstvene ordinacije) in stanovanjem.« (str. 8)

Delež citatnosti: Od 1629 vrstic zajetih v analizo jih 156 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 9,58 %.

2. februar 2001

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Odstopili smo zato, ker nismo mogli doseči kakovostnega parlamentarnega nadzora,« je odločitev pojasnil Bajuk, ki je bil sicer kandidat za predsednika komisije za nadzor nad proračunom in javnimi financami. (str. 3)

»Ta smer delovanja je razumljiva, saj tisti, ki so 50 let razvijali smer fiktivne demonstracije, vladajo še danes,« meni Brejc. (str. 4)

Odvisni govor: V drugem primeru je v odvisni govor skladenjsko vključen tudi dobesedni navedek. Pri tem pride do različne slovnične osebe oz. osebka in s tem napake v povedi, saj bi glede na to, da je *Zulemita dejala* moral poročevalec uporabiti glagol *biti* v 3. osebi, vendar to zaradi dobesednega navedka ni mogoče.

Janez Janša, predsednik SDS, je dejal, da dogovora ni bilo mogoče doseči kljub kompromisnim predlogom opozicije, s katerimi bi se izognili dilemi, kdo je v opoziciji in kdo ne. (str. 3)

Zulemita je v pogovoru za neko revijo dejala, da razmerje »temelji na laži, zato tega ne bom nikoli sprejela«. (str. 5)

Dobesedni navedek: V prvem primeru je dobesedni navedek skladenjsko vključen v poved.

Vsakič namreč, »ko je kaka višja sila ali marljiv makedonski funkcionar na makedonsko-grški meji ustavil konvoje Kforja naj bi se bil oglasil nek pomemben evropski diplomat in na "visoki ravni" odpravil zastoje«. (str. 5)

»Za zbiranje starin me je navdušil moj oče Matija, ki je bil sicer železničar. Ko si je na Meleh kupil hišo in majhno posest ter ustvaril družino, je začel zbirati razne predmete, ki so jih ljudje vozili v bližnjo gramoznico.« (str. 14)

Delež citatnosti: Od 1145 vrstic zajetih v analizo jih 142 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 12,40 %.

2. avgust 2001

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Ob teh ponižujočih odločitvah ministra Kopača in ob podobno ignorantsko sprejetih prioritetah na področju gradnje cest se sprašujemo, ali je Drnovšek sploh še predsednik vlade ali kar ljubljanske,« je bil kritičen tudi Jožef Jerovšek. (str. 2)

»Naša proizvodnja je maloserijska,« je pojasnjeval vodja komercialno-tehnične službe Marjan Ojsteršek, ki je bil od leta 1974 zaposlen v Aurei, danes pa vodi in usklajuje proizvodne programe po tehnični in komercialni plati. (str. 3)

Odvisni govor: V drugem primeru je dobesedni navedek skladiščno vključen v odvisni govor.

Hrvaški premier Ivica Račan je včeraj v pogovoru za hrvaški radio izjavil, da se želi Hrvaška v dogovoru s Slovenijo čim prej cestno povezati z Italijo in Avstrijo prek slovenskega ozemlja. (str. 5)

Obrambni minister Vlado Bučkovski je ob slovesnosti na skopski vojaški akademiji novinarjem dejal, da »glavna bitka poteka na Ohridu. Čeprav pogajanja napredujejo s težavo, centimeter za centimetrom, se približujemo cilju – sklenitvi političnega sporazuma.« (str. 7)

Dobesedni navedek:

»Avstrijci si bomo prizadevali za tesno sodelovanje s sedanjimi sosedami, bodočimi članicami evropske unije, pri varovanju meje, kajti le, če tako naše sosede kot tudi mi skrbimo za varnost, bodo varnejši tako avstrijski kot vsi ostali evropski državljani.« (str. 4)

»Zelo rada kuham pa vrtnarim. Ukvarjam se z jogo. Rada imam prijetne pogovore in živali. Pogosto si privoščim izlet v naravo. Zelo me sprošča voda, a največja umetnost sproščanja je po mojem v tem, da mi ob vsakdanjem vrvežu in hitenju uspe najti notranji mir.« (str. 28)

Delež citatnosti: Od 1305 vrstic zajetih v analizo jih 199 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 15,25 %.

4. februar 2002

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Sprejemljivi smo za vse,« je ob tem dejal Janez Drnovšek. (str. 1)

»Širitev EU se mora nadaljevati, saj bi v nasprotnem primeru prišlo do dodatnih napetosti v Evropi,« je dejal. (str. 2)

Odvisni govor: V drugem primeru je dobesedni navedek skladienjsko vključen v odvisni govor.

Za slednje je dejal, da je razlika opazna, saj so nekatere teme, na primer problemi revnih držav, dobile mnogo večjo težo kot v preteklosti. (str. 3)

Škofje zdaj sporočajo, da ni dovoljeno »podleči poskusom nadzora med verniki in cerkvenim vodstvom«. (str. 4)

Dobesedni navedek:

»V EU in ZDA so o tem razpravljali pred tridesetimi leti, kjer so se sčasoma negativna stališča do pitja alkohola usmerila k bolj pozitivnim mnenjem. Predvsem ugotavljajo, da zmerno pitje vina kvečjemu koristi zdravju.« (str. 6)

»Komaj dva dneva po rojstvu sem začel umirati in poslej, od časa do časa, vlivam strah družini /.../ enega izmed teh dni bom zares umrl in nihče mi ne bo verjel.« (str. 10)

Delež citatnosti: Od 1316 vrstic zajetih v analizo jih 69 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 5,24 %.

2. avgust 2002

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na koncu povedi, v drugem pa na začetku. Drugi primer prikazuje vzklični premi govor.

»To pomeni, da delavka za nedeljsko delo dobi 182 tolarjev neto urnega dodatka oziroma približno 1400 tolarjev za celo nedeljo,« je bil ogorčen Bartol. (str. 2)

Napravili so obroč, ki je senatorje zaščitil pred jez večtisočglave množice, ki je v popoldanskih urah napolnila vse bližnje ulice in trge ter proti oknom palače kričala: »Sramota, sramota!« (str. 3)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor tvorjen z da-stavkom.

Neki visoki palestinski funkcionar je izjavil, da je bilo sredi aprila v Dženinu ubitih približno 500 Palestincev, vendar za to po mnenju ZN ni nobenih dokazov. (str. 8)

Izraelska vojska je trdila, da je bilo 28 samomorilskih bombnih napadov, ki so jih Palestinci izvedli med oktobrom 2000 in aprilom 2002, načrtovanih prav tam. (str. 8)

Dobesedni navedek: V drugem primeru je dobesedni navedek skladenjsko vključen v poved.

»Le največji norci lahko trdijo, da bi se dalo zlahka opraviti z Irakom, ki ima še vedno 2200 tankov, 3700 oklepnih vozil in z 2400 kosi protiletalskega orožja najbolj zgoščeno mrežo protiletalske obrambe okrog mest in naseljenih območij.« (str. 7)

Med razglasitvijo Juana Diega za prvega indijanskega svetnika je opozoril na še vedno trajajočo diskriminacijo indijanskih prebivalcev v Mehiki in zahteval »boljšo Mehiko z več pravičnosti in solidarnosti«. (str. 9)

Delež citatnosti: Od 1186 vrstic zajetih v analizo jih 228 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 19,22 %.

3. februar 2003

Premi govor: V drugem primeru je v spremni stavek vključen tudi dobesedni navedek, in sicer geslo, prav tako je ta premi govor vzključni.

»Ko so me poklicali in me vprašali, ali bi poletel v vesolje, najprej nisem verjel,« se je začetkov svoje astronavske kariere pred časom spominjal Ramon. (str. 2)

Po prvotni evforiji nad osamosvojitvijo, ko je bilo na Slovaškem vodilno geslo »Dovolj nam je Havla«, je te dni iz Bratislave najpogosteje slišati: »Havla ni bilo dovolj!« (str. 6)

Odvisni govor: V obeh primerih je v odvisni govor skladenjsko vpet tudi dobesedni navedek.

Mirko Šarović, predsedujoči tega predsedstva, je zbudil pozornost domače in tudi mednarodne javnosti z izjavo, da bo »minilo še veliko časa, preden bo v stavbo Sodišča BiH stopil kak pripadnik srbskega naroda«. (str. 6)

V brzojavki poudarja, da statut predstavlja »pomembno in pogumno izbiro za deželno stvarnost, ki je odprta do vseh komponent in skupnosti«. (str. 6)

Dobesedni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 1004 vrstic zajetih v analizo jih 71 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 7,07 %.

4. avgust 2003

Premi govor: V drugem primeru ni ne glagola ne osebka, naveden je veznik *toda*, ki je vezno sredstvo med povedmi.

»Na gorenjskih avtocestah so se vozila v soboto premikala v strnjeni koloni, hitrost vožnje se je gibala med 40 in 50 kilometri na uro, ponekod celo z 20 kilometri na uro,« je včeraj dejal Primož Stražar, prometni informator pri Avto-moto zvezi Slovenije. (str. 2)

Toda: »Nihče ne more verovati sam, kakor nihče ne more živeti sam.« (str. 3)

Odvisni govor: V drugem primeru je v odvisni govor skladenjsko vpet tudi dobesedni navedek.

Obenem pa ugotavljal, da je bila verska pripadnost nekoč mnogokrat veliko bolj cerkvena kot resnično verska, zato je vera še vedno preveč tradicionalna, verske korenine pa preplitve. (str. 9)

Ob tem je poudaril, da »mednarodne sile pomenijo sile, ki so v regiji«, s čimer je jasno povedal, da pričakuje sodelovanje ZDA. (str. 9)

Dobesedni navedek: V prvem primeru je v poved skladenjsko vključen dobesedni navedek.

Zato po njegovem sploh niso iz trte zviti očitki o »novem totalitarizmu, ki prejšnjim prefinjenim oblikam dodaja nove, preoblečene« zdaj, ko se »nasprotnikom vere in Cerkve ni treba ne skrivati ne pretvarjati, saj so legalno na oblasti«. (str. 9)

»Od tam smo se z dvema majhnima otrokoma preselili v Ameriko, v Los Angeles, kjer je žena povila tretjega otroka.« (str. 11)

Delež citatnosti: Od 1380 vrstic zajetih v analizo jih 162 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 11,74 %.

2. februar 2004

Premi govor: V prvem primeru se poved iz premega govora nadaljuje v odvisni govor.

»Njihovi argumenti so le izraz verske nestrpnosti in nasprotovanja muslimanom in islamu,« je dejal in zbrane vernike opozoril, da je tudi njihova dolžnost, da svojim sodržavljanom pojasnijo, da je islam vera miru in dobrega. (str. 3)

»Pri vsaki od tem, ki smo jih v teh dneh obravnavali, pa naj gre za delovnopravno zakonodajo ali za prosti pretok blaga, storitev in delovne sile, smo ugotavljali svojo nepripravljenost,« je dejal Dare Stojan. (str. 4)

Odvisni govor: V drugem primeru je poročevalec uporabil sklicevalni avtomatizem (je poročala TV Slovenija). Poročevalec v tem primeru uporabi tudi členkovno zvezo *naj bi z* deležnikom na *-l* v vlogi sklicevalnega avtomatizma za morfemsko izražanje nezanesljivosti (*naj bi želela*).

Minister za kmetijstvo Franc But pravi, da odločitve še ni, saj bi z dvigom starostne meje na 30 mesecev pridobila predvsem mesna industrija, to pa bi bila med ljudmi verjetno zelo nepriljubljena poteza. (str. 2)

Neuradno naj bi sodnica želela še enkrat preučiti vse terjatve, je poročala TV Slovenija. (str. 7)

Dobesedni navedek: V prvem primeru je v poved skladenjsko vključen dobesedni navedek.

Slednja je predlagal norveški poslanec Jan Simonsen, ker bi po njegovem mnenju »morala biti poplačana, da sta si upala brez mandata Združenih narodov sprejeti nujno odločitev in sprožila vojno proti Iraku«. (str. 8)

»Ne samo da jih v takem primeru doleti mandatna kazen, ampak dostikrat izguba celotnega premoženja, ki ga je podjetje ustvarilo, nemalokrat tudi osebnega premoženja. Vseh teh pasti se mali delodajalci v tem trenutku ne zavedajo dovolj.« (str. 10)

Delež citatnosti: Od 1222 vrstic zajetih v analizo jih 144 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 11,78 %.

2. avgust 2004

Premi govor: V drugem primeru gre za navajanje zapisanega gradiva, torej ni obvezno, da premi govor navaja govorno besedo.

»Zdaj to ne bo naša predvolilna kampanja, ampak tisto, kar je želela opozicija – da slovenskim državljanom natančno pokažemo, kaj smo storili,« pravi Rop. (str. 4)

»Od prvega trenutka stvarjenja sta moški in ženska različna in takšna bosta ostala za večno,« je nadalje zapisano v dokumentu. (str. 4)

Odvisni govor: V drugem primeru poročevalec uporabi členkovno zvezo *naj bi z deležnikom na -l* v vlogi sklicevalnega avtomatizma za morfemsko izražanje nezanesljivosti (naj bi dejali).

Predsednik stranke Borut Pahor je dejal, da je preteklo štiriletno obdobje zaznamovala politična stabilnost slovenskega prostora, kar je po njegovem neskromnem prepričanju zasluga predvsem ZLSD. (str. 2)

Druge podrobnosti niso znane, obveščeni viri pa naj bi dejali, da je libanonsko veleposlaništvo v Bagdadu klical eden od ugrabljenih.

Dobesedni navedek: V obeh primerih je dobesedni navedek skladenjsko vključen v poved.

V vladi so sicer pričakovali, da bo opozicija vse storila za sklic še kakšne izredne seje zbora, »ker je to očitno po njihovi oceni najboljše sredstvo za to, da bi ljudi odvrčali od politike«. (str. 2)

Rok Klančnik, direktor komuniciranja pri Svetovni turistični organizaciji v Madridu, napoveduje 5-odstotno rast svetovnega turizma, »če ne bo novih terorističnih napadov in če bodo cene nafte ostale v normalnih okvirih«.
(str. 3)

Delež citatnosti: Od 1073 vrstic zajetih v analizo jih 108 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 10,07 %.

2. februar 2005

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Za je glasovalo 79 poslancev, proti so bili štirje,« je predsednik državnega zbora France Cukjati včeraj ob 18.14 ugotovil izid glasovanja o predlogu zakona o ratifikaciji Pogodbe o ustavi za Evropo s Sklepno listino. (str. 2)

»Danes bomo končali pred večerjo, pred volitvami pa smo le štiri seje končali pred zajtrkom,« je pripomnila Majda Širca (LDS). (str. 3)

Odvisni govor: V obeh primerih je dobesedni navedek skladijsko vključen v odvisni govor.

Nasprotno je v imenu največje poslanske skupine SDS Jožef Jerovšek menil, da bo »današnji dogodek signal za ratifikacijski proces tudi v ostalih članicah EU«. (str. 2)

Vodja poslanske skupine ZLSD Miran Potrč je dejal, da je ustava »najbolj demokratično sprejet dokument v zgodovini EU«, saj je njen osnutek oblikovala Konvencija o prihodnosti Evrope v sodelovanju z evropsko civilno družbo. (str. 3)

Dobesedni navedek: Glej odvisni govor.

Delež citatnosti: Od 1508 vrstic zajetih v analizo jih 162 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 10,74 %.

2. avgust 2005

Premi govor: V drugem primeru se poved iz premega govora nadaljuje v odvisni govor.

»Organizirani kriminal in terorizem sta dve plati medalje. OVSE lahko na tem področju stori več, zato sta red in zakon ter dobro upravljanje v srednji Aziji in širše tako pomembna,« je dodal. (str. 3)

»Dela je veliko,« je poudaril Rupel in obenem izrazil upanje, da bo ministrsko srečanje decembra v Ljubljani uspelo. (str. 2)

Odvisni govor: Poročevalec v drugem primeru uporabi sklicevalni avtomatizem (londonski mediji poročajo).

Rupel je še opozoril, da proces oblikovanja svobodne Evrope blaginje še ni končan. (str. 2)

Londonski mediji pa poročajo, da je kraljica novemu kralju Abdulahu poslala tudi osebno sožalno pismo. (str. 7)

Dobesedni navedek: V prvem primeru je dobesedni navedek skladijsko vključen v odvisni govor.

Po njegovem mnenju tako »najbrž ne bo doseženo vse, kot je bilo predlagano, saj so bile predlagane precejšnje spremembe«. (str. 6)

»Nič jih ne zanima evropska ustava, temveč lokalne težave, s katerimi se soočajo.« (str. 6)

Delež citatnosti: Od 1404 vrstic zajetih v analizo jih 88 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 6,27 %.

2. februar 2006

Premi govor: V drugem primeru ni tipičnih grafičnih znamenj, ki so značilna za premi govor. Korošec piše o tem, da niso nujno potrebna, če gre za tipično strukturo premi govora.

»Ocenjujemo, da gre za politični jezik, populizem in verjetno neusklajenost v našem političnem prostoru,« je dejal predsednik skupščine. (str. 2)

Preobrazba Vzajemne v delniško družbo je pripravljena jasno, pregledno in tako, da nihče ne bo oškodovan, je dejal Pavlin. (str. 3)

Odvisni govor: V prvem primeru je poročevalec uporabil sklicevalni avtomatizem (po poročanju ameriške tiskovne agencije).

Iranski predsednik pa je danes po poročanju ameriške tiskovne agencije AP dejal, da se bo njegova država uprla pritisku Zahoda in dokončala svoj jedrski program. (str. 6)

Pavlin je še pojasnil, da je bila Vzajemna ustanovljena iz povišanih premij zavarovancev, ne pa z denarjem zavoda za zdravstveno zavarovanje. (str. 3)

Dobesedni navedek: V prvem primeru je dobesedni navedek skladijsko vključen v poved.

Poslanska skupina Socialnih demokratov pa je medtem izrazila zaskrbljenost nad zadnjimi dogodki na avstrijskem Koroškem, ki po oceni SD »vnašajo nemir med slovensko narodno manjšino«. (str. 4)

»V javnosti se utrjuje vtis, da na koncu ne bomo uspeli ter da smo morda del problema in ne del rešitve.« (str. 4)

Delež citatnosti: Od 1281 vrstic zajetih v analizo jih 146 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 11,40 %.

2. avgust 2006

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Moram reči, da gre za nerazumljivo dejanje posameznika, ki je državljan tuje države,« so bile skopo odmerjene besede o Smolleju. (str. 2)

»Za Slovenijo je pomembna ohranitev progresivnega davčnega sistema,« trdi Semolič. (str. 3)

Odvisni govor: V drugem primeru poročevalec uporabi členkovno zvezo *naj bi* z deležnikom na *-l* v vlogi sklicevalnega avtomatizma za morfemsko izražanje nezanesljivosti (*naj bi odgovoril*).

Zunanji minister je ob tem še dejal, da so na ministrstvu vedno podpirali slovensko skupnost na avstrijskem Koroškem, ne oziraje se na strankarsko pripadnost, ideologijo ali različne osebne interese. (str. 2)

Andreas E. naj bi mu bil odgovoril, da je vse v redu. (str. 6)

Dobesedni navedek: V obeh primerih je dobesedni navedek skladenjsko vključen v poved.

Tako bi znižali le ta davek, bruto plače bi ostale nespremenjene, »saj ne minister ne vlada ne more poseči v sistem bruto plač,« ki jih določajo kolektivne pogodbe. (str. 3)

Za tako potezo so se odločili v dobro otrok, saj gostinska dejavnost z nočnim barom »nikakor ni primerna za neposredno bližino osnovne šole. Lokal v zadnjem letu zaradi prošenj občine ni obratoval, čeprav ima urejeno vso dokumentacijo, tudi obratovalno dovoljenje.« (str. 5)

Delež citatnosti: Od 1622 vrstic zajetih v analizo jih 232 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 14,30 %.

2. februar 2007

Premi govor: V prvem primeru gre za citiranje zapisanega besedila, za premi govor torej ni obvezno, da navaja samo govorjeno besedilo, kot trdi Toporišič v *Enciklopediji slovenskega jezika*. V drugem primeru se premi govor nadaljuje v odvisni govor.

»To je nedodelan koncept, ki ne zasleduje manjšega števila pokrajin, vnaprej izdelanega načrta za njihovo delovanje in konkretnega vsebinskega predloga o prenosu nalog in pristojnosti,« so zapisali v sporočilu za javnost. (str. 4)

»Želimo si naložbe v dejavnosti z višjo dodano vrednostjo, ki prinašajo ob delovnih mestih tudi več znanja in novih tehnologij,« je dejal minister in priznal, da se država v tekmi na tem področju srečuje s precejšnjo konkurenco. (str. 4)

Odvisni govor: V obeh primerih je odvisni govor tvorjen z da-stavkom.

V slogu pragmatičnega politika je dejal le, da na to ne bo vplival in da bo njegov naslednik izbran po povsem demokratični poti. (str. 2)

Bojan Strajnar je sinoči poudaril, da so se snovalci projekta zelo trudili, da ne bi krnili sedanjega učnega proces v tem kompleksu, da bodo ob njem javna parkirišča, ki bodo prišla prav tudi tistim, ki se odpravijo na Kalvarijo. (str. 3)

Dobesedni navedek:

»Vrhovno sodišče je odločilo, da se družina A. B. v skladu z Uredbo Sveta (ES) št. 343/2003 ali Dublinsko uredbo lahko preda Zvezni republiki Nemčiji, ki je glede na omenjeno uredbo pristojna država članica za obravnavanje njihovih prošenj za azil in je svojo odgovornost za obravnavanje teh prošenj že prevzela.« (str. 5)

»Nikakršnega naslednika ne bo, bodo pa predsedniški kandidati. Naloga oblasti je zagotoviti demokratičen način poteka predvolilne kampanje, izražanja stališč in možnost izrekanja volivcev. Svoje osebno mnenje bom izdal šele v predvolilnem času.« (str. 7)

Delež citatnosti: Od 1319 vrstic zajetih v analizo jih 87 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 6,60 %.

2. avgust 2007

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Na ta način je izgubil zaupanje večinskega lastnika,« je razloge za sicer nekrivdno odpoved pojasnil Kangler. (str. 3)

»Dobila sem namige, da bi lahko bila ogrožena moja fizična varnost. Pa ne s strani zaposlenih, da ne bo pomote. Sem pa varnostnika pripeljala tudi zato, da zaščitim dokumentacijo podjetja in vstop v svoj delovni prostor,« je povedala Pergerjeva. (str. 4)

Odvisni govor: Poročevalec v drugem primeru uporabi členkovno zvezo *naj bi* z deležnikom na *-l* v vlogi sklicevalnega avtomatizma za morfemsko izražanje nezanesljivosti (*naj bi stala*).

Očividci so poročali, da je avtomobil mimo njih švignil kot blisk, kolikšna je bila dejanska hitrost, ni bilo mogoče ugotoviti. (str. 5)

Jeziček na tehtnici so bili pravzaprav glasovi Erste Bank; nekateri viri pravijo, da naj bi za njo stala Pivovarna Laško na čelu z Boškom Šrotom. (str. 11)

Dobesedni navedek:

»Tudi po pregledu mnenj občinskih svetov na predlagano regionalizacijo Slovenije ostaja 14 pokrajin politično realna številka. V tem trenutku je tudi težko govoriti, ali bi lahko število za kakšno pokrajino zmanjšali.« (str. 6)

»Kadilnic nimamo, mogoče jih bomo namestili v pubih.« (str. 17)

Delež citatnosti: Od 1530 vrstic zajetih v analizo jih 136 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 8,89 %.

4. februar 2008

Premi govor: V drugem primeru gre za citiranje zapisanega besedila, za premi govor torej ni obvezno, da navaja samo govorjeno besedilo.

»Bog je ustvaril svet, da bomo uživali v njem, ne pa, da se bomo pobili,« je še dejal. (str. 2)

»Ministra sta se pogovorila o nekaterih odprtih vprašanjih v zvezi s pogajanjem Hrvaške za članstvo v EU pa tudi o problemih, ki so se zaradi daljšega premora pri stikih na ministrski ravni nakopičili med Hrvaško in Slovenijo,« so še zapisali. (str. 3)

Odvisni govor: V drugem primeru je v odvisni govor skladenjsko vključen tudi dobesedni navedek.

Po oddaji glasu je aktualni srbski predsednik Tadić poudaril, da so volitve referendum o prihodnosti Srbije. (str. 3)

Kot je dejal Rupel, sta se pogovorila predvsem o bližnjevzhodni krizi, pri tem pa ocenila, da »ljudje, ki se znajo pogovoriti, ne morejo biti sovražniki«. (str. 3)

Dobesedni navedek: V obeh primerih je dobesedni navedek skladenjsko vključen v poved.

Narod pa je »srečen in uspešen, če ima zdrave družine, ki so odprte za življenje in odgovorno vzgajajo svoje otroke«. (str. 2)

Po tem planu je vizija slovenskega zdravstvenega varstva »ozavestiti pomembnost skrbi za lastno zdravje in organizirati kakovosten in dolgoročno vzdržen sistem zdravstvenega varstva, kjer je pacient partner«. (str. 4)

Delež citatnosti: Od 994 vrstic zajetih v analizo jih 116 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 11,67 %.

4. avgust 2008

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»Največ je Italijanov in Avstrijcev, zaznavamo rast nemških in ruskih gostov,« pravi Jager. (str. 2)

»Pri nas v tem času predvsem gostimo mlade družine, najbolj so zasedeni bungalovi, apartmaji in kampi, manj hoteli. Med tujimi gosti prevladujejo Avstrijci, Hrvati in Madžari,« je dejal Pevec. (str. 2)

Odvisni govor: V drugem primeru je v odvisni govor skladenjsko vključen tudi dobesedni navedek.

Za Pop TV je vir blizu Wolfa zatrdil, da je finske kriminaliste k Wolfu privedla transakcija po njegovem računu v Lichtensteinu. (str. 2)

Na vprašanje, kaj novica o aretaciji pomeni zanj, je Wolf odgovoril, da je to »ena neumnost, ki se je zgodila«. (str. 2)

Dobesedni navedek:

»Več je tudi izobraževalnega turizma, v sodelovanju z jezikovno šolo Berlitz smo pred tremi leti čez poletje gostili 190 otrok, letos jih bo že več kot 490.« (str. 4)

»Tam je vseh deset dni pihal veter in tekmovanje sploh ni bilo zaključeno. Med čakanjem in dolgčasom sem se vpraševala, ali sem se odločila za pravi šport.« (str. 5)

Delež citatnosti: Od 992 vrstic zajetih v analizo jih 123 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 12,40 %.

2. februar 2009

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na koncu povedi, v drugem pa na sredini.

»Ministri so se seznanili z vzroki za slabo črpanje in se dogovorili, kaj je treba izboljšati,« je po posvetu dejal finančni minister France Križanič, med vzroke pa uvrstil prezapletene postopke in pomanjkanje možnosti, da bi se denar po potrebi prelival med posameznimi resorji. (str. 3)

»Pričakujemo,« dodaja, »da bodo novi ukrepi vlade za blažitev posledic krize pripravljene najpozneje marca, tako je vlada napovedala.« (str. 4)

Odvisni govor: Oba primera sta tvorjena z da-stavkom.

Predsednik vlade Borut Pahor je v soboto dejal, da bo evropski denar pomagal stabilizirati slovenske javne finance in da bodo evropski skladi finančnim trgom in gospodarstvu v pomoč. (str. 3)

Ameriški obrambni minister Robert Gates je prejšnji teden v senatnem odboru za mednarodna vprašanja izjavil, da je afganistanska vlada zabredla v izredno resne težave, iz katerih se po njegovi sodbi ne bo mogla izvleči. (str. 4)

Dobesedni navedek:

»Prestopni rok za proste nogometaše traja do 20. februarja, tako da se nam še nikamor ne mudi. Številne nogometaše smo že preizkusili, kar je tudi nekoliko motilo proces treninga. Nobeden od njih pa nas ni prepričal.« (str. 11)

»Na, punčka, primi ježka!« (str. 14)

Delež citatnosti: Od 917 vrstic zajetih v analizo jih 153 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 16,68 %.

3. avgust 2009

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi.

»To ni dirka, ampak rekreativno kolesarjenje. Vsakdo lahko kolesari v svojem tempu,« je povedal vodja prireditve Darko Pukl iz Mediaeventa. (str. 2)

»Zelo smo zadovoljni z letošnjo sezono,« pravi Špela Rajtenbah, vodja Turističnoinformativnega centra Koper. (str. 2)

Odvisni govor: V drugem primeru je v odvisni govor vpet dobesedni navedek.

Minister za gospodarstvo je izrecno poudaril, da bi bila možnost za dobro poslovanje podjetja kljub recesiji precejšnja, če ne bi bilo očitnih nasprotij med obema lastnikoma. (str. 4)

Predstavniki ministrstva je poudaril, da MI5 »zelo resno preverja kandidate, ki morajo skozi najboljše procese analiziranja njihove primernosti, in da ni nič nenavadnega, da nekateri odpadejo še pred koncem procesa«. (str. 5)

Dobesedni navedek:

»Ne zanima jih le uživanje na plaži, ampak si želijo še kaj več, zanimajo se denimo za plezanje v Ospu, kolesarjenje, pohodništvo.« (str. 8)

»Povprečna starost udeležencev je znašala 34,3 leta, s 57 leti je bila najstarejša udeleženka Marija Poteko, Leon Lešnik kot najstarejši udeleženec jih je štel še dvajset več. Najmlajši kolesar je bil s sedmimi leti Domen Raušl, najmlajša štiričlanska družina je bila družina Podrepšek Šeruga, par z največjo razliko v telesni višini, ta je znašala kar 31 cm, pa je bil zakonski par Žgajnar.« (str. 9)

Delež citatnosti: Od 947 vrstic zajetih v analizo jih 231 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 24,39 %.

2. februar 2010

Premi govor: V prvem primeru je spremni stavek na začetku povedi, v drugem pa na koncu.

Rektor ljubljanske univerze Stane Pejovnik se je na zaplet odzval, rekoč: »Narobe bi bilo, če sta se profesorja Križanič in Mramor pogovarjala kot minister in dekan. Če sta imela oba na glavah profesorska klobuka, pa je lahko bil tudi nesporazum.« (str. 2)

»To se mi je zdelo nepošteno takrat in se mi zdi nepošteno tudi danes. Skratka, čutil sem moralno dolžnost, da s tem kolega dr. Mramorja seznanim,« je tudi včeraj vztrajal minister Križanič. (str. 2)

Odvisni govor: Poročevalec je v drugem primeru uporabil sklicevalni avtomatizem (poročila nemška tiskovna agencija dpa), prav tako najdemo členkovno zvezo *naj bi z deležnikom na -l* v vlogi sklicevalnega avtomatizma za morfemsko izražanje nezanesljivosti (*naj bi zlorabljala*).

Predsednik vlade Borut Pahor je včeraj dejal, da bo predlog poslal v državni zbor danes, potem ko bo opravil še zadnje pogovore in posvetovanja. (str. 3)

Dve katoliški šoli v Nemčiji zbirata dokaze proti jezuitskima duhovnikoma, ki naj bi v 70. letih prejšnjega stoletja spolno zlorabljala dečke, vendar proti njima nikoli ni bil uveden kazenski pregon, poročila nemška tiskovna agencija dpa. (str. 15)

Dobesedni navedek:

»Če bomo začeli na ta način pretirano gledati, kot da so to grozne napake, se bojim, da bomo do konca mandata res ostali brez članov vlade.« (str. 4)

»Krajevne table so ovira, ki bi jo morali odstraniti dvostransko, kar pa ne pomeni, da izključujem druge opcije.«
(str. 6)

Delež citatnosti: Od 1304 vrstic zajetih v analizo jih 159 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 12,19 %.

2. avgust 2010

Premi govor: V obeh primerih je spremni stavek na koncu povedi, prav tako sta premi govora pripovedna.

»Prireditve ni tekmovalna, cilj je le druženje kolesarjev,« je povedal organizator Darko Pukl iz Mediaeventa.(str. 1)

»Kar je bil Trakošćan za mejo med državama, je danes Bohinj za Ljubljansko banko,« je kar nekako zmagoslavno v mikrofon pod znamenito staro bukvo za začetek dejal Borut Pahor. (str. 2)

Odvisni govor: Poročevalec v drugem primeru uporabi sklicevalni avtomatizem (je poročal časnik Profil).

Pahor je tudi povedal, da se bo v naslednjem mesecu dni sešel s predstavniki hrvaških društev v Sloveniji, da se seznanijo, kako razvijajo svojo identiteto. (str. 2)

Pokojni deželni glavar avstrijske Koroške Jörg Haider je imel na bančnih računih v davčni oazi Liechtenstein skritih pet milijonov evrov, je v soboto poročal časnik Profil. (str. 6)

Dobesedni navedek: V drugem primeru je dobesedni navedek skladiščno vključen v poved.

»Zato je Mercator že pri prvih znakih krize odločno ukrepal s sklopom ukrepov za prilagoditev naše ponudbe spremenjenim potrebam potrošnikov in z ukrepi poslovne racionalizacije.« (str. 3)

S prevzemom Vzajemne, ki pomeni – po besedah predsednice ZDUS – »peto največjo blagajno v državi, smo dokazali, da bosta morala politika in kapital računati z nami. Vanjo se mesečno steka 900.000 krat 25 evrov, koliko je to, tega si navadni ljudje ne moremo predstavljati.« (str. 9)

Delež citatnosti: Od 1044 vrstic zajetih v analizo jih 147 vsebuje elemente citatnosti, torej je skupni delež citatnosti glede na obravnavane članke 14,08 %.

19. ZAKLJUČEK

V empiričnem delu magistrske naloge sem se ukvarjala z dvema vprašanjema, in sicer na kakšen način je izražena citatnost ter kolikšen je delež citatnosti. Pregledala sem informativne in interpretativne zvrsti novinarskih žanrov, izvzela pa sem oglasna in različna (pol)literarna besedila ter pisma bralcev. Pri vsaki izdaji sem izpisala po dva primera za vsako vrsto citatnosti, če pa dveh primerov ni bilo, sem izpisala samo enega. Za vsako izdajo sem izračunala tudi deleže citatnosti in jih bom v nadaljevanju primerjala med seboj, koliko se z leti spreminjajo.

Za začetek bom povzela samo nekaj splošnih ugotovitev pregledanih izdaj. Zapišem lahko, da so prve izdaje časopisa Večer krajše, saj obsegajo do 10 strani, medtem ko so izdaje po letu 1990 daljše in imajo od 25 do 40 strani. V kasnejših izdajah je tudi več slikovnega gradiva, prve strani pa so namenjene predvsem senzacionalnim naslovom člankov v časopisu.

Prva točka moje analize se je nanašala na to, kako je izražena citatnost v časopisu Večer. Premi govor je »dobesedno navedeno besedilo, vendar v posebnem, spremnem stavku, po potrebi povemo, kdo je tisti, ki govori ali misli, kdaj, kje, kako, zakaj to dela« (Toporišič 1976: 525). V časopisu Večer je večina primerov pripovednega tipa, redkeje je premi govor vzklični in malokrat vprašalni. Običajno je spremni stavek na koncu ali začetku povedi, v sredini povedi se pojavlja redkeje. Pisci člankov pri tvorbi premi govora velikokrat uporabijo glagol *dejati*, prav tako radi uporabljajo zvezo *med drugim*, s katero izpostavijo po njihovem mnenju najpomembnejše besede. Spodaj navajam primer:

Med drugim je dejal: »V zvezi s tem, ne samo, da pred našo frontno organizacijo stoje ogromne naloge in odgovornost za dosledno izvajanje reorganizacije in decentralizacije, temveč se poleg tega nastavlja vprašanje, če more Osvobodilna fronta s sedanjo obliko in sistemom dela izpolniti te naloge.« (2. 8. 1950, str. 2)

V *Leksikonu literatura* in v Toporišičevi *Enciklopediji slovenskega jezika* ter *Slovenski slovnici* je zapisano, da ima osrednji položaj v premem govoru glagol rekanja ali mišljenja. V časopisu Večer sem zasledila primere, ki namesto govorjene citirajo zapisano besede, torej za premi govor ni obvezno, da navaja samo tisto, kar nekdo izreče ali misli. Spodaj navajam primer:

»Demokrati morajo imenovati novega kandidata za podpredsedstvo, ki se bo zdel volivcem dovolj primeren, da bo lahko prevzel tudi predsedstvo, če bo potrebno,« je zapisal dnevnik New York Times. (2. 8. 1972, str. 1)

V naslednjem primeru premi govora gre za navezovanje glagola rekanja na časnik New York Times in ne na fizično osebo, torej lahko govorimo o personifikaciji. Časniku se pripiše človeške lastnosti govorjenja, namesto da bi poročevalec uporabil npr. glagola *poročati* ali *pisati*.

»Žalostno je,« pravi New York Times, »da se dogajajo take krivice.« (2. 2. 1962, str. 2)

Posebna vrsta premi govora so tudi izjave oseb, in sicer športnikov, politikov in ostalih intervjuvancev. Toporišič v *Slovenski slovnici* (1976: 528) piše, da je glagol v premem govoru lahko tudi izpuščen. Če gre torej za izjavo, je naveden samo ime ali priimek, pri športnikih še ekipa, v kateri igrajo, pri ostalih intervjuvancih pa poklici, s katerimi se ukvarjajo, ali pa mesta, od koder prihajajo. Navajam primer:

Topolčnik (Impol): »Smolnikar si je zares zaslužil prvo mesto, toda sodniki bi mu morali prisoditi vsaj opomin v najinem boju. Kot vrečo me je dvignil v zrak in me zatem spustil, to pa je strogo kaznivo.« (2. 2. 1970, str. 4)

Premi govor je lahko združen tudi z odvisnim govorom. Pisec besedila najprej citira govorjeno besedilo, potem pa v nadaljevanju povedi doda povzeto besedilo iste osebe v obliki odvisnega govora.

»Cepiti smo pričeli dovolj zgodaj, tam, kjer cepivo imajo, pa še vedno cepijo,« je opozorila dr. Kraigherjeva in dodala, da se kljub poznemu času splača cepiti proti gripi, zlasti to priporoča posebno ogroženim. (2. 2. 1996, str. 2)

Korošec (1991: 296) piše, da je besedilo v premem govoru od ostalega večinoma grafično ločeno, začetni in končni narekovaji kot izraziti znak dobeseidnega navedka lahko tudi odpadejo. To vidimo v prvem primeru, ki sem ga navedla spodaj, v drugem pa so grafična znamenja drugačna od običajnih, saj poročevalec uporabi pomišljaje namesto narekovajev.

Kanadski predsednik je povzel neformalni dialog: Moram končati govor, je dejal, sin je nestrpen. (2. 2. 1976, str. 1)

Čang Kaj Šekovi vojaki so zasegli Formozo – je pristavil kitajski general – in na ta način izdali pravice in interese kitajskega ljudstva v prid ZDA. (2. 8. 1954, str. 1)

Poleg premi govora sem analizirala tudi odvisni govor. Toporišič (1976: 525) piše, da pri odvisnem govoru »besedilo podamo kot odvisni stavek, ki pojasnjuje glagol rekanja ali mišljenja v povedku spremnega stavka«. V časopisu Večer so odvisni stavki v večini primerov tvorjeni z da-stavkom, velikokrat pa poročevalci uporabijo glagol *dejati*:

Tina Pisnik je dejala, da si bo zdaj privoščila teden dni počitka, od 30. avgusta do 4. septembra pa mlade slovenske teniške igralko čaka še svetovno prvenstvo na Japonskem. (2. 8. 1995, str. 12)

V naslednjem primeru odvisnega govora najdemo personifikacijo, saj pisec besedila časniku Taily Telegraph pripiše človeške lastnosti, in sicer glagol *meniti*, namesto da bi uporabil npr. glagola *poročati* ali *pisati*.

Britanski konservativni časnik "Taily Telegraph" meni, da bi ženevska pogajanja utegnila pomeniti začetek novega procesa, ki bi slednjič vprašanje Formoze oprostil ameriškega nadzorstva. (2. 8. 1955, str. 1)

Odvisni govor se je v nekaterih primerih združil tudi s premim govorom, kot sem že omenila zgoraj, nekaj primerov pa je bilo tudi takih, ki so vsebovali skladenjsko vključeni dobesedni navedek. Spodaj najprej navajam primer odvisnega govora, ki je spet s premim govorom, potem pa še odvisni govor s skladenjsko vključenim dobesednim navedkom.

»To so moji grehi mladosti,« je menil Emil Frelj in pristavil, da je akvarele, v glavnem pokrajine, risal neposredno v naravi, nikdar ateljeju. (2. 2. 1983, str. 6)

Ameriški minister za obrambo Mcnamara je izjavil, da so ZDA bombardirale demilitarizirano območje med Severnim in Južnim Vietnamom zaradi tega, »ker so sovražne sile prodrle v to cono in ker jo uporabljajo za prehod v Južni Vietnam«. (2. 8. 1966, str. 1)

Korošec (1991: 291) trdi, da če »poročevalec ni bil na kraju dogodka oz. ni preveril stanja in se torej pri poročanju o tem sklicuje na tuje poročanje, se v skladu z javno odgovornostjo pri poročanju o določenih pomembnih D/S nezanesljivost o D/S izraža posebej. Nezanesljivost pri sklicevanju se izkazuje kot domneva, neuradnost, nedokazanost o D/S.« V odvisnem govoru pisci člankov v časopisu Večer velikokrat uporabljajo sklicevalne avtomatizme, s katerimi se sklicujejo na druge vire. Najdemo pa tudi morfemsko izražanje nezanesljivosti, ki je tvorjeno s členkovno zvezo *naj bi* in deležnikom na *-l*. Spodaj najprej navajam primer sklicevalnega avtomatizma (iz Seula poročajo) in nato morfemskega izražanja nezanesljivosti (*naj bi* odgovoril):

Iz Seula poročajo, da je južnokorejski predsednik Sing Man Ri izjavil, da južnokorejska vlada ne more privoliti ne v premirje ne v mir na Koreji vse dotlej, dokler bodo kitajske čete na korejskem ozemlju. (3. 8. 1953, str. 1)

Andreas E. naj bi mu bil odgovoril, da je vse v redu. (2. 8. 2006, str. 6)

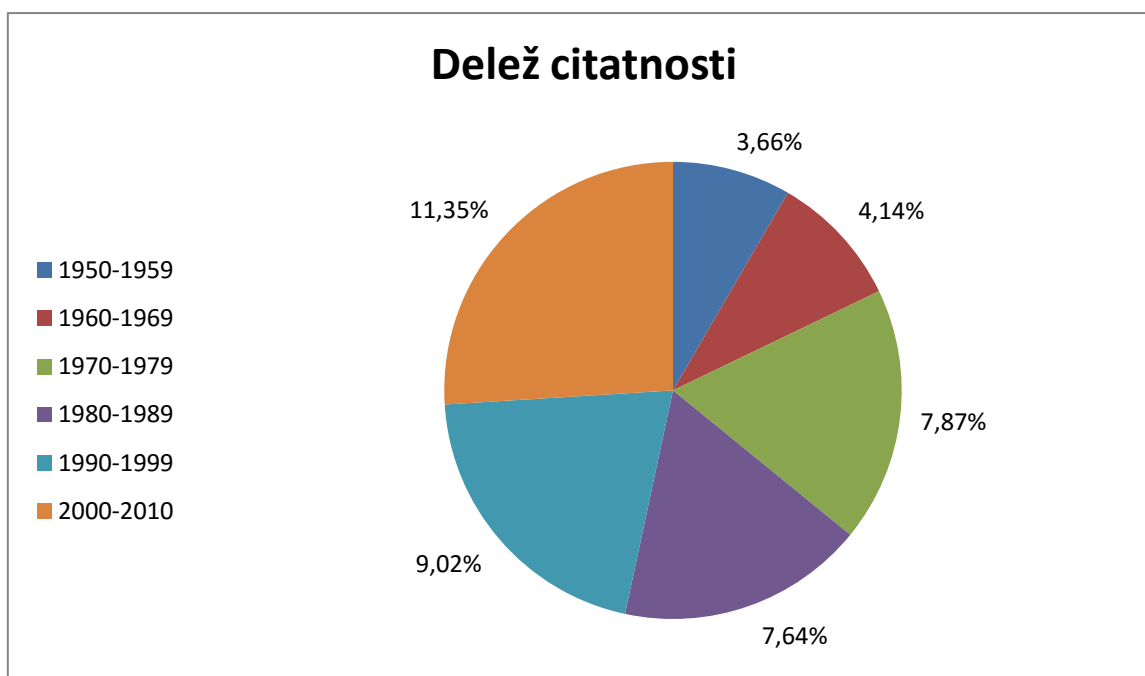
Naslednja vrsta citatnosti, ki sem jo analizirala, je dobesedni navedek. Po *Slovenski slovnici* (1976: 525) je dobesedni navedek »nespremenjeno besedilo v črkovnem zapisu«. Na tem mestu bi izpostavila predvsem skladenjsko vključeni dobesedni navedek, ki ga naša slovnica

sicer ne obravnava, kljub temu pa sem se z njim srečevala v izdajah časopisa Večer. Prvič sem skladdenjsko vključeni dobesedni navedek zasledila v izdaji 2. avgusta 1954, vendar je te vrste citatnosti v začetnih izdajah zelo malo. Na splošno je dobesednega navedka v začetnih izdajah manj kot v kasnejših, po letu 1960. Opazno več poročevalci dobesedno navajanje uporabljajo predvsem po letu 1980. Navajam primer skladdenjsko vključenega dobesednega navedka:

Na zadnji nočni seji mariborskega izvršnega sveta so imenovali delovno skupino, »ki naj nadaljuje razreševanje premoženjskega in statusnega vprašanja Mariborskega sejma«. (2. 8. 1994, str. 8)

Druga točka, s katero sem se ukvarjala v magistrski nalogi, je bil delež citatnosti. Zanimalo me je, ali je na delež citatnosti vplival razvoj interneta in pojav diktafona. Govor se je namreč z diktafonom začel snemati, s tem pa se je povečala možnost za dobesedno navajanje v časopisih. Z internetom pa so informacije postale dostopne širši množici, tako lahko različne medijske hiše povzemajo in prevzemajo novice iz konkurenčnih medijskih spletnih strani. Pri tem se prav tako poveča možnost za dobesedno navajanje. V časopisu Večer sem primerjala deleže citatnosti, ki zajemajo premi in odvisni govor ter dobesedni navedek, zaradi lažje obravnave sem izdaje primerjala po desetletjih, ugotovitve pa sem prikazala tudi z Grafom 1.

Graf 1: Grafični prikaz deleža citatnosti po desetletjih

Začetne izdaje od leta 1950 do 1959 imajo od 0,78 % do 7,82 % deleža citatnosti na posamezno izdajo, v povprečju pa 3,66 %. Naslednje obdobje je od leta 1960 do 1969 in ima

od 2,45 % do 6,17 % citatnosti, v povprečju pa 4,14 %. Od leta 1970 do 1979 je delež citatnosti v povprečju 7,87 %, pri tem je najmanjši delež 2,28 %, največji pa 27,04 %. Med letoma 1980 in 1989 je citatnost zastopana s 7,64 % deležem, pri tem je najmanjši 3,30 % in največji 17,13 %. Izdaje od leta 1990 do 1999 imajo od 4,82 % do 17,38 % citatnosti, v povprečju pa 9,02 %. Zadnje obdobje zajema leta od 2000 do 2010, v povprečju je v tem obdobju 11,35 % citatnosti, pri tem je najmanjši delež 5,24 % in največji 24,39 %. Po izračunih povprečnih vrednosti deleža citatnosti posameznega desetletja lahko vidimo, da se delež citatnosti z leti povečuje. Največji preskok v deležu citatnosti sem zabeležila po letu 1975, saj se v časopisu Večer poveča število intervjujev, prav tako tudi njihova dolžina, zaobjemajo namreč celo stran, medtem ko je bil prvi intervju v tem časopisu objavljen 4. februarja 1957, vendar je krajši, obsega le 10 vrstic. Na splošno je rast deleža citatnosti z leti povečan predvsem zaradi povečanega števila objav intervjujev in izjav športnikov, politikov in ostalih intervjuvancev. S tem je torej povezana tudi ugotovitev, da imajo začetne izdaje časopisa Večer zelo malo dobesednega navedka, prav tako tudi premege govora, prevladuje predvsem odvisni govor. Odvisnega govora je v vseh izdajah veliko, s to razliko, da se v kasnejših izdajah delež citatnosti poveča predvsem zaradi dobesednega navedka in premi govora. Če povežem te ugotovitve z razmahom interneta ter pojavom diktafona, bi lahko povzela, da se delež citatnosti z razmahom interneta v Sloveniji, in sicer od leta 1992, bistveno ne poveča, res pa je, da je z leti internet vse bolj razširjen medij, vse več je uporabnikov interneta, kar se kaže tudi v konstantnem večanju deleža citatnosti v Večeru. Predpostavljam, da je večji delež citatnosti povezan s pojavom diktafona, ko pozna 70. prinesejo nov standard diktafonskih magnetnih trakov, ki naredijo snemalne naprave bolj zmogljive za snemanje kot prejšnje neprenosne različice. Novinarji zato bolj uporabljajo digitalne snemalne naprave, ki omogočajo snemanje govora in posledično lahko v časopisu uporabijo tudi več dobesednega navedka.

20. POVZETEK

V magistrskem delu sem se ukvarjala s citatnostjo v slovenskem časopisu *Večer* med letoma 1950 in 2010.

Analizirala sem, na kakšen način je izražena citatnost, pri čemer sem bila pozorna na dobesedni navedek, odvisni in premi govor. Ugotovila sem, da je v časopisu *Večer* večina primerov premi govora pripovednega tipa, redkeje poročevalci uporabljajo vzklični in malokrat vprašalni tip. Običajno je spremni stavek na koncu ali začetku povedi, v sredini povedi se pojavlja redkeje. Pisci člankov pri tvorbi premi govora velikokrat uporabijo glagol *dejati*. V časopisu *Večer* sem zasledila primere, ki namesto govornjene besede citirajo zapisano, torej za premi govor ni obvezno, da navaja samo tisto, kar nekdo izreče ali misli. Premi govor je bil v nekaterih primerih združen tudi z odvisnim govorom. Odvisni stavki so v večini primerov tvorjeni z da-stavkom, nekateri pa vsebujejo tudi skladenjsko vključeni dobesedni navedek. V odvisnem govoru pisci člankov velikokrat uporabljajo sklicevalne avtomatizme, s katerimi se sklicujejo na druge vire, najdemo pa tudi morfemsko izražanje nezanesljivosti, ki je tvorjeno s členkovno zvezo *naj bi* in deležnikom na *-l*. Pri dobesednem navajanju bi izpostavila, da sem našla kar nekaj primerov, ki vsebujejo skladenjsko vključeni dobesedni navedek, ki ga naša slovnica sicer ne obravnava.

Analizirala sem tudi, kakšen je delež citatnosti v časopisu *Večer*, in ugotovila, da se delež citatnosti z leti povečuje. Rast deleža citatnosti je povečan predvsem zaradi večjega števila objav intervjujev in izjav športnikov, politikov in ostalih intervjuvancev. S tem je povezana tudi ugotovitev, da imajo začetne izdaje zelo malo dobesednega navedka, prav tako tudi premi govora, prevladuje predvsem odvisni govor, ki ga je v vseh izdajah veliko.

21. LITERATURA IN VIRI

a) Literatura

Breznik, Anton (1933). O časnikarski slovenščini. *Dom in svet*, 46/2. Ljubljana. 73–82.

Dular, Janez (1972). O slovenskem časnikarskem jeziku. *Jezik in slovstvo*, 17/5. Ljubljana: SDS. 153–159.

-- (1974a). Zvrstnost slovenskega publicističnega jezika. *X. SSJLK*. Ljubljana. 41–52.

Kalin Golob, Monika (2003a). *H koreninam slovenskega poročevalnega stila*. Ljubljana: Jutro.

-- (2004c). Moč jezika – izbor dejstev in besed. *Teorija in praksa*, 41/3. Ljubljana: FDV. 703–711.

-- (2004b). Moderno in modno v publicističnem spletu vplivanja ter stilu slovenskih novinarskih besedil. *Moderno v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*, 40. SSJLK – Zbornik predavanj. Ljubljana: FF. 48–57.

-- (2004a). Novinarski jezik in stil. *Poti slovenskega novinarstva – danes in jutri*. Ur. Melita Poler Kovačič in Monika Kalin Golob. Ljubljana: FDV. 69–84.

-- (2005a). Novinarstvo in (jezik)oslovje. *Uvod v novinarske študije*. Ur. Melita Poler Kovačič in Karmen Erjavec. Ljubljana: FDV. 74–109.

-- (1999a). Publicistika in poročevalstvo. *Slavistična revija*, 47/2. 179–194.

-- (2003b). Stil in novinarski škandal. *Teorija in praksa*, 40/2. Ljubljana: FDV. 229–244.

-- (2006a). Stilistika poročevalstva in poročevalski stil: od prvih dnevnikov do tabloidizacije medijev. *Slavistična revija*, posebna številka. 281–292.

Korošec, Tomo (1977). Nekaj pogledov na avtomatizacijo in aktualizacijo. *Slavistična revija*, 25/4. 457–464.

-- (1988). Besedilni pristop: k tipologiji začetkov časopisnih besedil. *Slavistična revija*, letnik 1. 81–99.

- (1998). *Stilistika slovenskega poročevalstva*. Ljubljana: Kmečki glas.
- (1991). Vzorci poročevalskih stopenj. *Slavistična revija*, 39/3. 285–300.
- (1994). O stilu in stilistiki slovenskega poročevalstva. *Zbornik predavanj*, XXX. SSJLK. Ljubljana: FF. 287 – 297.
- Kos, Janko, et al. (2009). *Leksikon literatura*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Košir, Manca (1988). *Nastavki za teorijo novinarskih vrst*. Ljubljana: DZS.
- Križaj Ortar, Martina (1997). *Poročani govor v slovenščini: skladenjsko-pragmatični vidik*: doktorska naloga. Ljubljana: [Križaj Ortar Martina].
- (1996). Spremembe v publicističnem poročanju o prvotnih govornih dogodkih v Sloveniji med 1945 in 1996. *Jezik in čas*. Ljubljana: Znanstveni inštitut FF. 157–173.
- Laban, Vesna in Poler Kovačič, Melita (2007). Poročevalska sklicevalnost v agencijskih virih. *Družboslovne razprave*, 23/54. Ljubljana: FDV. 65–83.
- Milosavljevič, Marko (2004). Novinarski žanri in vrste v sodobnem slovenskem novinarstvu: novinarska zgodba. *Moderno v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*, 40. SSJLK – Zbornik predavanj. Ljubljana: FF. 58–67.
- Poler Kovačič, Melita in Erjavec, Karmen (2007). *Kritična diskurzivna analiza novinarskih prispevkov*. Ljubljana: FDV.
- Toporišič, Jože (1992). *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- (1976). *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- (1996). *Slovenski jezik in sporočanje 2*. Maribor: Obzorja.

b) Viri

- Vestnik (2. februar 1950), leto VI., št. 29.
- Vestnik (2. avgust 1950), leto VI., št. 182.
- Vestnik (2. februar 1951), leto VII., št. 28.

Vestnik (2. avgust 1951), leto VII., št. 180.

Vestnik (4. februar 1952), leto VIII., št. 29.

Vestnik (4. avgust 1952), leto VIII., št. 182.

Večer (2. februar 1953), leto IX., št. 27.

Večer (3. avgust 1953), leto IX., št. 180.

Večer (2. februar 1954), leto X., št. 26.

Večer (2. avgust 1954), leto X., št. 179.

Večer (2. februar 1955), leto XI., št. 27.

Večer (2. avgust 1955), leto XI., št. 179.

Večer (2. februar 1956), leto XII., št. 26.

Večer (2. avgust 1956), leto XII., št. 179.

Večer (4. februar 1957), leto XIII., št. 28.

Večer (2. avgust 1957), leto XIII., št. 178.

Večer (3. februar 1958), leto XIV., št. 27.

Večer (4. avgust 1958), leto XIV., št. 178.

Večer (2. februar 1959), leto XV., št. 25.

Večer (3. avgust 1959), leto XV., št. 176.

Večer (2. februar 1960), leto XVI., št. 26.

Večer (2. avgust 1960), leto XVI., št. 178.

Večer (2. februar 1961), leto XVII., št. 26.

Večer (2. avgust 1961), leto XVII., št. 177.

Večer (2. februar 1962), leto XVIII., št. 27.

Večer (2. avgust 1962), leto XVIII., št. 179.

Večer (4. februar 1963), leto XIX., št. 28.

Večer (2. avgust 1963), leto XIX., št. 178.

Večer (3. februar 1964), leto XX., št. 27.

Večer (3. avgust 1964), leto XX., št. 179.

Večer (2. februar 1965), leto XXI., št. 25.

Večer (2. avgust 1965), leto XXI., št. 176.

Večer (2. februar 1966), leto XXII., št. 26.

Večer (2. avgust 1966), leto XXII., št. 176.

Večer (2. februar 1967), leto XXIII., št. 26.

Večer (2. avgust 1967), leto XXIII., št. 177.

Večer (2. februar 1968), leto XXIV., št. 27.

Večer (2. avgust 1968), leto XXIV., št. 179.

Večer (3. februar 1969), leto XXV., št. 27.

Večer (4. avgust 1969), leto XXV., št. 176.

Večer (2. februar 1970), leto XXVI., št. 26.

Večer (3. avgust 1970), leto XXVI., št. 177.

Večer (2. februar 1971), leto XXVII., št. 25.

Večer (2. avgust 1971), leto XXVII., št. 176.

Večer (2. februar 1972), leto XXVIII., št. 26.

Večer (2. avgust 1972), leto XXVIII., št. 177.

Večer (4. februar 1973), leto XXIX., št. 27.

Večer (2. avgust 1973), leto XXIX., št. 177.

Večer (4. februar 1974), leto XXX., št. 28.

Večer (2. avgust 1974), leto XXX., št. 177.

Večer (3. februar 1975), leto XXX., št. 27.

Večer (4. avgust 1975), leto XXXI., št. 178.

Večer (2. februar 1976), leto XXXII., št. 26.

Večer (2. avgust 1976), leto XXXII., št. 178.

Večer (2. februar 1977), leto XXXIII., št. 26.

Večer (2. avgust 1977), leto XXXIII., št. 175.

Večer (2. februar 1978), leto XXXIV., št. 26.

Večer (2. avgust 1978), leto XXXIV., št. 176.

Večer (2. februar 1979), leto XXXV., št. 27.

Večer (2. avgust 1979), leto XXXV., št. 178.

Večer (4. februar 1980), leto XXXVI., št. 28.

Večer (5. avgust 1980), leto XXXVI., št. 180.

Večer (2. februar 1981), leto XXXVII., št. 25.

Večer (3. avgust 1981), leto XXXVII., št. 176.

Večer (2. februar 1982), leto XXXVIII., št. 26.

Večer (2. avgust 1982), leto XXXVIII., št. 177.

Večer (2. februar 1983), leto XXXIX., št. 26.

Večer (2. avgust 1983), leto XXXIX., št. 176.

Večer (2. februar 1984), leto XL., št. 26.

Večer (2. avgust 1984), leto XL., št. 178.

Večer (2. februar 1985), leto XLI., št. 28.

Večer (2. avgust 1985), leto XLI., št. 177.

Večer (3. februar 1986), leto XLII., št. 27.

Večer (4. avgust 1986), leto XLII., št. 179.

Večer (2. februar 1987), leto XLIII., št. 26.

Večer (3. avgust 1987), leto XLIII., št. 177.

Večer (2. februar 1988), leto XLIV., št. 26.

Večer (2. avgust 1988), leto XLIV., št. 177.

Večer (2. februar 1989), leto XLV., št. 26.

Večer (2. avgust 1989), leto XLV., št. 176.

Večer (2. februar 1990), leto XLVI., št. 27.

Večer (2. avgust 1990), leto XLVI., št. 178.

Večer (4. februar 1991), leto XLVII., št. 28.

Večer (2. avgust 1991), leto XLVII., št. 177.

Večer (3. februar 1992), leto XLVIII., št. 27.

Večer (3. avgust 1992), leto XLVIII., št. 177.

Večer (2. februar 1993), leto XLIX., št. 26.

Večer (2. avgust 1993), leto XLIX., št. 176.

Večer (2. februar 1994), leto L., št. 27.

Večer (2. avgust 1994), leto L., št. 177.

Večer (2. februar 1995), leto LI., št. 27.

Večer (2. avgust 1995), leto LI., št. 177.

Večer (2. februar 1996), leto LII., št. 27.

Večer (2. avgust 1996), leto LII., št. 177.

Večer (3. februar 1997), leto LIII., št. 27.

Večer (4. avgust 1997), leto LIII., št. 178.

Večer (2. februar 1998), leto LIV., št. 26.

Večer (3. avgust 1998), leto LIV., št. 177.

Večer (2. februar 1999), leto LV., št. 26.

Večer (2. avgust 1999), leto LV., št. 176.

Večer (2. februar 2000), leto LVI., št. 27.

Večer (2. avgust 2000), leto LVI., št. 178.

Večer (2. februar 2001), leto LVII., št. 27.

Večer (2. avgust 2001), leto LVII., št. 176.

Večer (4. februar 2002), leto LVIII., št. 28.

Večer (2. avgust 2002), leto LVIII., št. 176.

Večer (3. februar 2003), leto LIX., št. 27.

Večer (4. avgust 2003), leto LIX., št. 178.

Večer (2. februar 2004), leto LX., št. 26.

Večer (2. avgust 2004), leto LX., št. 178.

Večer (2. februar 2005), leto LXI., št. 27.

Večer (2. avgust 2005), leto LXI., št. 177.

Večer (2. februar 2006), leto LXII., št. 27.

Večer (2. avgust 2006), leto LXII., št. 177.

Večer (2. februar 2007), leto LXIII., št. 27.

Večer (2. avgust 2007), leto LXIII., št. 176.

Večer (4. februar 2008), leto LXIV., št. 28.

Večer (4. avgust 2008), leto LXIV., št. 179.

Večer (2. februar 2009), leto LXV., št. 26.

Večer (3. avgust 2009), leto LXV., št. 177.

Večer (2. februar 2010), leto LXVI., št. 26.

Večer (2. avgust 2010), leto LXVI., št. 176.

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je magistrsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu z mednarodnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, julij 2016

Tina Vehovec